

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA RESİMSEL
ÖYKÜLEME UNSURLARININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Alper Faruk SEVEN

Danışman
Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK

BOLU - 2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Alper Faruk SEVEN 'e ait "8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Resimsel Öyküleme Unsurlarının İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.(10-09-2014)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK

Üye : Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZUOĞLU

Üye : Yrd. Doç. Dr. Canan DEMİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iii
RESİMLER DİZİNİ.....	v
ABSTRACT.....	xi
ÖZET	xii
TEŞEKKÜR	ix
 BÖLÜM I.....	 1
1. Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	2
1.4. Araştırmanın Amacı.....	3
1.5. Araştırmanın Önemi	3
1.6. Sayıtlar.....	3
1.7. Sınırlılıklar	3
 BÖLÜM II	 5
2. Kavramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Literatür	5
2.1. Resim Nedir?	5
2.2. Resim Türleri ve Amaçları	6
2.2.1. Reklam amaçlı resimler	6
2.2.2. Yayın amaçlı resimler	6
2.2.3. Bilimsel ve teknik resimler	6
2.2.4. Bilgisayar ortamında üretilen resimler	6
2.3. Ders Kitabının Tanımı	7
2.4. Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretimdeki Yeri ve Önemi.....	8
2.5. Bir Kitabın Tasarlanma Süreci	9
2.6. Ders Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımının Önemi.....	10

2.7. Ders Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımının Sınırlılıkları	10
2.8. Resimlerde İçerik ve Biçim ilişkisi.....	11
2.9. Biçimsel Özellikler	12
2.10. Dil Yönünden.....	13
2.11. Resimlerle İlgili Özellikler	14
2.12. İçerikle İlgili Olması Gerekenler	15
2.13. İçerikle İlgili Olmaması Gerekenler	17
BÖLÜM III.....	19
3. Yöntem.....	19
3.1. Araştırma Modeli	19
3.2. Evren	19
3.3. Örneklem	19
BÖLÜM IV	21
4. Bulgular ve Yorumlar	21
4.1. İhtiyar Çilingir	21
4.2. Koca Sinan	24
4.3. Helen Keller	27
4.4. Ergenekon Destanı	32
4.5. Yunus Emre	36
4.6.İhtiyar Çilingir	39
4.7. Helen Keller	43
4.8.Ergenekon Destanı	53
4.9. Mimar Sinan	62
4.10. Yunus Emre	86
KAYNAKÇA.....	92
EKLER	94
ÖZGEÇMİŞ	98

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1 İhtiyar Çilingir.....	22
Resim 2 İhtiyar Çilingir.....	23
Resim 3 Koca Sinan	25
Resim 4 Koca Sinan	26
Resim 5 Helen Keller	28
Resim 6 Helen Keller	29
Resim 7 Helen Keller	30
Resim 8 Helen Keller	31
Resim 9 Ergenekon Destanı	33
Resim 10 Ergenekon Destanı	34
Resim 11 Ergenekon Destanı	35
Resim 12 Yunus Emre.....	37
Resim 13 Yunus Emre.....	38
Resim 14 İhtiyar Çilingir.....	40
Resim 15 İhtiyar Çilingir.....	41
Resim 16 İhtiyar Çilingir.....	42
Resim 17 Helen Keller	44
Resim 18 Helen Keller	45
Resim 19 Helen Keller	46
Resim 20 Helen Keller	47
Resim 21 Helen Keller Metin alanını çerçeveleyen kısım.	48
Resim 22 Helen Keller Metin alanını çerçeveleyen kısım	49
Resim 23 Helen KellerYazı alanı kenarında oluşturulmuş üçgen kompozisyon	50
Resim 24 Helen Keller Koyu orta ve açık değerlerin alanları (yazı alanı ile birlikte düşünölmüştür)	51
Resim 25 Helen Keller Kurşun kalem pastel ve fotoğrafın bir arada kullanıldığı kompozisyon	52
Resim 26 Ergenekon Destanı	54

Resim 27 Ergenekon Destanı	55
Resim 28 Ergenekon Destanı	56
Resim 29 Ergenekon Destanı	57
Resim 30 Ergenekon Destanı Üçgen kompozisyon ve metnin ilerleyişine doğru yerleştirilmiş figür hareketi gösterilmektedir.	58
Resim 31 Ergenekon Destanı Üçgen kompozisyon ve geriden ön tarafa aktarılan hareket gösterilmiştir.yazı planını göskeyüzü üzerine yerleştirilerek bir arada kullanılmaya çalışılmıştır	59
Resim 32 Ergenekon Destanı İki üçgen formla betimlenmiş figür ile metin içeriğindeki dağılma sahnesi betimlenmeye çalışılmıştır. Yaz ve resim merdiven kompozisyonu ile iç içe geçmiş böylede yazı resim ilişkisi kopmamıştır.	60
Resim 33 Ergenekon Destanı Ergenekon dan çıkışın betimlendiği bu sahnede diagonal bindirmeleri s kompozisyon keserek önden arkaya , arkadan öne bir hareketli gerilim çizgisi oluşturulmaya çalışılmıştır.	61
Resim 34 Mimar Sinan	63
Resim 35 Mimar Sinan	64
Resim 36 Mimar Sinan	65
Resim 37 Mimar Sinan	66
Resim 38 Mimar Sinan	67
Resim 39 Mimar Sinan	68
Resim 40 Mimar Sinan	69
Resim 41 Mimar Sinan	70
Resim 42 Mimar Sinan	71
Resim 43 Mimar Sinan	72
Resim 44 Mimar Sinan	73
Resim 44 Mimar Sinan	74
Resim 45 Mimar Sinan	75
Resim 46 Mimar Sinan	76
Resim 47 Mimar Sinan	77
Resim 48 Mimar Sinan	78
Resim 49 Mimar Sinan	79

Resim 50 Mimar Sinan.....	80
Resim 51 Mimar Sinan.....	81
Resim 52 Mimar Sinan.....	82
Resim 53 Mimar Sinan.....	83
Resim 54 Mimar Sinan.....	84
Resim 55 Mimar Sinan.....	85
Resim 56 Yunus Emre.....	87
Resim 57 Yunus Emre.....	88
Resim 58 Yunus Emre.....	89
Resim 59 Yunus Emre.....	90

Ailem'e

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu araştırma konusunda görüş ve önerileriyle beni yönlendiren, araştırmamın her aşamasında bana güç veren, yardımını ve desteğini hiç esirgemeyen, çalışmalarımı titizlikle denetleyen değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK'e teşekkür ederim.

Uzman görüşlerine başvurduğum Prof. Erol ÖZDEN, Prof. İsmail Hakkı DEMİRTAŞ, Doç. Dr. Mehmet ALAGÖZ'e teşekkürü borç bilirim. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Canan DEMİR'e tezime katkılarından dolayı teşekkür ederim.

ETİK SÖZLEŞME

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, “**8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Resimsel Öyküleme Unsurlarının İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim./....../20..

Alper Faruk SEVEN

ABSTRACT

INVESTIGATION of PICTORAL NARRATION ITEMS in 8th GRADE TURKISH COURSE BOOK

Alper Faruk SEVEN

Master of Arts

Department of Fine Arts Education Art Education Program

Supervising: Assoc. Prof. Dr Mahmut ÖZTÜRK

January-2014, xiii + 98 Pages

This dissertation lays emphasis on the necessity that pictures printed on Turkish course books taught in 8th grade in State Schools under the Turkish Ministry of Education should be designed according to the comprehension and learning skills of students. To this end, relevant analyses and recommendations have been made as to how pictures directed at children should look like. The research is composed of five parts. In the first part, problems and subproblems are reported, the aim of the research is emphasized and the meanings of the words are described. In the second part, the conception, quality and preparation process are came up. The relation between contents and method and addition to explanation are searched. In this part which involve the importance and function of schoolbook is about the problem of the schoolbook. Also this part involves Ministry of Education's measure of value about the schoolbook. The second part in which takes place the childrens's visual education come to an end with cogitation process. In the third part, analysis of data is mentioned and also moddality occurs in this part.

Keywords: Narration, Level eight, Turkish

ÖZET

8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA RESİMSEL ÖYKÜLEME UNSURLARININ İNCELENMESİ

Alper Faruk SEVEN

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dahı Resim İş Eğitimi Bilim Dahı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mahmut ÖZTÜRK

Ocak – 2014, xiii + 98 Sayfa

Millî Eğitim Bakanlığına bağı okullarda okutulan, ortaöğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan resimlerin öğrencilerin anlama kavrama ve öğrenme düzeylerine uygun olarak tasarlanması gerekliliğı üzerinde durulmuş ve bu konuda incelemeler yapılmış çocuklara yönelik resimlerin nasıl olması gerektiğı incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, problem, alt problemler belirtilmiş araştırmanın amacı ve önemi vurgulanmış tanımlar yapılmıştır. İkinci bölümde kitap resimlerinin kavramı, nitelikleri ve hazırlama süreci işenmiştir. İçerik, biçim ilişkisi anlatıma katkısı incelenmiştir. Ders kitaplarının önem ve işlevlerinden bahsedilen bu kısım ders kitapların da resim sorunsalını ele almıştır. MEB ders kitabı kriterlerinin bulunduğu tablo bu kısımda yer alır. Çocuğun görsel eğitiminin yer aldığı ikinci bölüm kitabın tasarlama süreciyle biter. Üçüncü bölüm de verilerin analizine değinilmiştir. Yöntem kısmı da yine bu bölüm de bulunmaktadır. Dördüncü bölüm de bulgular ve bu bulgular eksenin de konusunda uzman akademisyen ve kişilerden bulgular üzerine yorumlar yer almaktadır. Tablolar ve örnekler yine bu bölümdedir. Beşinci bölüm de sonuç ve öneriler yer almaktadır. Resimlerin görsel olarak etkililik durumları üzerinde uzman görüşleri alınarak öykü- resim ilişkisi tasarlanırken öğrencilerin yaş dönemleri

düşünölerek doğru algılanabilmesi için nelere dikkat edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Anahtar kavramlar: Öyküleme, 8. Sınıf, Türkçe Kitabı

BÖLÜM I

1. Giriş

1.1. Problem Durumu

Doğada gece gündüz, büyük küçük, yaşam ölüm gibi zıtlıkları temel alan kompozisyon, tasarımı, biçim ve içerik ilişkisinde de bütünlük araması istenir.

Sanatta biçim ve içerik, 20. yy'ın başından beri tartışılmaktadır; ancak günümüz sanatında Öz-Biçim sorunsalı eskisine oranla daha çok önem kazanmaktadır; çünkü sanatçı dünyanın özünü ve biçimini konu alan bu iki kavramın / değerinin sadece sanat yapıtlarında değil, aynı zamanda toplumların hayatında da çok etkin rol aldığını, alması gerektiğini görmektedir.

Yaratıcılık edimi, insan beyninin tasarımdaki yerini değerini ve önemini belirlemektedir. Yaratıcılık, doğuşla bireyin yeryüzüne taşıdığı, bilinmez bir güç değildir, sonradan yoğun ve sistemli bir “eğitimle” kazanılır. Gelişmiş bir beyin dokusu, sağlıklı duyum fizyolojisi ve sistemi üstüne, zihin güçlerinin, göz ve elin eğitilerek yeteneklendirilmesi, yüksek zeka, yoğun birikim, yaratıcılığın temel koşullarıdır.

İnsan “tasarımlayabilen” (canlandırma), yani duyarak, duygulanarak sezerek, düşünerek, beyinde karmaşık, yeni ve olanaksız görünen “imaj düzenleri” kurabilen, bunları boyutlu olarak hayalinde, iç dünyasında canlandırabilen bir varlıktır.

İster iki boyutlu, ister üç boyutlu olsun, her şekillendirme, her yeni örgütlenme, kaçınılmaz bir gereklilikle, “görsel elemanlar” içerir. Yeni bir şekillendirme için, işin

görüngü bütünlüğünün zihinde canlandırıp, bunun herhangi bir malzeme ile yaşama aktarılışı “tasarım”dır.

Bu tanıma bağlı olarak, “tasarımcının” bireysel duyu, sezgi, buluş, düş ve canlandırma potansiyellerini, bir organizasyon-düzen içinde, yetenekli-becerikli olarak kullanabilen insandır denilebilir (Atalayer, Üstün 2000:293).

Tamamen kitap merkezli olan Türk eğitim sistemin de en önemli alanı şüphesiz ana dilimiz olan Türkçe oluşturmaktadır. Türkçe dersi ise eğitim hayatının başından sonuna kadar üzerinde dikkatle çalışılması ve uygulanması gereken bir alandır. Bu kadar önem arz eden bir dersin ve bu derse ait kitabın öğrenci için uygunluğu da çok önemlidir. Oysaki ilköğretimde okutulmakta olan kitapların, çocuğun algı ve beğenisine yönelmediği gözlenmektedir. Kitaplar çocukların beğeni standartlarını olumsuz etkilemektedir.

Sekizinci sınıf öğrencisinin çocukluktan ilk gençliğe geçiş yaptığı döneme tekabül eder. Bu geçiş dönemin de çocuğun görsel algısı daha akılda kalıcıdır. Hem anadilin kitabı hem de hafıza da iz bırakan bu görsel algı, dönemi nedeniyle sekizinci sınıf Türkçe ders kitabının görsel uygulamaları uzman görüşleri alınarak irdelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında resimsel öyküleme unsurları nasıldır?

1.3. Alt Problemler

1. 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında görsel hikaye / metin ilişkisi nasıldır?

2. 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında görsel hikaye / mizanpaj ilişkisi nasıldır?

1.4. Araştırmanın Amacı.

Araştırmanın amacı 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan görsel hikaye biçimlerinin analizlerini yapmaktır. Bu analizler sonucunda doğru sayfa biçimlerinin nasıl olması gerektiğine dair araştırmacının örneklerini incelemektir.

Araştırmanın Önemi 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında resimsel öyküleme unsurlarının incelemektir. Biçim içerik ile ilişkisini ve tasarım özellikleri açısından durumunu saptamak, resimlerin çocukların algı düzeyine uygunluğunu, estetik eğitime katkısını belirlemek ve ders kitabı resimlerinin analizlerini yapmaktır.

1.5 Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın önemi, 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında var olan çizimlere karşı alternatif çizimler oluşturularak doğru kompozisyon ve tasarım öğelerini oluşturmaya çalışmaktır. Bu tez; üniversitelerde konu ile ilgili araştırma yapanların çalışmalarına; kitap resimlemesi yapan kişilere, kurum ve kuruluşlara ışık tutabilir. Araştırma yapılmak istenen başka çalışmalara da yol gösterici olabilir veya zemin teşkil edebilir.

1.6. Sayıtlılar

Araştırmada resimler 8. Sınıf Türkçe Ders kitaplarında yayınlanmış resim çalışmalarından seçilerek, bulgulara konu edilen çözümlemeler sağladığı kabul edilmektedir.

1.7. Sınırlılıklar

- Araştırma 8.sınıf Türkçe Ders kitaplarında görsel hikaye, metin, içerik ilişkisini ön plana çıkaran resimler ile sınırlıdır.

- Seçilmiş ders kitaplarının görsel alanlarını oluşturan çizimler ile sınırlandırılmıştır.
- Bu araştırma kapsamında araştırmacının yapmış olduğu alternatif çizim uygulamaları ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Bu tez de Resimsel öyküleme unsurları olarak ele alınacak konular görsel hikaye, metin, mizanpaj içermektedir.

8. Sınıf Ders Kitapları : Ortaöğretim son kademesi olan bölümdür. Bu bölümde okutulan kitapların yer aldığı kısımdır.

Resimsel Öyküleme Unsurları: Metnin görselleştirme sürecine kadar kullanılan materyallerdir. (Bilgisayar, Suluboya, Kağıt, Kalem v.s.)

Görsel Hikaye:Yazılı metinde yer alan içeriğin görselleştirilip hikayelendirilmesidir.

Metin : Türkçe Sözlük “metin” kelimesini: “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” ve “Basılı veya el yazması parça” olarak tanımlıyor.

Mizanpaj: Kağıt üzerinde belirlenmiş bir alanın, yazı resim, fotoğraf ve grafiklerle, belirli kurallar çerçevesinde düzenlenmesi işlemidir. (http://freshideasfordesign.blogspot.com.tr/2012/11/mizanpaj-nedir.html#.VC1vH_1_tc0 17.08.2014 tarihinde erişildi)

BÖLÜM II

2. Kavramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Literatür

2.1. Resim Nedir?

Duygu ve düşüncelerin çizgi, hareket, renk ve tonlarla kağıt, bez, mukavva, ağaç vs. yüzeyler üzerine kalem ve boyayla ifade edilme sanatı. Plastik sanatlar içinde önemli yeri olan resim, günümüzde yaygındır. Formları siyah-beyaz olarak veya renk ve çizgiyle iki boyutlu satır üzerinde tasvir edilen şey, diye de tarif edilmektedir (<http://resim.nedir.com/#ixzz3AjYMGxTx> 20.08 2012 tarihinde erişildi).

Belirli bir düşünce ya da mesajı aktarmada metne destek olsun diye tasarlanan resimler eğlendirici nitelikte olmakla birlikte pek çoğumuz üzerinde güçlü bir etkiye sahiptirler. Bu nedenle yazı ile birlikte resimlerin kullanıldığı eğitim materyallerinin öğrenciler için hem motive edici hem de çekici olabileceğini söyleyebiliriz. Bilindiği gibi resimler eğitim amaçlı kullanılabilen ve problem çözme sürecinde tartışmanın odak noktası olabilmektedir. Bu nedenle yazı ile birlikte resimlerin kullanıldığı eğitim materyallerinin anlatılmak istenen sözel düşüncelerin kavrama düzeyini artırabileceği söylenebilir.

Resimsel Anlatım: Sözel anlatım unsurlarının geleneksel çizim ve boyama tekniklerinin yanı sıra, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar tekniklerinden yararlanılarak betimlenip yorumlanmasına resimsel anlatım denir.

Yayın Amaçlı Görsel Anlatım: Gazete, dergi, kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalar resimsel anlatımlarla tamamlanır. Yayın sektöründe çalışan bir görsel tasarımcı, üzerinde çalışacağı metnin içeriği hakkında bilgi

ve görüş sahibi olmalı, metindeki mesaj ve duyguyu resim diline aktarabilmelidir. Resmin yayıncılıkta, bir sanat biçimi olarak en özgür uygulama alanı kuşkusuz, çocuk kitaplarıdır.

2.2. Resim Türleri ve Amaçları

2.2.1. Reklam amaçlı resimler

Bir ürün yada hizmeti tanıtmak amacıyla yapılan bu tür çalışmalarda ayrıntı ön plandadır (Becer, 2002: 210).

2.2.2. Yayın amaçlı resimler

Yayın illüstrasyonları; gazete dergi kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalara eşlik eder (Becer, 2002: 210).

2.2.3. Bilimsel ve teknik resimler

Botanik, tıp, zooloji, mekanik, jeoloji gibi uzmanlık alanları için öğretici ve tanımlayıcı amaçlarla yapılan ayrıntılı illüstrasyonlar bu grupta toplanabilir (Becer, 2002:211).

2.2.4. Bilgisayar ortamında üretilen resimler

Çağımızda bilgisayar grafik tasarımın her alanına girdiği gibi, illüstrasyon tasarımı alanında da mükemmel sonuçlar vermektedir. Teknik ve ustalık aşamasını bilgisayar hallettiği için, tasarımcı iyi bir program kullanıcısı ve yaratıcılık bilgisine sahip olduğu takdirde, hayal edilen her şeyi tasarlayabilmektedir (Tepecik, 2002: 52).

Günümüzde kullanılan illüstrasyon tekniklerinde tasarımcılar yaptıkları çalışmaların görselliğini arttırmak, ifadeyi güçlendirmek için kullanmışlardır.

Tasarı, teknik sanatta, zanaatçının (artisan) teknik becerisi ile bir ürüne dönüştürülür; sanat etkinliğinde ise vision, sanatçının yaratıcılığı ile esere dönüştürülür (Altuğ, 2007:124).

2.3. Ders Kitabının Tanımı

Ders kitabı öğrenci için en yakın bilgi kaynağıdır. Öğrenci için büyük önem taşıyan ders kitabı için yapılmış olan bazı tanımlar: Ders Kitabı: Öğretimde en çok kullanılan sınıfta her öğrencide bulunan gereçtir. Ders kitabı ve içindeki resimler öğretme durumlarında en çok yaralanılan hazır araçlardır (Dursun, 2002: 9).

Kitap yazılı ve basılı gereçler grubunda yer alan ve öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden çalışma gereçlerinden biridir. Kitap, eğitimsel yönden yazılı ve basılı bir öğrenme-öğretme ortamıdır (Aklan, 1979: 224-225).

Göğüş, ise anadili eğitimi için ders kitabını şöyle tanımlamıştır; “Ders Kitabı: Öğrenci düzeyinde yazılmış ya da toplanmış metinlerden oluşan ve programa göre anlama yeteneğini geliştirmek yanında edebiyat terimlerini, kompozisyon bilgilerini, dilbilgisi konularını tanıtan, izlenmesi zorunlu kitap.” Nuriye ve Çetin Semerci’nin “İlköğretim Sınıf) Matematik Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirmesi” başlıklı çalışmalarında ders kitabı; “bir eğitim-öğretim aracıdır. İyi hazırlanmış bir ders kitabı, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yarar sağlar. Ayrıca ders kitabı, eğitim ve öğrenme etkinliklerinde kılavuzluk eder” denilmiştir.

Başka bir yorum ise şöyledir; ders kitapları eğitim ve öğretimin vazgeçilmez basılı eğitim araçlarıdır. Her kademedeki öğrenciler tarafından kullanılması zorunlu olan eğitim araçlarının bir takvime bağlı olarak hazırlanıp bastırılması ve okullar öğretime başlamadan önce öğrencilere ulaştırılması şarttır (Turgut, 1996: 126).

Geleneksel eğitim ve öğretim kurumlarında kitap bir amaçtır. Esnek programlarla çalışan çağdaş eğitim ve öğretim kurumlarında ise öğretmen ve öğrenciler

sınıf içi etkinlikleri birlikte değişik kitaplardan yararlanarak tasarlar, gerçekleştirir, değerlendirir ve geliştirir. Burada asıl hedef kitapların içeriklerini bir eğitim ve öğretim döneminde işlemek değildir. Kitabı çalışmalarda araç olarak kullanmaktır. Asıl amaç öğrencinin sınıfça belirlenen konuların işlenmesi için gerekli materyali birinci kaynaktan edinmeyi öğrenmeleri ve özgün materyaller geliştirebilmeleridir. Buda ancak, günümüzde öğrencilerin çok boyutlu düşünmeleri ve çağdaş eğitim teknolojilerinden yararlanmaları ile mümkündür (Coşkun,1996:60).

Bu tanımlardan yola çıkarak ders kitabının eğitim öğretimde önemli bir yeri olduğunu anlamaktayız. Bu nedenle de ders kitabında yer alan her türlü bilginin yanıltıcı olmadan öğrenciye iletilmesi büyük önem taşımaktadır.

2.4. Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretimdeki Yeri ve Önemi

Ders kitapları öğretmenlerin derste kullandıkları materyallerin başında gelir. İlköğretimde okutulan Türkçe ders kitapları öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışlar kazanmalarında belirlenen niteliklere sahip olmalıdır (Sanlı, 2006: 16).

İlköğretim 6. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Bilişsel Beceri ve Duyuşsal Özellikleri Kazandırma Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ

Bu kazanımlara sahip olmaları için öğretim sürecinde ders kitaplarının hazırlanmasındaki temel ilkeler şöyledir; kitapların öğretim programında belirlenen davranışları yani; bilgi, beceri ve özellikleri öğrencilere kazandıracak faaliyetleri içermesi ve bu faaliyetlere rehberlik edici nitelikte olmasıdır. Kitaplar, öğrenciye öğrenme yaşantıları sunabilmeli, bu konuda rehberlik etmelidir. Bu da öğrencilerin mümkün olduğunca çok ve değişik etkinliklere yönltilmesi ile sağlanabilir. Ders kitaplarında konu ya da ünite başlangıcında öğrencilerin dikkat ve ilgisini o konuya çekmek, onları istekli kılarak hazırlamak, ünite sürerken davranışın kazandırılması

aşamasındaki öğrenme yaşantılarını sunmak ve ünite sonunda kontrolü sağlamak ve pekiştirmeyi sağlamak amaçlarıyla öğrencinin gözlem, deney ve araştırma yapmasına ve belli sonuçlara kendi kendine ulaşmasına fırsat verilmelidir (Kaptan, 1999).

İlköğretimde öğrenim gören birey okumaya ve öğrenmeye diğer bireylerden daha açıktır. Çünkü okul öncesi dönemde sadece ailesinden ve çevresinden gördükleriyle yetinmektedir. Okula başladığında ise farklı bir ortama girmekte, farklı beceriler kazanmaya başlamakta ve her geçen gün istenen davranışları gerçekleştirerek hedeflenen düzeye gelmektedir. Bunun farkına varan bireyde, öğretmenin söylediklerine ve derste öğrendiklerine daha çok önem vermeye başlamaktadır. Böylesine öğrenme ihtiyacı içerisinde olan bireylerin öğretmenden sonra üzerinde etkili olan en önemli yol gösterici ise, ders kitapları olacaktır. Kitaplar, özellikle de Türkçe kitapları konular hakkında düşünebilmeyi, düşünceden zevk alabilmeyi, çıkarımda bulunabilmeyi ve ders ortamında öğrendiklerimizi yaşadığımız ortama aktarabilmeyi sağlamalıdır. Böylece hedefler daha etkili ve kalıcı bir şekilde öğrencide yerleşir.

2.5. Bir Kitabın Tasarlanma Süreci

Yayına Hazırlama: Kitapta yer alacak metinlerin, yazarın ve okuyucunun yararına yeniden düzeltilmesi.

Görsel Planlama: Basılacak imgelerin görsel yapısı hakkında belirleyici kararlar alma.

Teknik Planlama: Kitabın yapısı ve üretim yöntemlerinin saptanması. Kitabın metne dayalı niteliği ve görsel kalitesi büyük ölçüde teknik planlamaya bağlıdır.

Kitlesel üretim teknolojisinin en temel hedefi; pahalı olmayan hızlı ve nitelikli kitap üretmektir. Tasarıma bunu dikkate almak zorundadır. Kusursuz tasarlanmış bir kitap, teknolojik süreçte pahalı ve zor üretilen bir kitapsa; tasarımının başarılı olduğunu kabul etmek olası değildir. Becer'in nitelikli bir kitabın tasarımında gözetilecek temel amaçlar konusundaki düşüncelerine katılmamak olası değildir (Becer, 1996: 136).

2.6. Ders Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımının Önemi

Ders kitaplarında kullanılan illüstrasyonlar metin ile verilmek istenen bilgiyi destekler ve öğrenciyi bilgilendirir. Bu nedenle yanıltıcı ya da başka yorumlara neden olmayacak biçimde düzenlenmelidir. Belirli bir düşünce ya da mesajı aktarmada metne destek olsun diye tasarlanan illüstrasyonlar eğlendirici nitelikte olmakla birlikte pek çoğumuz üzerinde güçlü bir etkiye sahiptirler. Bu nedenle yazı ile birlikte illüstrasyonların kullanıldığı eğitim materyallerinin öğrenciler için hem motive edici hem de çekici olabileceğini söyleyebiliriz (İşler, 2003: 2).

Ders kitabı resimlemede de diğer çocuk kitabı resimlemelerinde olduğu gibi, resim metnin bir görsel tekrarı olmamalıdır. Çizerin metne yönelik yorumunu içermelidir.

Yorumda kişisel duyarlılık vardır. Resmin özgünlüğünü sağlayan bu görsel duyarlılık, çocuğa klişenin, bilinenin dışına çıkma, kendi sesini bulma konusunda cesaret verir. Bu nedenle ders kitabı resimlerinin biçimsel dünyası, eğitim açısından metindeki öz kadar önemlidir.

2.7. Ders Kitaplarında İllüstrasyon Kullanımının Sınırlılıkları

İllüstrasyonların kelimelere göre daha evrensel daha etkili olduğu konusunda genel bir fikir birliği varmış gibi görünse de illüstrasyon kullanımına ilişkin birtakım karşı düşünceler de mevcuttur. Bu düşünceyi savunanlar, illüstrasyonları gerçek obje ve konuların sadece iki boyutlu betimlemeleri olarak düşünmektedirler. Bu nedenle mevcut illüstrasyonun konu içeriği ile gerçek hayatta karşılaşmamış ya da o duruma ilişkin resimleri daha önce görmemiş kişilerin o illüstrasyonu doğru bir şekilde yorumlanamayacağını ileri sürmektedirler. Bu durumda bazı illüstrasyonlar belirli bir izleyici kitlesinin özel sözlüğünün bir parçası olmakta ve öğretilme zorunluluğu gündeme gelmektedir (Handono, 1996: 40).

İllüstrasyonların anlamı kişiye göre değişebilmektedir. Çünkü görsel metaforlar, görsel semboller ve diyagramlar izleyenin bilgisi, geçmiş yaşantısı, çevresi ve görsel etkileşiminin düzeyine bağlı olarak kişiye göre farklı anlamlara sahip olabilmektedir.

2.8. Resimlerde İçerik ve Biçim ilişkisi

Kitap, içerdiği bilgiler yanında, çağın geçerli anlayışını'da yapısında taşıyan iletişim araçlarından biri olarak kabul edilir. Çağdaş toplumlar; bu önemli iletişim aracıyla, çocuğun ilk yaşlarda karşılaşmasını sağlamayı başarmışlardır. Kitap, bütüncül bir iletişim aracı olarak, kabul edilmelidir. Sadece içerdiği bilgiler değil; "Metni, resimleri ve bunlar arasında kurulan grafiksel düzen de" kitabı bütünler.

Her tamamlanmış ve bütünleşmiş sağlam yapı gibi kitap'da temel bir biçim-içerik bütünlüğü göstermelidir. Eğitsel değer ne denli anlamlı ve gelişmiş kurgulansa da bu değeri sunma biçimi, kitapla okuyucu arasında ilk iletişimin kurulmasını sağlar. Bu iletişim, sağlıklı bir biçimde gerçekleşmediğinde kurgulanmış bilimsel değer işlevsiz kalır (Çınar ve İkram, 2009:22).

Herkesin olduğu gibi çocukların da başta edebiyat olmak üzere sanat tüketme hakları vardır. Çocukların ön öğrenme eksikliği nedeniyle yetişkinlerden farklı olarak, onlara yönelik özel bir edebiyatla bu ihtiyaç karşılanmaktadır. Böylece çocuk edebiyatı ortaya çıkmaktadır.

Çocuk edebiyatı geçmişte sözlü kültür döneminde ninni ve tekerlemelerden başlar, masal, efsane, destan, kıssa, atasözü ve deyimlerle sürer giderdi. Sanayi toplumu döneminde yazılı kültüre geçmeyle birlikte yazılı edebi ürünlerin çocuklarca da tüketilmesinin yolu açıldı ancak yetişkinler için üretilen çeşitli edebi ürünlerin birçoğunu çocuklar kolaylıkla kullanamadılar. Çocuklar için ayrıca yazmak gerekti. Böylece çocuk edebiyatı doğmuş oldu. Günümüzde yetişkinler için yazılan bazı edebi eserleri çocuklar da okumakla birlikte konu oldukça uzmanlaşmış bulunmaktadır. Çocukların yaşlarına, cinsiyetlerine, ilgi ve ihtiyaçlarına hatta doğrudan ilgili çocuğa

yönelik olmak üzere edebi ürünler sunulabilmektedir. Günümüzde çocuk edebiyatı, edebiyatın ötesine geçmiştir. Çocuk edebiyatının ötesinde "çocuk yayıncılığı" olarak adlandırmak belki daha doğru olacaktır. Çocuğa yönelik yayınlar çok çeşitli araçlarla onlara sunulmaktadır. Bunlar başta çeşitli türlerde çocuk edebiyatı ürünleri (masal, hikâye, bilmece, roman, çizgi roman vb), çocuk dergileri, televizyon yayınları (çocuk programları, çizgi filmler vb) ve internetteki çocuk sayfaları ile bilgisayar oyunları biçiminde kendini göstermektedir. Çocuk yayınlarında içerik, biçim, dil ve anlatım bakımından belirli ilke ve kuralların bulunması gerekir. Bu ilke ve kurallara uygun olarak üretilen ürünler çocukların onları doğru kullanmalarına ve yararlı bilgi ve beceriler kazanmalarına sebep olur. Aşağıda çocuk yayınlarında dikkate alınması gereken bazı özellikler “çocuk kitapları dikkate alınarak” sunulmuştur.

2.9. Biçimsel Özellikler

Biçimsel özellikler, genel olarak kitabın hacmi (kalınlığı), baskısı, ciltlenmesi, sayfa düzeni, harfler, yazım ve noktalama işaretleri, resimlendirme gibi konulardır. Elbette bunlar çocukluğun yaş/sınıf özellikleri dikkate alındığında değişebilmektedir.

Kitabın biçim olarak tasarımı çok önemlidir. Çocuk, kitabı vitrinde gördüğünde beğenmelidir. Kitabın klasik kitap biçiminde olması gerekmez; oyuncaklara ya da çeşitli canlı, cansız varlıklara benzetilerek albeni yaratılabilir. Kitabın biçimsel özelliklerinde şunlar aranmalıdır:

- 1- Kapak resimleri canlı, çekici ve kitabın içeriğiyle uyumlu olmalıdır. Kapak sağlam, kalın ve kaliteli bir karton olmalıdır. Kapakta kitap adı, konuyu özetleyici ya da tanıtıcı resim, yazar, ressam ve basımevi adının bulunması, kitabı oluşturanlara bir saygı gereği bulunmalıdır. Ayrıca, hangi yaş grubu ya da sınıf için önerildiği de belirtilmelidir.
- 2- Kitap dayanıklı ve mat bir kâğıda basılmalıdır. Renkleri soldurmamalı, mürekkebi dağıtmamalıdır.
- 3- Kitap hacimli olmamalıdır.

- 4- Harfler gözü yormayacak büyüklükte ve baskısı temiz olmalıdır. Metindeki harflerin boyu birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar için önerilen yapıtlarda “14 punto” dört ve beşinci sınıflarda ise “12 punto”dan küçük olmamalıdır. Sayfalar tek sütun olmalıdır. Tümcedeki sözcük sayıları I. devrede (1-3 sınıf) 6, II. devrede (4-5. sınıf) en çok 10 olmalıdır.
- 5- Okul öncesine yönelik kitaplar bez ya da kalın kartona da basılabilir.
- 6- Yazım, noktalama, söz dizimi bakımından yanlışsız olmalıdır.
- 7- Kitap ve dergiler sağlam ve iç açıcı bir cilde sahip olmalıdır.
- 8- Satır araları uygun aralıkta olmalıdır (1,5 aralıklı).
- 9- Çocuğun gelişim basamakları göz önünde bulundurulmalıdır.
- 10- Metindeki yazılar zemin rengine zıt renkte yazılmalıdır.
- 11- Metin yazıları el yazısı biçimde de olabilir. Bu durum çocukların el yazısını daha kolay öğrenebilmesini sağlayabilir (özellikle 1. sınıf için).
- 12- Ciltleme tutkalla değil, sağlam olması için telle yapılmalıdır.
- 13- Adı kısa ve ilgi çekici olmalı.
- 14- Özürlüler için yazılan kitapların ilgili özür grubunun özellik ve özürleri dikkate alınarak yazılmalıdır. Örneğin, görme özürlüler için Braille abecesine uygun ve seslendirilmiş kitaplar gibi.
- 15- Okul öncesi çocukları için hazırlanan kitaplarda her sayfanın $\frac{3}{4}$ 'ü resim, $\frac{1}{4}$ 'ü yazıya ayrılanabilir.

2.10. Dil Yönünden

- 1- Dil ve anlatım yalın ve kavramlar açık olmalıdır.
- 2- Anlatımlarda çocukların anlayış güçlerine, yaş ve yaşam düzeylerine uygun kavramlar kullanılmalıdır.
- 3- İlk sınıflarda uzun tümce ve paragraflardan kaçınılmalıdır.
- 4- Anlatımda yakından uzağa, somuttan soyuta ilkesi göz önünde bulundurulmalıdır.
- 5- Türk Dil Kurumu (AKDITYK) yazım kuralları ve noktalama işaretlerine uygun olmalıdır.

- 6- Ağdalı olmayan bir dil tercih edilmelidir. Tek özne ve tek yüklem bulunan tümceler kullanılmalıdır.
- 7- Soyut sözcüklerden çok çocuğa tarif edilebilecek somut sözcükler tercih edilmeli.
- 8- Cansız eylemlerden çok, canlı eylemler tercih edilmeli. Örnek “ördek vak vak dedi” gibi.
- 9- Eski ve çocukların anlamayacağı sözcükler kullanılmamalıdır.
- 10- Dilimize karşılığı bulunan yabancı sözcükler kullanılmamalıdır.
- 11- Yöresel ağız ve argo sözcükler kullanılmamalıdır.

2.11. Resimlerle İlgili Özellikler

Çocuk kitaplarındaki resimler birçok işlevi birden karşılar. Çocuğun estetik beğenisini geliştirmenin yanı sıra okurken sıkıcı olabilecek tasvirlerin resimle anlatılması çocuğun yorum gücünü geliştirir, olayların hızla gelişmesini sağlar ve sonuçta okuma alışkanlığı kazandırmaya hizmet eder.

- 1- Resimler kolay yorumlanmalı, kahramanlar ya da figürler hareket halinde olmalıdır.
- 2- Sanat değeri taşınmalıdır.
- 3- Resim ve şekiller ilgili metinle aynı yüzde ya da resimle yazı aynı sayfada yer almalıdır.
- 4- Resim ya da şeklin metindeki düşünce ve olayların yorumunu yapabilir olması gerekir.
- 5- Resimlerle metin üst üste gelmemeli, biri diğerini kapatmamalıdır.
- 6- İlgi uyandırması, sanat eğitiminde katkıda bulunması ve çekici olması bakımından resimlerin renkli olmasında yarar vardır. Abartılı ya da karikatürize resimler de olabilir.

2.12. İçerikle İlgili Olması Gerekenler

- 1- Konular ilgi çekici biçimde sunulmalı, eğlendirici ve düşündürücü olmalıdır.
- 2- Konuların işlenişi bilimsel değerlere uygun olmalıdır.
- 3- Atatürk ilke ve devrimleri özenle göz önünde tutulmalıdır. Bunları açıklayıcı, sevdireci ve benimsetici olmalıdır.
- 4- Denemeci, yenilikçi, yaratıcı, eleştireci, demokratik, özgür düşünceli insanlar model olarak sunulmalıdır.
- 5- Verimli çalışma alışkanlığı ve üretken bir kişilik edinme yolunda çocuğa katkıda bulunmalıdır.
- 6- Erdemli, uygar, insan ilişkilerinde nazik, demokrasi sevgisi olan, değişim ve gelişmeye açık bir kişilik oluşturulmasına çalışılmalıdır.
- 7- Demokrasi eğitime, barışçılığa, bağımsız düşünceye üretken ve verimli çalışmaya yatkın, sağlıklı bir kişilik oluşturmaya özen gösterilmelidir.
- 8- Çalışmanın erdemi vurgulanmalı, emek ve alın terine yönelik olumlu tutum kazandırılmalıdır.
- 9- Yurt, ulus sevgisi ve ulusal değerler işlenmeli ve çocukların ulusu ve ülkesiyle gurur duymaları sağlanmalıdır. Bu yapılırken evrensel değerler göz ardı edilmemeli, başka ulus ve ülkeler de aşağılanmamalıdır.
- 10- Yaşamayı sevdiren, yaşama bağlılığı artıran, dünyanın güzelliğini yansıtan, doğaya hâkim olmak yerine onunla işbirliği yapıcı ve doğayı koruyucu bir yaklaşımla konular işlenmelidir.
- 11- Çocuklara okuma zevk ve alışkanlığı kazandırıcı olmalıdır.
- 12- Mizah duygusuna yer verilmelidir.
- 13- Yeni kahramanlar yaratılabileceği gibi, kültürel genlerimizin yüklü olduğu eski kahramanlardan da yararlanılmalıdır (Dede Korkut hikâyelerindeki kahramanlar, Nasrettin Hoca, Köroğlu, Karacaoğlu, Yunus Emre, İbni Sina, Hacı Bektaş, Keloğlu gibi).
- 14- Çocuğun kahramanla özdeşim yaptığı göz önünde tutularak; acıma, iyilik, korku, dehşet, kin, kahramanlık, özveri gibi kahramanlarla, insanüstü, gerçek ötesi kavramlarını iyi ve yerinde kullanan, abartmayan, sağlıklı bir duyarlık geliştiren özellikler taşınmalıdır.

- 15- Çocuğa kavratılmak istenen ana düşünceyi bir ders, bir ibret biçiminde vermeyip, bunu sezinletmelidir. Sonuca okuyucu ulaşmalıdır.
- 16- Çocuğun güven, sevgi, iyilik, güzellik, cesaret, hoşgörü, sorumluluk, gerçeklilik gibi duygularının gelişmesine yardımcı olmalıdır.
- 17- Çocuğa toplumun bir bireyi olduğu, ondan soyutlanmayacağını bilincini vermeli, kendine ve topluma yabancılaşmamasına neden olmamalıdır. Bunu yaparken, çocuğun “sürüleşmesine” de meydan vermemelidir. Birey ve toplum arasında denge kurmalıdır.
- 18- Çocukların hayvanlara olan sevgi ve merakı göz önünde bulundurularak bunlardan kahraman olarak yararlanılmalıdır. Bu doğa sevgisini de geliştirecektir.
- 19- Konular ciddi/somut olarak işlenebileceğı gibi komik, mizah yüklü, gerçekçi ya da gerçeküstüne de yönelebilir.
- 20- Konular hareketli bir biçimde işlenmeli, olay hızla gelişmelidir. Uzun betimlemeler ve ruh çözümlemeleri sıkıcı olacağından kaçınılmalıdır.
- 21- Çocukların ufkunu geliştirmesi açısından diğ er toplumların yaşayışlarını konu edinen olaylar da işlenebilir.
- 22- İnsanı olduğu gibi yansıtmalı (zayıf ve güçlü yönleriyle, çelişkileriyle).
- 23- Çocukların yaşadıkları/yaşayabilecekleri sorunlar bilinerek, diğ er çocukların sorunlarını nasıl çözdüklerini işlenmesi (örneğin, bir arkadaş grubuna girebilmeyi başarma, kardeş kıskançlığı), onların sorunlarını doğru biçimde çözmelerinde rehberlik yapabilir.
- 24- Çocuğun estetik duygusunu etkilediğı bilinerek çocuk yapıtlarında estetik duyarlılık önemsemelidir.
- 25- Başkalarının kişisel ve kutsal değerlerine katılmasa bile, saygılı olmayı öğretmelidir.
- 26- Değer aktarımında, yazara göre “iyi, doğru, yararlı” değil, ulusal ve evrensel değerler ölçü alınmalıdır.
- 27- Çocuğa kendisini tanıtmalıdır.
- 28- Ana düşüncesi belirsiz ve değişik yorumlara açık yapıtlar, çocuklarda ikilem ve yanlış anlamalara neden olacağından ana düşüncesinin açık ve net olması sağlanmalıdır.

- 29- Az sayıda kahraman olmalıdır.
- 30- Zaman kronolojik sıra izlemelidir. Geçmiş ya da geleceğe gidiş gelişler okuyucuyu şaşırtabilir.
- 31- İnsanlar çocukken etkilenererek okudukları kitapları unutmazlar. Kitap yazarlar da bunu unutmamalıdır.

2.13. İçerikle İlgili Olmaması Gerekenler

- 1- Eğitimin temel ilkeleri özellikle “eğitim birliği” ilkesi önemle dikkate alınmalıdır. Ayrı dünyaların insanı yetiştirilmeye çalışılmamalıdır.
- 2- İnsanları yasalara uymamaya yöneltmemelidir. Yayınlar, anayasaya, yasalara, millî eğitimin amaç ve ilkelerine ters düşmemelidir. Bu zaten suç olur.
- 3- Çocuk yayınlarında kör inanç, önyargı ve koşullandırıcı anlatımdan uzak durmalıdır.
- 4- Eşitlik bir değer olarak verilmenin ötesinde, eşitsizlikçilik yerilmelidir. Herkesin dil, kavim, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin yasalar karşısında eşit olduğu; hiçbir kişiye, kuruluşa, aileye, zümreye ya da sınıfa ayrıcalık tanınmayacağı önemle göz önüne alınmalıdır.
- 5- Duygu sömürüsü yapılmamalı (üvey ana, öksüz çocuk, yoksulluk...).
- 6- Geleceğe de yönelmeli (bilimkurgu), teknoloji ve değişimi yadırgamamalı. Değişme yargılanmamalı (köyden kente gelince değişme gibi)
- 7- İdeolojik yönlendirme ve önyargılardan uzak durulmalıdır. Ensesi kalın, şiş göbekli sömürücü patronlar; sıksa, çatık kaşlı, sinirli işçiler, grevler, ırkımızın ve dinimizin öteki ırk ve dinlerden üstünlüğü; Arap giysisi giymiş, kelle uçuran Müslümanlar, eli coplu çatık kaşlı polisler, aşağılanan toplum kesimleri (örneğin köylüler, dilenciler, çingeneler); sevmediği bir ulusun bayrağını yakan sinirli göstericiler, gibi.
- 8- Olayın kahramanı ya da olumlu değerler yenilmemeli, kaybetmemelidir. Bu onların olumsuz duygular yaşamalarına, güvensizlik duymalarına neden olur.

Çocukların yenilgiyi kabul etmekte zorluk çektikleri de unutulmamalıdır (Hiçbir geleneksel masalda olumsuz ve kötünün kazanmaması ilginçtir).

- 9- Mutsuz aileler konu edinilmemelidir. Abartmadan, mutlu ailelerin konu edinilmesi ise özellikle mutsuz ailede yaşayan çocuklarda “mutlu aile” kavramı oluşturacağından yararlı olabilir.
- 10- Cinsiyet duygularını tahrik edici, yanlış bilgi verici (bizi leylekler getirdi), kolay yaşama (başkalarının sırtından, piyangodan para kazanma), hayalperestlik, cinayet ve intihar eğilimlerini besleyen ifadelerle, bireysel ve toplumsal şiddet anlatımlarından kaçınılmalıdır.
- 11- Alinyazısı, yazgı, bağnazlık gibi insanın boynunu büktüren, mücadele gücünü köstekleyen inanışlara yer verilmemelidir.
- 12- Başka ülke halklarını aşağılayan, küçümsemeyen, düşmanca anlatımlar kullanılmamalıdır. Millî duygu ve değerler başkalarını aşağılamadan kazandırılmalıdır.
- 13- Kadınlara ataerkil bakış açısını yansıtan anlatımlara yer verilmemelidir.
- 14- Cinsel içerikli küfür ve sözlere yer verilmemelidir.
- 15- Bedensel ve zihinsel özürlüleri küçümsemeyen anlatımlara, lakaplara yer verilmemelidir (kör, topal, kambur, gerzek, aptal...).
- 16- Hayvan adları küfür olarak kullanılmamalı ve hayvanlar aşağılanmamalıdır (eşek, domuz, yılan, köpek...).

BÖLÜM III

3. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada ilköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitabı resimlerinin tasarım ilkelerine ve çocukların algı düzeylerine uygunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bu araştırma nitel bir araştırma olup, araştırma çeşitlerinden “temel araştırma” grubuna dâhildir. Çünkü bu araştırmada amaç; bu konuda var olan bilgilere yenilerini eklemektir. Aynı zamanda bu araştırma, araştırma modellerinden “tarama modeli”ne uygun bir araştırmadır (Karasar, 2004:79).

3.2. Evren

Bu araştırmanın evreni; MEB tarafından onaylanmış ve okutulmuş olan üç farklı yayınevine ait 8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan beş farklı resimdir.

3.3. Örneklem

Bu araştırmanın örneklemine; MEB tarafından onaylanmış ve okutulmuş olan ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Üç farklı yayınevi tarafından

hazırlanmış olan kitaplar random tekniği ile seçilmiştir. Bununla birlikte araştırmacının, ders kitaplarında resimsel öyküleme unsurlarında bulunması gereken özelliklere uygun olarak hazırladığı alternatif çalışmalar da bu araştırmanın örneklemine dâhil edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma konusuyla ilgili kitaplar, makaleler, dergiler ve internet ortamında yer alan bilgiler, araştırılmış ve kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın soruları yanıtlanarak, araştırma sonucunda bulgular elde edilecektir.

4.1. İhtiyar Çilingir

8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ki seçilmiş örneklerden İhtiyar Çilingir ile ilgili araştırmacı görüşleri şöyledir.

Bu metinde görsel ile düzenlenmiş çerçeve yazıyı merkeze almasına rağmen herhangi bir tasvir ögesi bulunmamaktadır. İçerikte detaylıca anlatılan kurgusal hikayeye görselde rastlayamamaktayız. Görsel çok zayıf kalmaktadır. Renk ve baskı kalitesi ile oldukça solgunlaşan görsel, öğrenciye yeni bir şey katmaktan uzaktır. Hikayenin geçtiği mekanlar ve kişilere dair en ufak bir anlatım sözkonusu değildir. Çilingirin akılda uyandırdığı anahtarcı fikrine takılmış bir görsel vardır. İçerikte ise aslında bir demirci dükkanı anlatılmaktadır. İçerik ile ilgili zayıf bir görselin oluşmasında bu bağlantısızlıkta gözlemlenmektedir.

Özellikle tasvirlerin yer aldığı metinlerin içeriğe sadık kalınarak çizilmesi öğrencinin algı düzeyini yükselticeği, konuyu anlamada çok daha etkin olacağı düşünülmektedir. Araştırmacı örnek olarak çizdiği çalışmalarda temel olarak bu noktaya dikkat çekmeye çalışmaktadır.

İHTİYAR ÇİLİNGİR

Koyunpazarı'nda bir ufacık dükkân; bir küçük ocak yanıyor, bir ufak çocuk körük çekiyor. İhtiyarlamış, küçülmüş, ak sakallı, küçük yüzlü bir adam, gözünde çifte gözlük, mini mini halkaları ateşte ısıtıp zincir bağlıyordu.

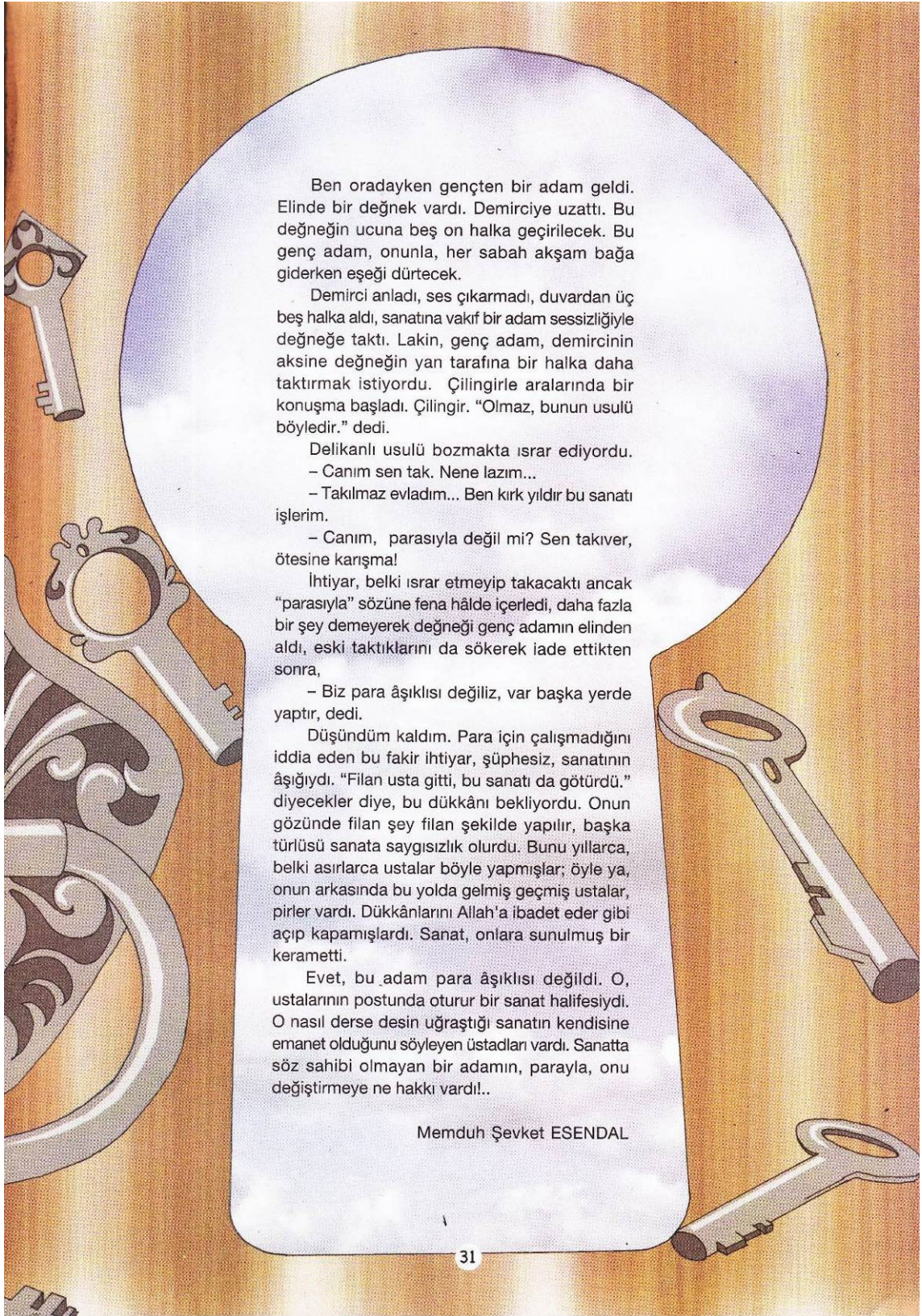
Ne hoş manzara, gözüm ilişti. Dükkânın önünde kaldım. Bir çilingir dükkânı. Ufak kilitler, eski zaman kapı halkaları, rezeler, menteşeler, hayvan zincirleri. Böyle ufak tefek şeyler yapıyor. Bunlardan pek çok da yapmış, dükkânın ötesine berisine asmış.

- Kolay gelsin, usta.
- Kolayı başına gelsin!

Bir tarafa dayanıp durdum. Adamcağız, benimle hiç meşgul olmuyor göründü. Birer tarafı açık, ufak halkalar hazırlamış, bir halka takıp açık tarafını ateşe tutuyor, o hazır oluncaya kadar bir başkasını ateşten çekip ucunu, büyük bir dikkatle kapıyor, bir parça büküyor, onu tekrar ateşe verinceye kadar, evvelki hazır oluyor, böylece muntazam çalışıyordu. Emin olunuz ki gayet dürüst ve muntazam bir zincir ortaya çıkıyor, bir cilası noksan kalıyordu.

Şüphesiz, eski binalarda gördüğümüz o süslü edevat, böyle dükkânlarda, bu nezaketle, bu özenle, bu kanaatle işlenir, yapılırdı. Sanata böyle dindarca bir bağlılık vardı. Her şeyi inkâr eden bu devre gelmemiş olsaydı, şüphesiz bu güzel şeyler sönüp gitmeyecekti. -Yazıklar olsun o zamana ki bütün kutsal değerleri inkâr ettirmiş, kanaatleri öldürmüş, huzur ve rahatı söndürmüş, demiri kaldırmış, yerine tenekeyi doldurmuştur.-

Resim 1 İhtiyar Çilingir.

Resim 2 İhtiyar Çilingir

4.2. Koca Sinan

8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ki seçilmiş örneklerden Ergenekon Destanı ile ilgili için araştırmacı görüşleri şöyledir.

Örnek olarak seçilmiş olan bu metinde bir hikaye kurgusu yer almaktadır. Hikayede akıcı bir anlatım ve tasvirler varken görsel uygulamada aynı akıcılık ve hikaye örüntüsü yoktur. Mimar sinan ın hayatından bir kesit olarak sunulan kurgudan uzak sadece mimar sinan a ait eserlerden oluşan foto kolaj uygulanmıştır.

Renk kalitesinin ve baskı kalitesinin oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. Görsellerin en veya boydan kesilmiş olarak verilmesi ayrıca bir kötü biçim oluşturmaktadır. Bu yarımlıklar eserlere dair herhangi bilgi referansı vermekten uzaktır.

Öğrenciye hikaye kurgusunu canlandırmak adına hiçbirşey vermeyen bir düzenleme olmuştur. Üstünkörü geçirilmiş birkaç kaynakçadan toplanmış fotoğraflarla alalade bir çözüm oluşturulmaya çalışılmıştır.

Koca Sinan

Sıcak bir yaz günü küçük Sinan, dedesiyle birlikte Karatay Kervansarayı'na gitti. Selçuklulardan kalma bu güzel eser, Kayseri yöresindeydi. Dedesi marangoz Yusuf Ağa, bu yapının ahşap kısımlarını onarmak için gelmişti buraya. Sinan da kendisine yardım edecekti.

Burası, kervanlara durak yeri olarak yapılan, dışı kale gibi duvarlarla çevrilmiş büyükçe bir saraydı. İçinde cami, hamam, yatılacak yerler, büyük depolar vardı. Çocuk, kervansarayı büyük bir hayranlıkla inceliyor, her yere ayrı ayrı bakıyordu.

Küçük Sinan, dedesiyle her gittiği yeri böyle inceler, ona bazı şeyler sorardı.

Bir gün camiyi gezerken dedi ki:

– Dedeciğim, acaba biz de böyle büyük yapılar yapamaz mıyız?

Dedesi gülmüştü:

– Ben artık yaşlandım evlat! Ama sen yaparsın.

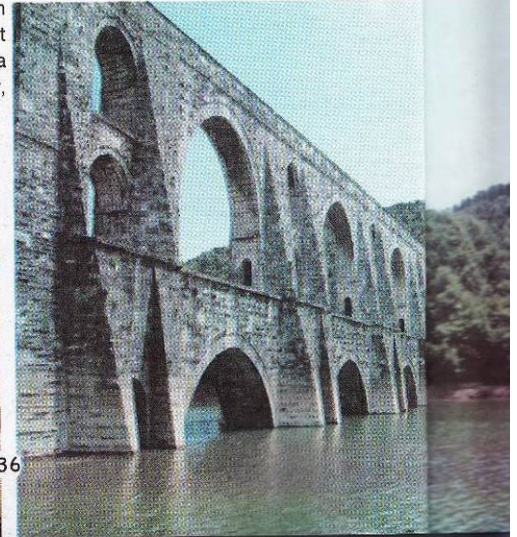
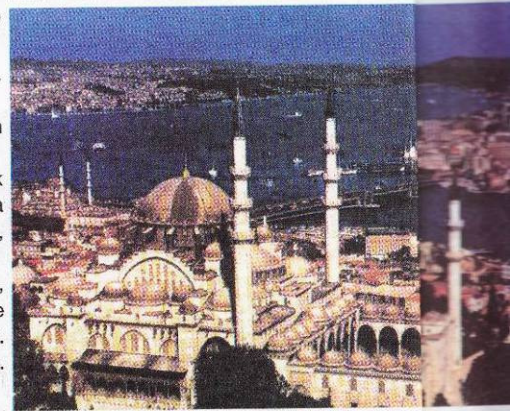
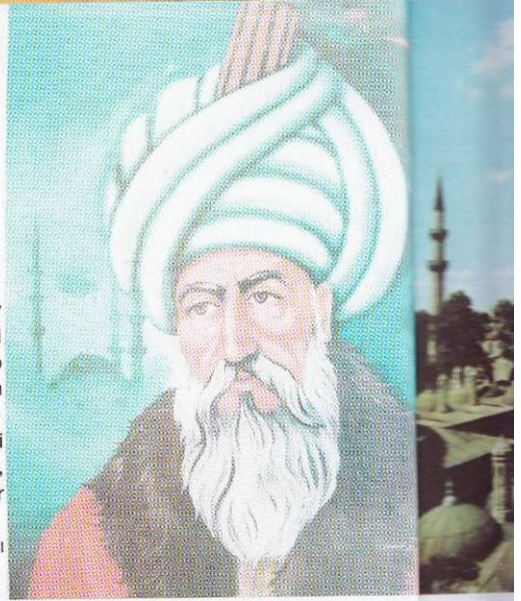
– Sahi yapar mıyım dede?

– Niye yapmayacakmışın? Hem daha güzelini yaparsın. İnsan aklının, insan gücünün yapamayacağı şey yoktur.

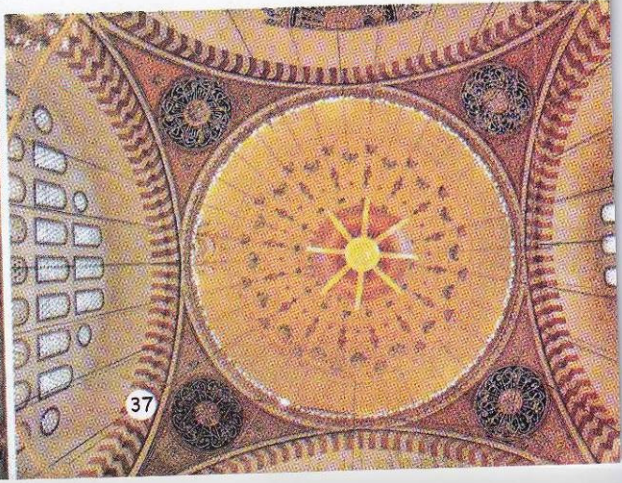
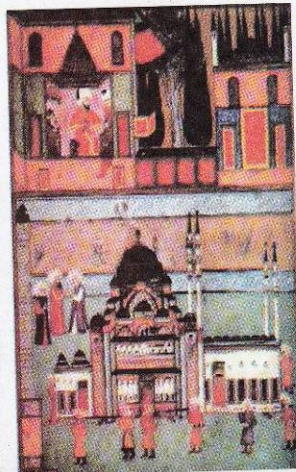
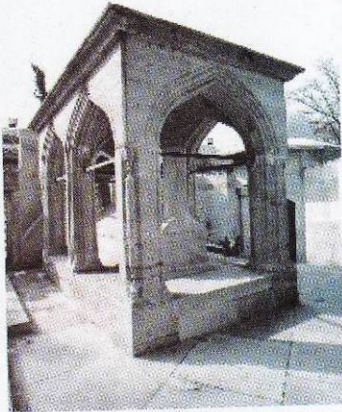
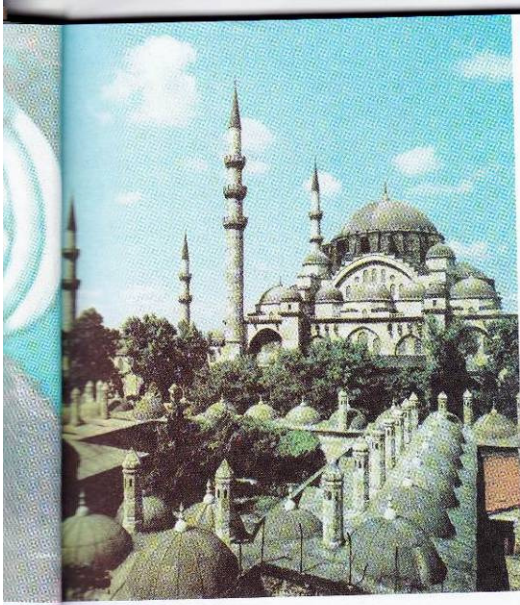
1490 yılında Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğan Sinan, çocukluk yaşından beri dedesiyle birlikte gurbette dolaşır, onun yanında birçok şey de öğrenmek istiyordu. Akıldan hesap yapmadaki ustalığı, bütün köyde dillere destan olmuştu.

Bir süre sonra dedesi Yusuf Ağa öldü. Yalnız kalan Sinan, köyünde kalmak istemedi. İstanbul'a giden bir kervanın peşine takılıp günlerce atlar ve katırlar arasında yürüyerek İstanbul'a geldi. Üsküdar'da bir hana yerleşti. Hemen kendine bir iş aramaya başladı. Ama daha küçük diye ona kimse iş vermiyordu.

Sonunda bir kahvehaneye çırak olarak girdi. Aradan birkaç ay geçmişti ki orada oturan bir yeniçeri ağası onunla ilgilendi. Çocuğun kimsesiz ve becerikli olduğunu görünce onu yanına alıp At Meydanı'ndaki İbrahim Paşa Konağı'nın Acemioğlanlar Okuluna verdi. Sinan, Yeniçeri Ocağı'nın geleneklerine göre eğitim görüyor, askerliğe ve yeniçeri düzenine alıştınılıyordu.

Resim 3 Koca Sinan

Bu arada Sinan'ın dölgerliğe ve yapı işlerine yetenekli olduğu görülünce onu saray mimarlarının yanına çıkararak yolladılar.

Delikanlı, orada yıllarca çalıştı, mimarlığın bütün inceliklerini öğrendi, sonra usta oldu.

Kanunî Sultan Süleyman zamanıydı. İmparatorluk sınırlarının üç kıtada alabildiğine genişlediği yıllardaki seferlerde Sinan, ülkenin pek çok yerini görmüş; Konya, Sivas, Erzurum, Tebriz, Bağdat gibi büyük kentleri tanımişti. Her gittiği yerde mimarlık yapılarını inceliyor, bilgisini artırıyordu.

Bu sırada devletin mimarbaşı ölmüş. Onun yerine kimi getirelim, diye düşünülürken Lütfü Paşa adında bir vezir, Sinan'ı tavsiye ederek:

– Ölenin yerini ancak o tutabilir, dedi. Bunun üzerine Kanunî Sultan Süleyman, Sinan'ı hassa mimarbaşı yani devletin en büyük mimarı olarak atadı.

Sinan, 9 Nisan 1588'de doksan sekiz yaşındayken İstanbul'da öldü. Süleymaniye Camii'nin bitişiğindeki evinin bahçesine gömüldü.

Koca Sinan, Süleymaniye ve Edirne'deki Selimiye Camii'nden başka 81 cami, 62 medrese, 22 türbe, 8 köprü, 16 kervansaray, 33 saray, 32 hamam, 12 mahzen ile birçok su yolu ve kemerler yapmıştır.

Türk yapıcılık, çinicilik ve oymacılık sanatları onun zamanında en güzel örneklerini vermiştir.

Şükrü Enis REGÜ

Resim 4 Koca Sinan

3.3. Helen Keller

8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ki seçilmiş örneklerden Ergenekon Destanı ile ilgili için araştırmacı görüşleri şöyledir.

Birkaç farklı versiyonu bulunan bu konu begesel nitelikte bir anlatımdan oluşmaktadır. Görsel olarak sadece fotoğrafların kullanıldığı bir anlatım söz konusudur. Bu metinde de içerik ile görsel arasında uyumsuzluk mevcuttur. İçerikte anlatılan atmosfer görsellerde yer almamaktadır.

Ek Metin 1

HELEN KELLER

(Helin Kehr)

Helen Keller, en ağır fiziksel özür sayılan sağırılık, körlük ve dilsizliğin üstesinden gelerek onu tanıyan herkes için büyük bir umut ve esin kaynağı oldu.

1880 yılında Alabama'da dünyaya geldiğinde, Helen Keller sağlıklı bir bebektir. On dokuz aylıkken ağır bir ateşli hastalık geçirdi. Bunun sonucunda kör ve sağır, buna bağlı olarak da dilsiz oldu. Yedi yaşına kadar karanlık bir dünyada yaşadı. Bir gazete sahibi olan babası, Helen'e yardım edebilecek insanlar olduğunu öğrendi.

Helen'in anne ve babası, kendilerine yardım edecek insanlar olduğunu duyduklarında sevinçten uçacak gibi oldular. Helen'e yardım için gelen kişi, öğretmen Ann (En)'di. Ann, Helen'in sorunlarını anlayabiliyordu çünkü kendisi de ancak on altı yaşında geçirdiği bir ameliyattan sonra görmeye başlamıştı. Ann, Helen'in birçok özürle çocukla aynı durumda olduğunu gördü. Anne ve babası çocuğa acıdıkları için onu fazla şımartmışlardı. Ann, Helen'in belli bir disiplin içinde yetiştirilmesi konusunda ısrarlıydı. Yıllar sonra anne Keller, "Bayan Ann, seninle karşılaştığımız için yatıp kalkıp ne kadar şanslı insanlar olduğumuzu düşünüyorum." diyecekti.

Babası hastalanınca Helen kendisi için gerekli olan özel okul parasını babasından isteyemedi. Ancak Helen'in çabalarını bilen yakın dostlardan biri yardımına koşup onun okula gidebilmesi için gerekli paranın toplanmasını sağladı. Bu, ünlü yazar Mark Twain (Mark Tveyn)'ndi. Mark Twain, Helen Keller'in kararlılığından esinlenen insanlardan sadece bir tanesiydi. Helen'in inanılmaz kararlılığı, Braille (Breyl) alfabesini öğrenmesine, yazı yazmasına ve hatta konuşmayı bile öğrenmesine neden oldu. Öyle ki kararlılığı sayesinde Radcliffe (Redklif) Üniversitesinden 1904 yılında çok iyi bir derece ile mezun oldu.

Kararlı olmanın önemini Helen Keller'e aşılayan Ann Sullivan, 1936 yılında yetmiş yaşındayken hayata gözlerini yumdu. Bayan Ann ile elli yılını birlikte geçirmiş olan Helen, ölümünün ardından şöyle dedi: "Benim için bir daha parlaması mümkün olmayan bir ışık söndü." Ama Helen Keller, artık ka-

Türkçe 8

21

Resim 5 Helen Keller

rarlı olmanın önemini çok iyi biliyordu. Ölüm tarihi olan 1968'e kadar tüm yaşamını diğer insanlara yardım etmeye adanmıştı. Makaleler yazdı, Körler Vakfı için konferanslar verdi ve bu kuruluş için iki milyon dolar toplanmasına yardımcı oldu.

Sekseninci doğum gününde Körler Vakfı, Helen Keller adına uluslararası bir ödül verileceğini açıkladı. "Helen Keller Ödülü", her yıl körler için büyük çaba gösteren insanlara verilecekti.

Birçok insana umut kaynağı olduğu için Helen Keller, çocukluk yıllarından itibaren Beyaz Saray'daki tüm başkanları ziyaret etmek üzere davet edildi. Kuşkusuz, Helen'in kararlılığı, cumhurbaşkanları için bile şaşırtıcı ve esin kaynağı niteliğindeydi.

Bu kararlılığına ne kadar büyük önem verdiğini göstermek için Helen bir keresinde şöyle demişti: "İnsan, deneyimlerinin muhteşem zenginliği içinde aşılması gereken kısıtlamalarla karşılaşmasa kazandığı mutluluktan kesinlikle bir şeyler yitirecektir."

Size de öyle gelmiyor mu? Zor elde edilen bir başarının verdiği haz ile, kolayca ya da kendiliğinden elde edilen başarının getirdiği haz hiç karşılaştırılabilir mi?

Ann Donegen JOHNSON
(En Doijen Cansın)

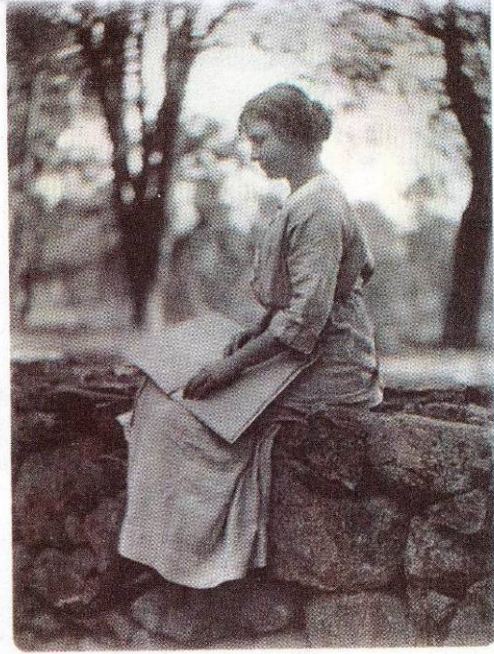
Bir gün Hellen ve öğretmeni bahçedeki tulumbanın yanına gittiler. Öğretmen tulumbadan suyu çekerken Hellen'in elini suyun altına tuttu. Soğuk su Hellen'in bir eline akarken öğretmen diğer eline "s-u" sözcüğünü önce yavaş, sonra hızlıca heceledi. İşte o anda Hellen'in kalbi yerinden fırlarcasına çarpmaya başladı. Öğretmenin vermeye çalıştığı mesajı almıştı. Yaşamının ilk 18 ayında zihninde yer etmiş olan tek sözcüktü su. Bu tek sözcükten yola çıkarak dokunduğu nesnelerle harfler arasında bir bağlantı olduğunu, her nesnenin sözcüklerle ifade edildiğini anladı. O gün akşam karanlığına dek 30 sözcük öğrenmişti Hellen.

Bu, Hellen Keller'in eğitiminin başlangıcıydı.

Önlerinde uzun ve engellerle dolu bir yol vardı. Ama Hellen yenilgiye uğramayı kabullenmektense durmaksızın çalışarak mücadeleden başarıyla çıkmayı seçmişti. Kısa sürede alfabeyi öğrendi. Sonra elini kullanarak yazmaya ve görme engelliiler için hazırlanmış yazıları okumaya başladı.

Öğretmen A. Sullivan ve Hellen Keller kısa sürede ayrılmaz bir ikili oluşturdular. Hellen Keller 10 yaşına geldiğinde konuşmayı öğrenmeye karar verdi. Norveç'te görme ve işitme engelli küçük bir kızın konuşmayı başardığından haberi olmuştu.

Kendisine duyduğu sonsuz güvenle "Bir başkası başardıysa ben de başarabilirim" diyordu. Böylece Horace Mann (Horis Men) okulundan gelen bayan Sarah Fuller (Sera Föllir) ile konuşma derslerine başladı.

Hellen yaşamı parmak uçlarında hissederek yaşarken fiziksel engelleri olmamasına karşın "görmeden, duymadan" yaşayanlara şöyle sesleniyordu:

"Yalnızca üç gün daha görebileceğinizi düşünün. Nasıl tüm ayrıntıları gördüğünüzü anlayacaksınız. Üç gün daha işitebileceğinizi düşünün. Her bir sesin, notanın nasıl özlemle ruhunuza dolduğunu göreceksiniz. Yaşanacak üç gününüzün kaldığını düşünün. Yaşamın tüm saniyelerini nasıl özlemle yaşadığınızı göreceksiniz."

Hellen yazılarını önce görme engellilerin kullandığı Braille (Breyil) daktilosunda yazıyor, sonra normal daktiloya geçiriyordu. Hellen'in Radcliffe'de okuduğu sırada, aralıklarla yazmaya başladığı yaşam öyküsünü bitirmesi 50 yıl sürdü. "Benim Yaşam Öyküm" adını verdiği kitabı önce Ladies Home Journal (Leydiiz Hm Jörnöl) da kitap biçiminde seri olarak çıktı. Hellen Keller'in en çok tanınan bu eseri günümüzde 50'den fazla dile çevrildi.

Hellen Keller bir yandan yazılarını yazarken diğer yandan üyesi olduğu Amerika Görme Engellileri Derneği ve Dünya Körler Birliği için ülke ülke dolaşarak konferanslara katıldı, yardımlar topladı.

Birçok kitap, makale, biyografi yazan Hellen Keller etkinlikleri ve çalışmaları nedeniyle defalarca üstün hizmet ödülü ve çeşitli üniversitelerin onursal doktorasını aldı.

1946 ve 1955 yılları arasında beş kıtada 35 ülkeyi dolaşan Hellen Keller gittiği her ülkede milyonlarca görme engelliye yaşama sevinci ve aydınlığı götürdü. Hellen Keller için yaşam ya cesaret isteyen bir deneyim ya da bir hiçti. Hellen Keller 1968 yılında 88' inci doğum gününe çok az kala Arcan Ridge (Arkın Riç)'te öldü. Külleri tüm yaşamı boyunca ayrılmaz bir ikili oluşturduğu öğretmeni A. Sullivan'ın yanında yerini alan Hellen Keller'i Senatör Lister Hill (Listir Hiyl)'in sözleri çok güzel tanımlıyor.

"O, ölmedi, yaşamaya devam edecek. Hellen Keller, hiç ölmek üzere doğmuş, az rastlanan ölümsüz isimlerden birisidir. Tüm dünyaya, cesaret ve inancın sınırları olmadığını gösteren bu kadının kitapları okunduğu, öyküleri anlatıldığı sürece o yaşayacak."

Nuray BARTOSCHEK (BARTOŞEK)

Resim 8 Helen Keller

4.4. Ergenekon Destanı

8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ki seçilmiş örneklerden Ergenekon Destanı ile ilgili için araştırmacı görüşleri şöyledir.

Bu metinde hikaye örüntüsü görsellikle aynı periyodda yer alamamaktadır. Bunun sebebi ise yazı alanı düşünülmeden yapılmış olan görselin yazı planı altında kalarak kaybolmasıdır. Bu desene, emeğe büyük saygısızlıktır. Öğrenci böyle bir saygısızlıkla temas etmektedir. Görsel bütünlüğü bozan bu yazı biçimi hem çizer hemde sayfa düzenlemesini yapan kişinin yanlış davranışlarının sonucudur. Çizer bir metin geldiğinde ne kadar alana ihtiyacı olduğunun öğrenmelidir. Çizim form ve alanını buna göre düzenlemesi gerekir. “Bir renk üç karakterde bulunur: a) renk olarak b) ton olarak (aydınlık), (açık-koyu) c) satürasyon=(kroma) (yoğunluk, saflık hali) Bir rengin ton değeri o rengin aydınlık, açık veya koyu olması durumudur. Bir tondaki ışık veya karanlık miktarıdır. Ton sözcüğü renk ifade etmez.” (Çağlarca,1993:19).

Renkler oldukça soluktur. Koyu açık degerini ön plana çıkaracak bir koyu vurgu sözkonusu değildir.desenler hatalıdır. Figürlerde sabit bir hareket statîği vardır. Aslında bu açıdan bakınca mısır pramitlerini anımsatan bir giyeroglifik sözkonusudur.

ERGENEKON DESTANI

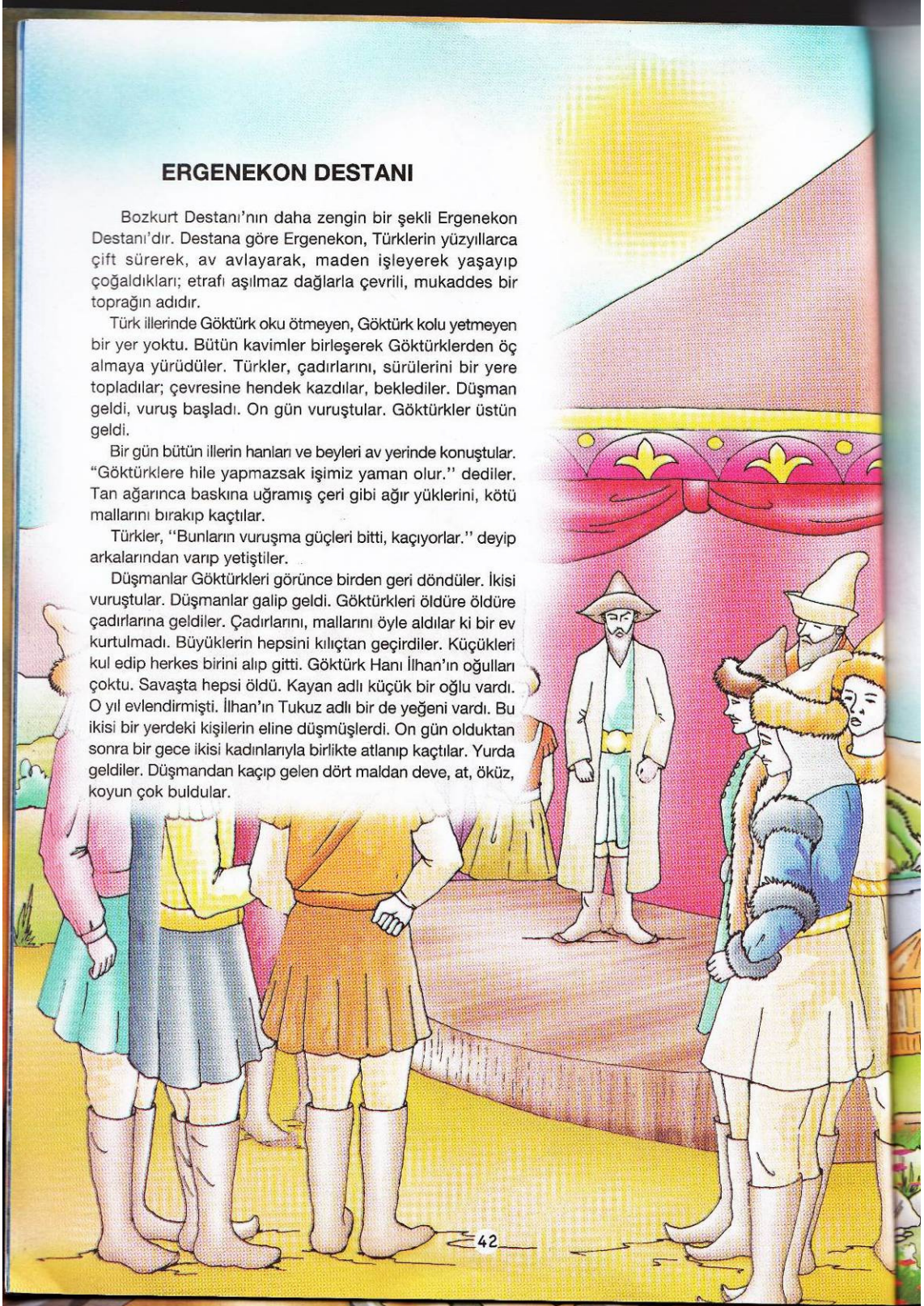
Bozkurt Destanı'nın daha zengin bir şekli Ergenekon Destanı'dır. Destana göre Ergenekon, Türklerin yüzyıllarca çift sürerek, av avlayarak, maden işleyerek yaşayıp çoğaldıkları; etrafı aşılmaz dağlarla çevrili, mukaddes bir toprağın adıdır.

Türk illerinde Göktürk oku ötmeyen, Göktürk kolu yetmeyen bir yer yoktu. Bütün kavimler birleşerek Göktürklerden öğ almaya yürüdüler. Türkler, çadırlarını, sürülerini bir yere topladılar; çevresine hendek kazdılar, beklediler. Düşman geldi, vuruş başladı. On gün vuruştular. Göktürkler üstün geldi.

Bir gün bütün illerin hanları ve beyleri av yerinde konuştular. "Göktürklerle hile yapmazsak işimiz yaman olur." dediler. Tan ağarınca baskına uğramış çeri gibi ağır yüklerini, kötü mallarını bırakıp kaçtılar.

Türkler, "Bunların vuruşma güçleri bitti, kaçıyorlar." deyip arkalarından varıp yetiştiler.

Düşmanlar Göktürkleri görünce birden geri döndüler. İkisi vuruştular. Düşmanlar galip geldi. Göktürkleri öldüre öldüre çadırlarına geldiler. Çadırlarını, mallarını öyle aldılar ki bir ev kurtulmadı. Büyüklerin hepsini kılıçtan geçirdiler. Küçükleri kul edip herkes birini alıp gitti. Göktürk Hanı İlhan'ın oğulları çoktu. Savaşta hepsi öldü. Kayan adlı küçük bir oğlu vardı. O yıl evlendirmişti. İlhan'ın Tukuz adlı bir de yeğeni vardı. Bu ikisi bir yerdeki kişilerin eline düşmüşlerdi. On gün olduktan sonra bir gece ikisi kadınlarıyla birlikte atlanıp kaçtılar. Yurda geldiler. Düşmandan kaçıp gelen dört maldan deve, at, öküz, koyun çok buldular.

Resim 9 Ergenekon Destanı

Eğer, ile varalım desek; dört taraftaki illerin hepsi bize düşman. İyisi odur ki dağların içinde insan yolu düşmez bir yer izleyip oturalım deyip dağa doğru sürülerini sürüp gittiler.

Geldikleri yoldan başka yolu olmayan bir yere vardılar. O da öyle bir yoldu ki bir deve, bir at bin güçlkle yürürdü, eğer ayağını yanlış bassa parça parça olurdu.

Vardıkları yerde akar sular, çeşmeler, türlü otlar, meyveli ağaçlar, türlü türlü avlar vardı. O yeri görünce Tanrı'ya şükürler kıldılar. Hayvanlarının kışın etini yediler. Yazın sütünü içtiler, derisini giydiler.

O yere Ergenekon adını koydular.

Burada bu ikisinin çocukları çoğaldı. Kayan'ın evladı çok oldu. Tukuz'un ki ondan daha az oldu. Kayan çocuklarına Kayat dediler. Tukuz çocuklarına iki ad koydular. Bir nicesine Tukuzlar dediler; bir nicesine Türülken dediler. Çok yıllar bu iki kişinin çocukları Ergenekon'da kaldılar. Enine boyuna uzayıp yayıldılar.

Dört yüz yıl sonra Ergenekon'da kendileri ve sürüleri o kadar çoğaldılar ki sığmadılar. Bu sebepten bir yere toplanıp oturup konuştular. Dediler ki: "Atalarımızdan işittik. Ergenekon'un dışında geniş yerler, güzel yurtlar olmuştur. Bizim yurdumuz eskiden o yerlerde imiş... Dağların arasından yol izleyip bulalım. Göçüp çıkalım. Her kim bize dostum derse onunla görüşelim."

Hepsi bu sözü beğenip çıkmaya yol izlediler, bulamadılar.

O zaman bir demirci dedi ki; " Burada bir demir madeni var. Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek bir yol olurdu." Varıp o yeri gördüler. Bu sözü de beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, arka yanını, beri yanını böylece doldurduktan sonra yetmiş deriden köruk yapıp yetmiş yerde kurdular. Ateşleyip köruklediler.

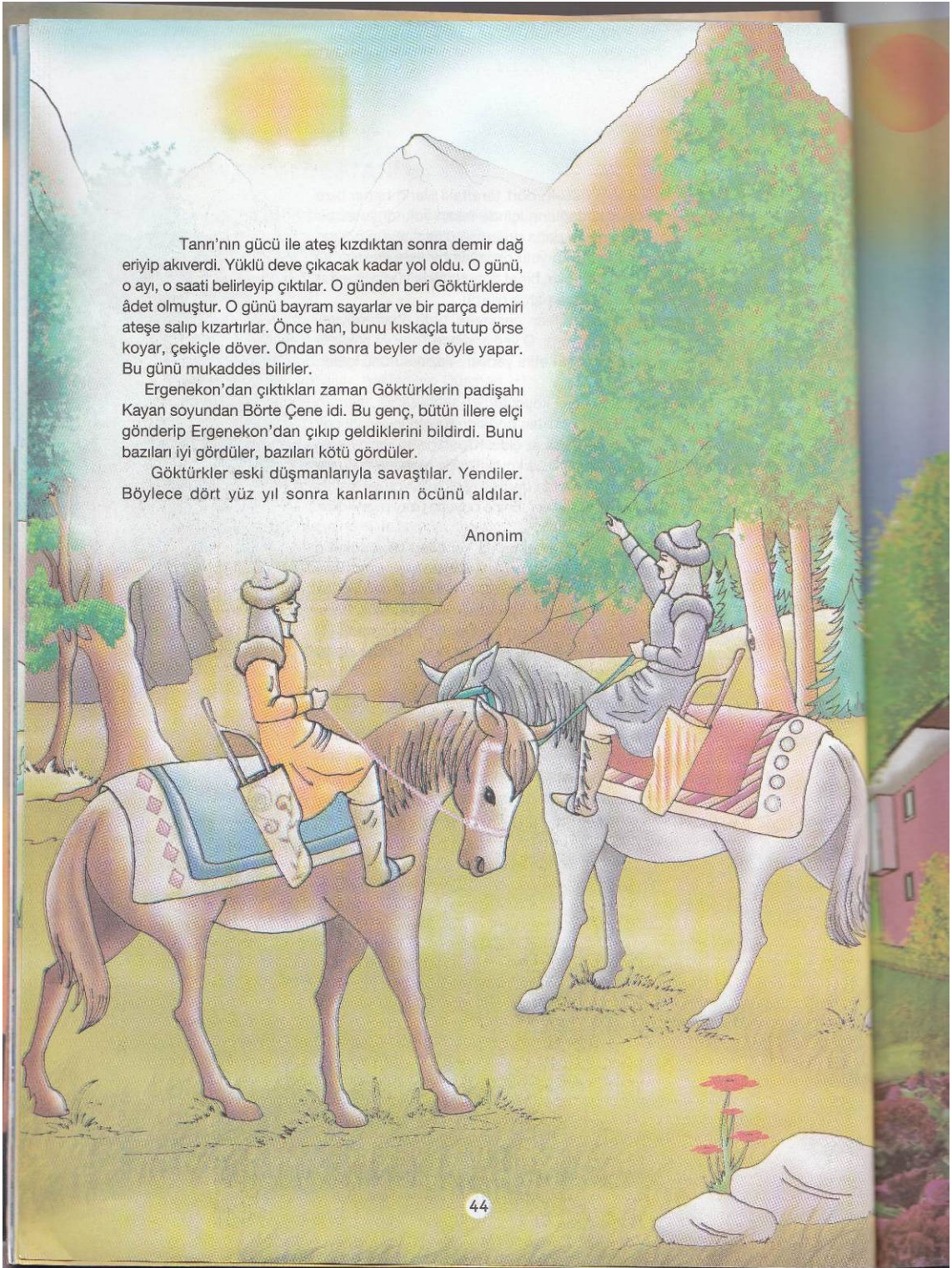
Resim 10 Ergenekon Destanı

Tannı'nın gücü ile ateş kızdıktan sonra demir dağ eriyip akıverdi. Yüklü deve çıkacak kadar yol oldu. O günü, o ayı, o saati belirleyip çıktılar. O günden beri Göktürklerde âdet olmuştur. O günü bayram sayarlar ve bir parça demiri ateşe salıp kızartırlar. Önce han, bunu kışkaçla tutup örse koyar, çekiçle döver. Ondan sonra beyler de öyle yapar. Bu günü mukaddes bilirler.

Ergenekon'dan çıktıkları zaman Göktürklerin padişahı Kayan soyundan Börte Çene idi. Bu genç, bütün illere elçi gönderip Ergenekon'dan çıkıp geldiklerini bildirdi. Bunu bazıları iyi gördüler, bazıları kötü gördüler.

Göktürkler eski düşmanlarıyla savaştılar. Yendiler. Böylece dört yüz yıl sonra kanlarının öcünü aldılar.

Anonim

Resim 11 Ergenekon Destanı

4.5.Yunus Emre

8. sınıf Türkçe ders kitaplarında ki seçilmiş örneklerden Gönül Mimarlarımız – Yunus Emre metni ile ilgili için araştırmacı görüşleri şöyledir.

Metin içeriğinde bir hikaye örüntüsü yoktur. Ansiklopedik bilgi verilmektedir. Yunus emre portresi ve deve kervanı üzerinden bir çözümlemeye gidilmiştir. Yunus Emre nin yaşadığı coğrafya ve dönem düşünüldüğünde gerçeği yansıtmaktan uzaktır. Arabik bir sahne planı göze çarpmakta sanki bir Anadolu ereni değilde arap kültüründe bir kişi görseli bize sunulmuştur. Adeta bir ticaret sahnesi betimlenmiştir. Okuyan öğrenci için eğitici olabilicek hiçbir plan kullanılmamıştır. Renkler oldukça soluktur. Tonlar arasındaki gri lik dikkat çekmekten uzaktır.

GÖNÜL MİMARLARIMIZ

Aşk Elçisi: Yunus Emre

750 yıl önce doğmuş olan Yunus Emre'den çağımıza sevgi ve barış çağrıları...

"Ben gelmedim dava için

Benim işim sevi için"

Yedi yüzyıldan uzun süre önce, on yıllarca savaşla, bu arada Haçlı Seferleri ve Moğol akınlarıyla yıkıntılara uğramış olan Anadolu'da, hem duygulu hem güçlü bir ses yükselmisti. Bu tasavvuf ozanı Yunus Emre'nin sesiydi. Selçuklu İmparatorluğu'nun güneşi sönerken Yunus köyleri, kasabaları dolaşarak yalın ama derin sevgi ve ahlak şiirlerini okuyordu. Gerek şiirleri gerek ilahileri, önce Osmanlılara, sonra modern Türkiye'ye ilham verdi, kültür etkileri yaptı. Saydam ve kıvrak güzelliklerini gönlümüze sindirdiğimiz bu eserler, sevgi ve barışın üstünlüğü, hümanizma ve evrensellik ruhu, Tanrı ile insanların birliği, toplumsal adalet ile yoğrulmuştur.

Şairimizin büyüklü anlatılarla sunduğu bu ülküler üzerinde duran UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kuruluşu), 1989 Kasımında, Genel Kurulu'nun oy birliği ile aldığı kararla 1991'i "Uluslararası Yunus Emre Yılı" ilan etti. T.C. Kültür Bakanlığı da, yılı "Milletlerarası Yunus Emre Sevgi Yılı" olarak adlandırdı.

Yunus Emre'nin tam 750 yıl önce, 1241'de doğmuş olduğu tahmin edilmektedir. 1991'de yapılan törenler ve kültür etkinlikleri, bu tarihî yıl dönümünü kutlamak içindir. Türkiye'de ve dış ülkelere, geniş bir program sunularak (konserler, konferanslar, sergiler, seminerler, şiir programları, sempozyumlar, radyo-TV programları, belgesel filmler, birçok dilde yayınlanan kitaplar, A.A. Saygun'un "Yunus Emre Oratoryosu" gibi etkinliklerle) büyük Türk ozanı anılmaktadır.

Resim 12 Yunus Emre

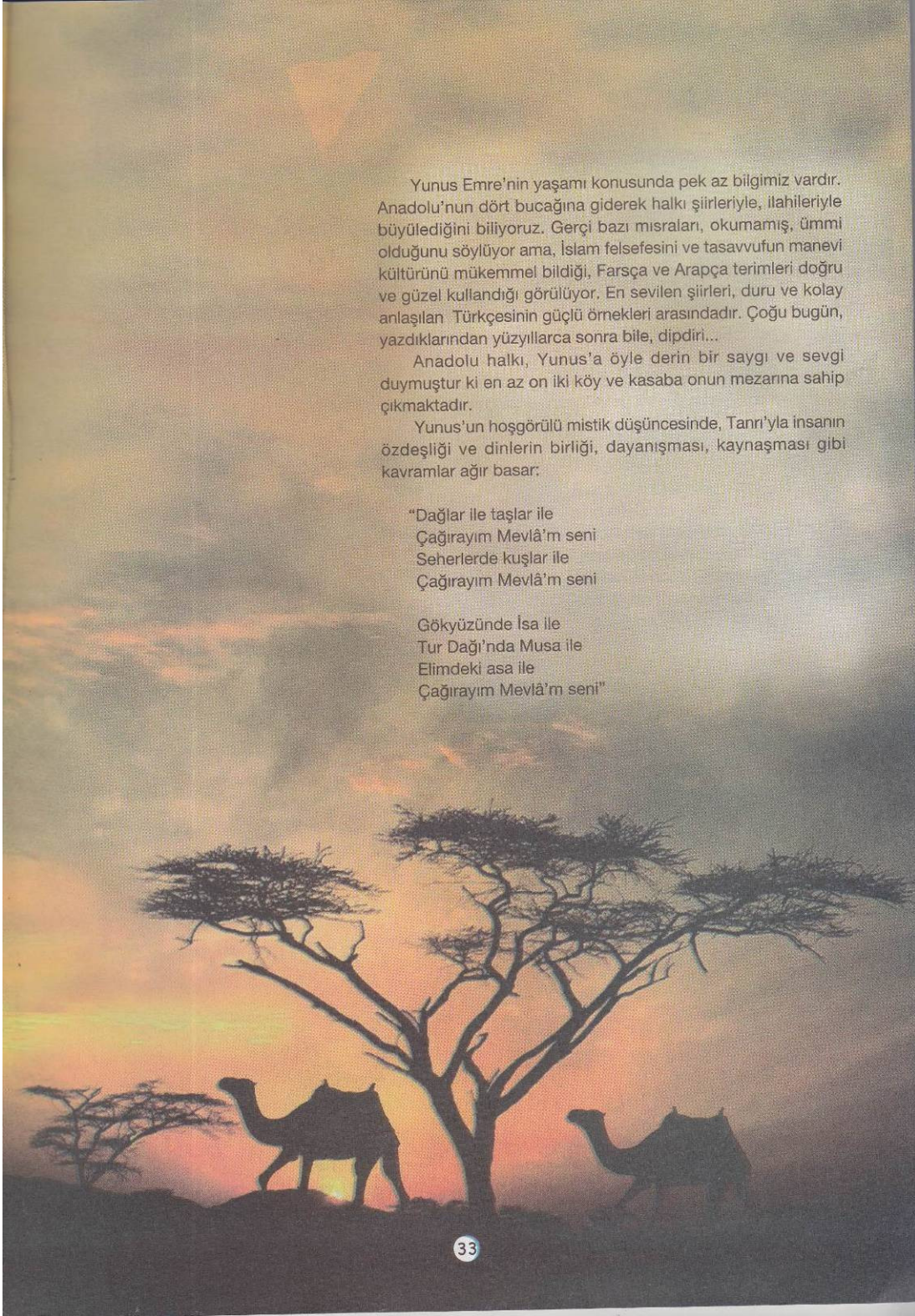
Yunus Emre'nin yaşamı konusunda pek az bilgimiz vardır. Anadolu'nun dört bucağına giderek halkı şiirleriyle, ilahileriyle büyülediğini biliyoruz. Gerçi bazı mısraları, okumamış, ümmi olduğunu söylüyor ama, İslam felsefesini ve tasavvufun manevi kültürünü mükemmel bildiği, Farsça ve Arapça terimleri doğru ve güzel kullandığı görülüyor. En sevilen şiirleri, duru ve kolay anlaşılan Türkçesinin güçlü örnekleri arasındadır. Çoğu bugün, yazdıklarından yüzyıllarca sonra bile, dipdiri...

Anadolu halkı, Yunus'a öyle derin bir saygı ve sevgi duymuştur ki en az on iki köy ve kasaba onun mezarına sahip çıkmaktadır.

Yunus'un hoşgörülü mistik düşüncesinde, Tanrı'yla insanın özdeşliği ve dinlerin birliği, dayanışması, kaynaşması gibi kavramlar ağır basar:

"Dağlar ile taşlar ile
Çağırayım Mevlâ'm seni
Seherlerde kuşlar ile
Çağırayım Mevlâ'm seni

Gökyüzünde İsa ile
Tur Dağı'nda Musa ile
Elimdeki asa ile
Çağırayım Mevlâ'm seni"

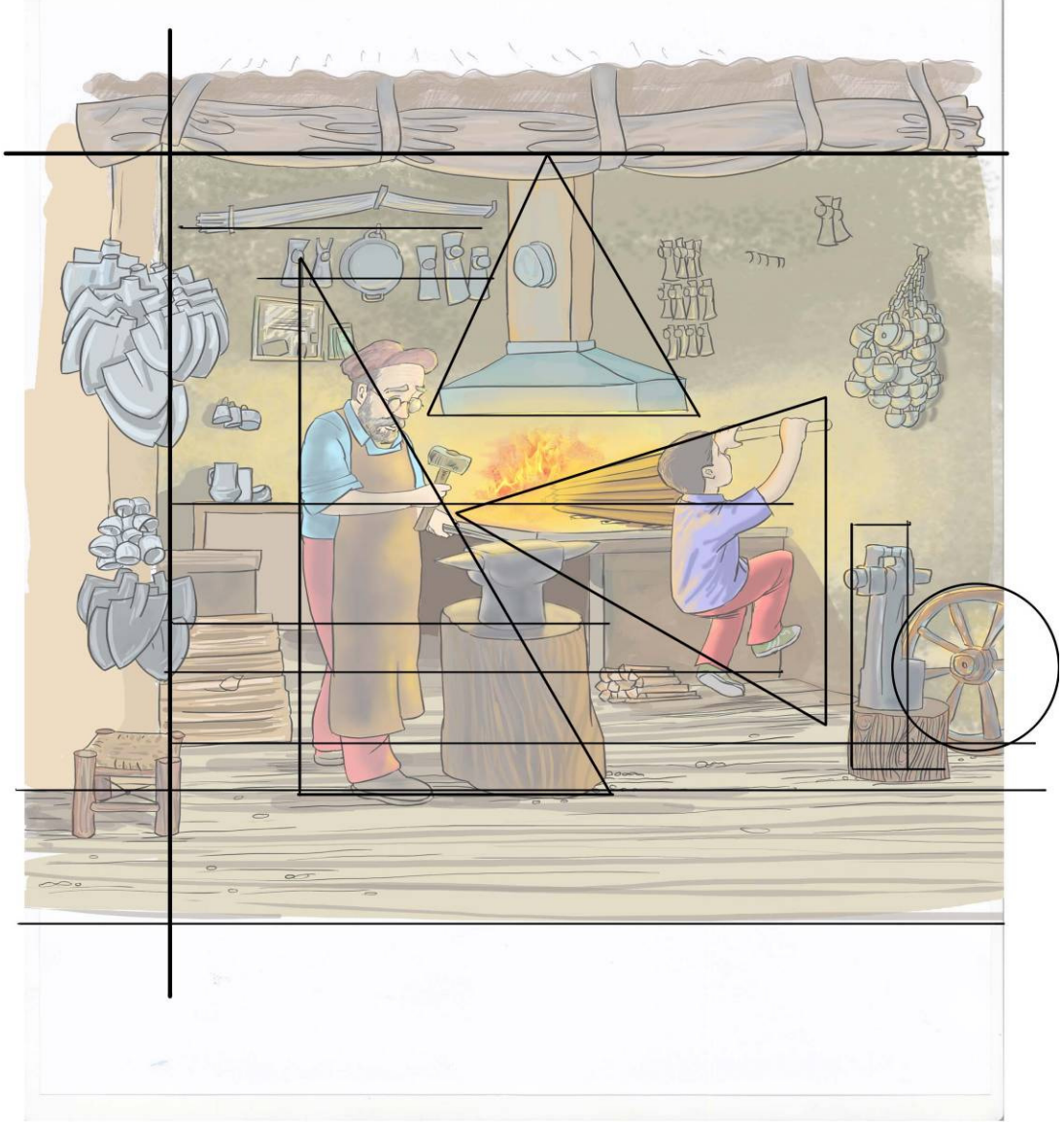
Resim 13 Yunus Emre

4.6.İhtiyar Çilingir

Metnin içeriğinde yer alan tasvirlere dayanılarak mekan oluşturulmaya çalışılmıştır. Mekan daki detaylar gerçekliğe en uygun şekilde araştırılarak çizilmiştir. Figürler ve mekan ilişkisi dikkate alınmıştır. Kompozisyon biçimi ve leke değerleri örnek çizim grafiğinde gösterilmiştir. Yatay dikey kompozisyon öğeleri kullanılmıştır. Merkezde ana iki figür ve temel bir üvgen kompozisyon yakalanması hedeflenmiştir. Bir demirci ustasının çalışma anı gösterilmeye çalışılmıştır. İki figür arasındaki hareketlilik ile resime hareketlilik kazandırılmaya çalışılmıştır.

Resim 14 İhtiyar Çilingir

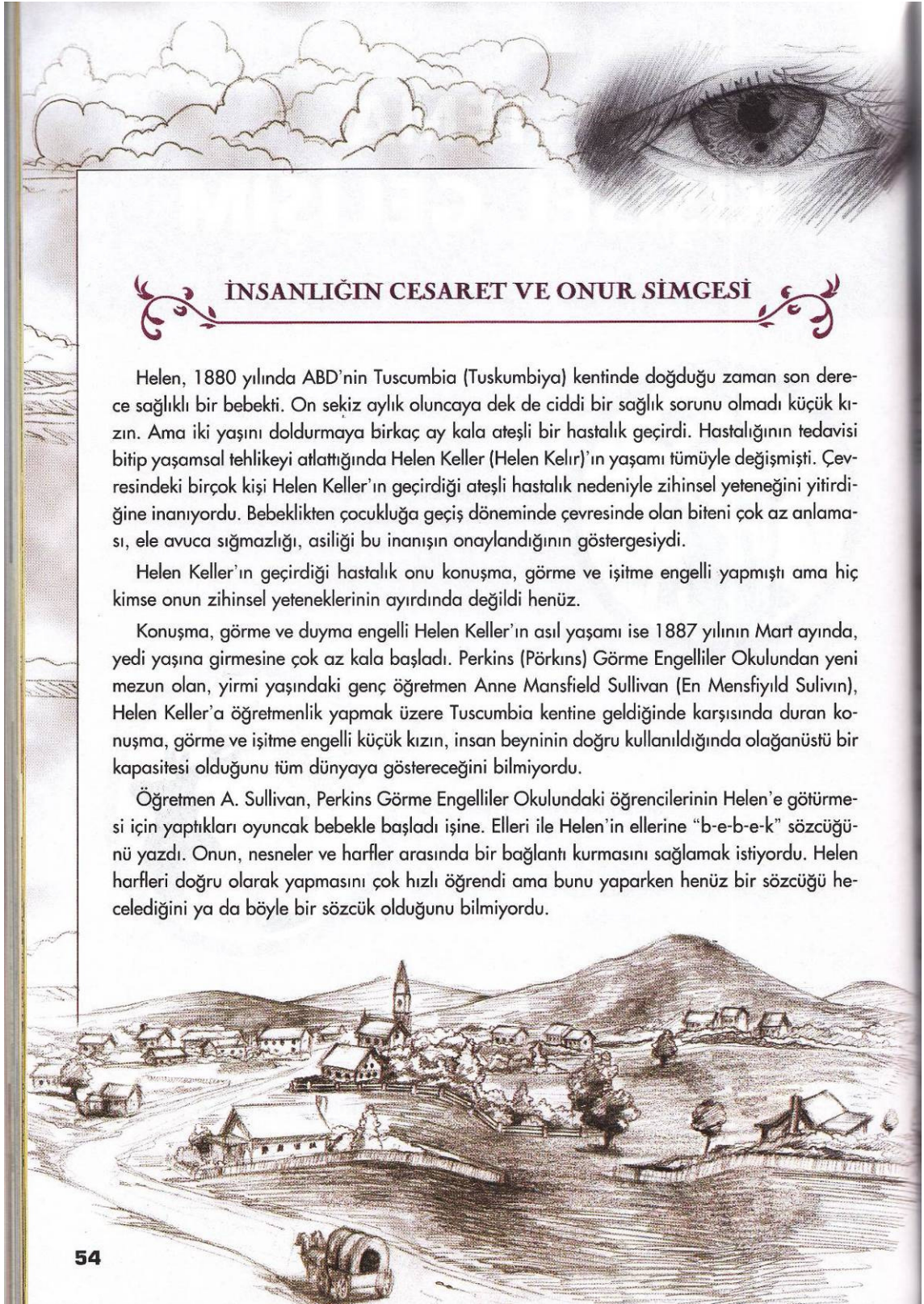
Resim 15 İhtiyar Çilingir üçgen, yatay, ve dairelerden oluşan kompozisyon biçimi

Resim 16 İhtiyar Çilingir leke değerleri.

4.7. Helen Keller

Araştırmacı sayfa düzenlemesini göstermektedir. Resmin yazıyı bir çerçeve gibi sarması amaçlanmıştır. Boşluk olarak bir çerçeve oluşmaması için konu ile ilgili ve mekan kurgusuna uygun görsellerle çerçeve hattı oluşturulmuştur. Çizgisel ve lekesel öğelere dikkat edilmiştir. Kurşun kalem tekniği ile yapılmış bir çalışmadır. Karakalem olarak çizilen alanlarda Helen Keller ın temas ettiği yüzeyler pastel ile renklendirilmiştir. Böylece temas etmenin görmeyen bir kişinin gözleri gibi olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Gerçek fotoğraflarla desteklenmiştir.

İNSANLIĞIN CESARET VE ONUR SİMGESİ

Helen, 1880 yılında ABD'nin Tuscumbia (Tuskumbiya) kentinde doğduğu zaman son derece sağlıklı bir bebektir. On sekiz aylık oluncaya dek de ciddi bir sağlık sorunu olmadı küçük kızın. Ama iki yaşını doldurmaya birkaç ay kala ateşli bir hastalık geçirdi. Hastalığının tedavisi bitip yaşamsal tehlikeyi atlattığında Helen Keller (Helen Kelır)'ın yaşamı tümüyle değişmişti. Çevresindeki birçok kişi Helen Keller'in geçirdiği ateşli hastalık nedeniyle zihinsel yeteneğini yitirdiğine inanıyordu. Bebeklikten çocukluğa geçiş döneminde çevresinde olan biteni çok az anlaması, ele avuca sığmazlığı, asiliği bu inanın onaylandığının göstergesiydi.

Helen Keller'in geçirdiği hastalık onu konuşma, görme ve işitme engelli yapmıştı ama hiç kimse onun zihinsel yeteneklerinin ayırdında değildi henüz.

Konuşma, görme ve duyma engelli Helen Keller'in asıl yaşamı ise 1887 yılının Mart ayında, yedi yaşına girmesine çok az kala başladı. Perkins (Pörkins) Görme Engelliler Okulundan yeni mezun olan, yirmi yaşındaki genç öğretmen Anne Mansfield Sullivan (En Mensfiyıld Sulivin), Helen Keller'a öğretmenlik yapmak üzere Tuscumbia kentine geldiğinde karşısında duran konuşma, görme ve işitme engelli küçük kızın, insan beyninin doğru kullanıldığında olağanüstü bir kapasitesi olduğunu tüm dünyaya göstereceğini bilmiyordu.

Öğretmen A. Sullivan, Perkins Görme Engelliler Okulundaki öğrencilerinin Helen'e götürmesi için yaptıkları oyuncak bebekle başladı işine. Elleri ile Helen'in ellerine "b-e-b-e-k" sözcüğünü yazdı. Onun, nesneler ve harfler arasında bir bağlantı kurmasını sağlamak istiyordu. Helen harfleri doğru olarak yapmasını çok hızlı öğrendi ama bunu yaparken henüz bir sözcüğü hecelemediğini ya da böyle bir sözcük olduğunu bilmiyordu.

Resim 17 Helen Keller

Helen ve öğretmeni bir gün bahçedeki tulumbanın yanına gittiler. Öğretmen tulumbadan suyu çekerken Helen'in elini akan suyun altına tuttu. Soğuk su Helen'in bir eline akarken öğretmeni diğer eline "s-u" sözcüğünü önce yavaş, sonra hızlıca yazdı. İşte o anda Helen'in kalbi yerinden fırlarcasına çarpmaya başladı. Öğretmenin vermeye çalıştığı mesajı almıştı. Yaşamının ilk on sekiz ayında zihninde yer etmiş olan tek sözcüktü "su". Bu tek sözcükten yola çıkarak dokunduğu nesnelerle harfler arasında bir bağlantı olduğunu, her nesnenin sözcüklerle ifade edildiğini anladı. O gün akşam karanlığına dek otuz sözcük öğrenmişti Helen.

Bu olay ve o gün, Helen Keller'ın eğitiminin başlangıç noktası oldu.

Önlerinde uzun ve engellerle dolu bir yol vardı. Ama Helen yenilgiye uğramayı kabullenmektense durmaksızın çalışarak bu savaşından başarıyla çıkmayı seçmişti. Kısa sürede alfabe-yi öğrendi. Sonra elini kullanarak yazmaya ve görme engelliler için hazırlanmış yazıları okumaya başladı.

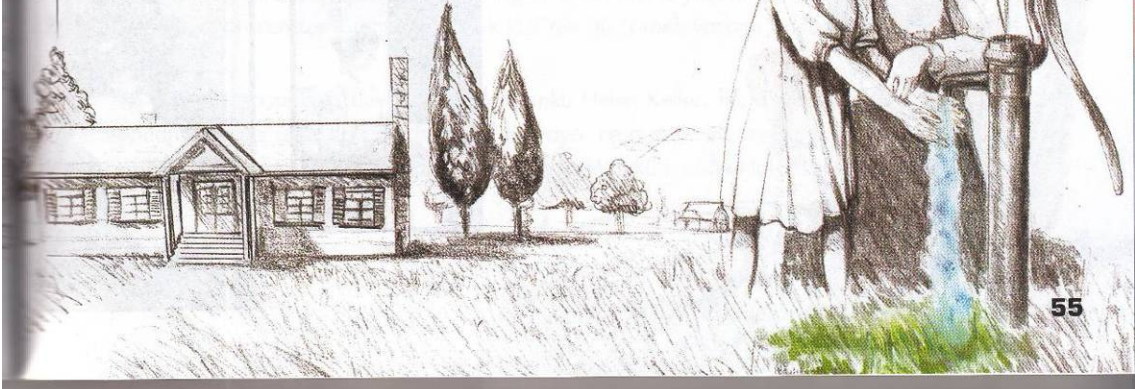
Öğretmen A. Sullivan ve Helen Keller kısa sürede ayrılmaz bir ikili oluşturmuşlardı.

Helen Keller, on yaşına geldiğinde konuşmayı öğrenmeye karar verdi. Norveç'te yaşayan görme ve işitme engelli küçük bir kızın konuşmayı başardığından haberi olmuştu. Kendisine duyduğu sonsuz güvenle "Bir başka kişi başarabildiğine göre, ben de başarabilirim." diyordu. Böylece Horace Mann (Horas Men) Okulundan gelen bayan Sarah Fuller (Sara Fulır) ile konuşma derslerine başladı.

Şimdi önünde yeni bir hedef vardı Helen Keller'ın: Üniversitede okumak. "Bir gün üniversiteye gideceğim." diyordu ve bir gün bunu yapacağına tüm kalbiyle inanıyordu. 1904 yılında edebiyat fakültesinden mezun olup diplomasını alırken yaşamının bundan sonraki bölümünde de "yapmak istediği her şeyi yapabileceğine" yalnızca kendisi inanmakla yetinmiyor, buna çevresindeki herkesi de inandırıyor.

Tüm eğitimi ve çalışmaları sırasında öğretmeni A. Sullivan, onun yanından hiç ayrılmadı. Öğrencisinin başarısı için çabılıyor, onunla birlikte ardı ardına kitaplar okuyor, konferanslara katılıyordu.

Öğretmen A. Sullivan'ın 1905 yılında John Macy (Con Meysi) ile evlenmesi, öğretmeni ve öğrencisini ortak amaçlarından uzaklaştıramadı. Helen, öğretmenin evinde yaşamaya başladı. Bay ve Bayan Macy onun tüm çalışmalarında, etkinliklerinde ellerinden gelen yardımı gösterdiler. Öğretmen ve öğrencisinin bu uyumlu birlikteliği A. Sullivan'ın yaşamını yitirdiği 1936 yılına kadar sürdü.

Resim 18 Helen Keller

Sonrasında Helen, yolunda ilerlemesini tek başına sürdürmek zorunda kaldı. Doğrusu çok da yalnız sayılmazdı. Çabaları ile mucizeler yaratan Helen'i artık hemen herkes tanıyordu. Onun, tüm engelleri yok sayarak sağladığı başarıları, dönemin birçok tanınmış kişinin dikkatini çekiyor, hayranlığını kazanıyor, daha sonra ise içlerinde, Helen'i daha yakından tanımak isteği oluştuyordu. Bunun sonucu olarak Helen Keller, döneminin hemen hemen tüm ünlüleriyle yakından tanışıp onlarla dostluk kurma olanağı buldu.

Helen, yaşamı olduğu kadar çevresini de "tırmaklarıyla kazırcasına" bir istek ve kararlılıkla öğreniyordu. Onun deneyimleri arasında ön sıraları alan bir olay, yalnızca görme engelli kişilerin önünde yeni ufuklar açmakla kalmadı, görme engeli olmayan kişilere de "çevrelerine bakabilmelerine karşın baktıklarını, çevrelerini zaman zaman göremediklerini" öğretti.

Ormanda, parklarda gezintiye çıkan bir arkadaşına Helen bir gün heyecanla sormuştu:

"Haydi anlat bana." demişti. "Söyle bakalım, neler gördün ormanda?"

Arkadaşı, Helen'in bu heyecanını anlayamadı.

"Hiiiiç!" dedi. "Herkesin her zaman bildiği sıradan şeyleri gördüm."

Helen aldığı yanıt karşısında büyük bir düş kırıklığı yaşamış ve arkadaşını çok üzümüşü.

"Ben New York (Niv York)'un müzelerinde dolaşırken dokunduğum eşyaları keşfetmekten inanılmaz bir heyecan duyuyorum, sözcüklerle anlatılamayacak kadar büyük bir mutluluk yaşıyordum." dedi. "Sen nasıl oluyor da görme engelli olmadığın hâlde çevrendeki böylesi güzellikleri fark edemiyorsun?"

Helen, yaşamı parmak uçlarında duyumsayarak yaşarken fiziksel engelleri olmamasına karşın "görmeden, duymadan" yaşayanlara şöyle sesleniyordu: "Gözlerinizin, bugünden sonra yalnızca üç gün daha görebileceğini varsayın. llyce düşünün. Yalnızca üç gün daha görebileceksiniz çevrenizi. İşte ancak böyle bir zorunluluk karşısında anlayabileceksiniz baktığınız yerdeki tüm ayrıntıları. Üç gün daha işitebileceğinizi düşünün. Her bir sesin, her bir notanın nasıl özlemle ruhunuza dolduğunu göreceksiniz. Yaşanacak üç gününüz kaldığını düşünün. Yaşamın tüm saniyelerini nasıl özlemle yaşadığınızı ve yaşadığınız her saniyeden ne denli büyük bir tat aldığınızı göreceksiniz."

56

Resim 19 Helen Keller

Helen Keller, hiçbir engeli olmamasına karşın çevrelerinin “zenginliğini” göremeyen, duymayan kişilerin var olduklarını anlayınca onlara, yaşamı “göstermek” ve “duyurmak” için deneyimlerini bir kitapta toplamaya karar verdi. Yazılarını önce görme engellilerin kullandığı Braille (Bireyl) daktilosunda yazıyor, daha sonra normal daktiloya geçiriyordu. Onun, Radcliffe (Redkılıf)’te okuduğu sırada aralıklarla yazmaya başladığı yaşam öyküsünü tamamlaması tam elli yıl sürdü. “Benim Yaşam Öyküm” adını verdiği kitabı önce dizi olarak yayımlandı. Helen Keller’ın bu en çok tanınan yapıtı ellinin üstünde yabancı dile çevrildi.

Helen Keller bir yandan kitabını yazarken bir yandan da çeşitli dergilere yazılar yazıyor, bunların dışında ayrıca, kendisinin de üyesi olduğu Amerika Görme Engelliler Derneği ve Dünya Körler Birliği için ülke ülke dolaşarak konferanslar veriyor, bağış topluyordu.

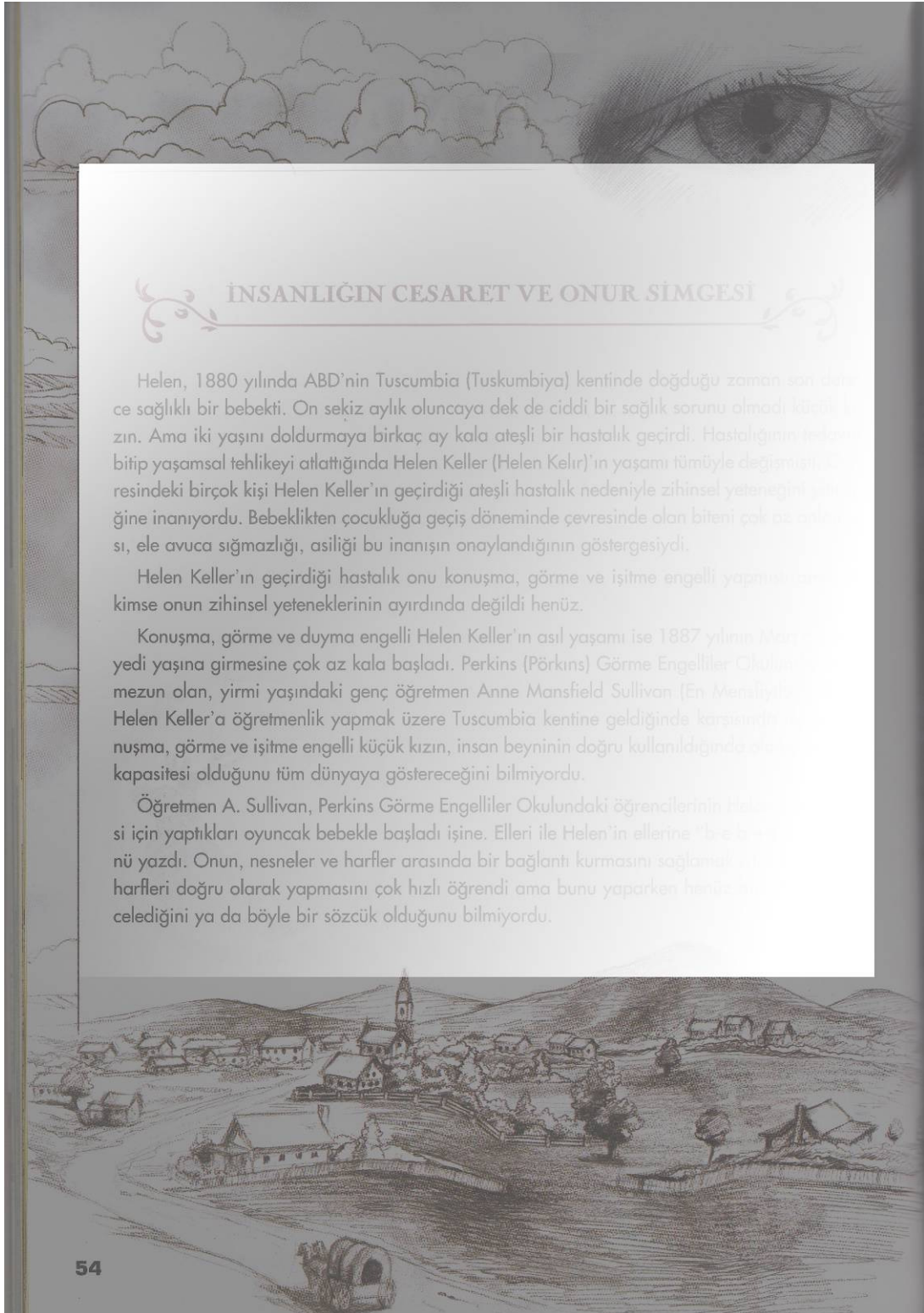
1946 ve 1955 yılları arasında beş kıtada otuz beş ülkeyi dolaşmış, gittiği her ülkede milyonlarca görme engelliye yaşama sevinci ve yaşam aydınlığı götürmüştü. Helen Keller için yaşam ya tümüyle kişisel cesaret isteyen bir savaşım alanıydı ya da hiçbir şeydi. Bu cesaret örneğini sergileyerek savaşım alanında her zaman bir “kazanan” olan Helen Keller, gerek cesur bir kişinin neler yapabileceğini kanıtlaması nedeniyle gerek milyonlarca görme engelli kişiye taşıdığı yaşam sevinci, umudu ve aydınlığı nedeniyle devlet kuruluşları düzeyinde birkaç kez üstün hizmet madalyasıyla ödüllendirilmiş, birçok üniversite tarafından ise kendisine onursal doktora verilerek insanlığın teşekkürleri ifade edilmiştir.

Helen Keller 1968 yılında seksen sekizinci doğum gününü kutlamaya hazırlandığı sırada doğum gününden birkaç gün önce Arcan Ridge (Arkan Riç)’te yaşamını yitirdi. Senatör Lister Hill (Lister Hil), onun cenaze töreninde “örnek kişi”nin bu “örnek yaşamı”nı şu sözlerle özetleyebilmiştir:

“O ölmedi, yaşamaya devam edecek. Çünkü Helen Keller, hiç ölmek üzere doğan, az rastlanan ölümsüz adlardan biridir. Tüm dünyaya, cesaret ve inancın sınırları olmadığını göstermiştir. Onun örnek kitapları okunduğu ve cesaret öyküleri anlatıldığı sürece, bu dünyada o hep yaşayacaktır.”

Nuray BARTOSCHEK (Bartoşek)

Resim 20 Helen Keller

Resim 21 Helen Keller Metin alanını çerçeveleyen kısım.

Sonrasında Helen, yolunda ilerlemesini tek başına sürdürmek zorunda kaldı. Doğrusu çok da yalnız sayılmazdı. Çabaları ile mucizeler yaratan Helen'i artık hemen herkes tanıyordu. Onun, tüm engelleri yok sayarak sağladığı başarıları, dönemin birçok tanınmış kişinin dikkatini çekiyor, hayranlığını kazanıyor, daha sonra ise içlerinde, Helen'i daha yakından tanımak isteği oluştuyordu. Bunun sonucu olarak Helen Keller, döneminin hemen hemen tüm ünlüleriyle yakından tanışıp onlarla dostluk kurma olanağı buldu.

Helen, yaşamı olduğu kadar çevresini de "tırnaklarıyla kazırcasına" bir istek ve kararlılıkla öğreniyordu. Onun deneyimleri arasında ön sıraları alan bir olay, yalnızca görme engelli kişilerin önünde yeni ufuklar açmakla kalmadı, görme engeli olmayan kişilere de "çevrelerine bakabilmelerine karşın baktıklarını, çevrelerini zaman zaman göremediklerini" öğretti.

Ormanda, parklarda gezintiye çıkan bir arkadaşına Helen bir gün heyecanla sormuştu:

"Haydi anlat bana." demişti. "Söyle bakalım, neler gördün ormanda?"

Arkadaşı, Helen'in bu heyecanını anlayamadı.

"Hiiii!" dedi. "Herkesin her zaman bildiği sıradan şeyleri gördüm."

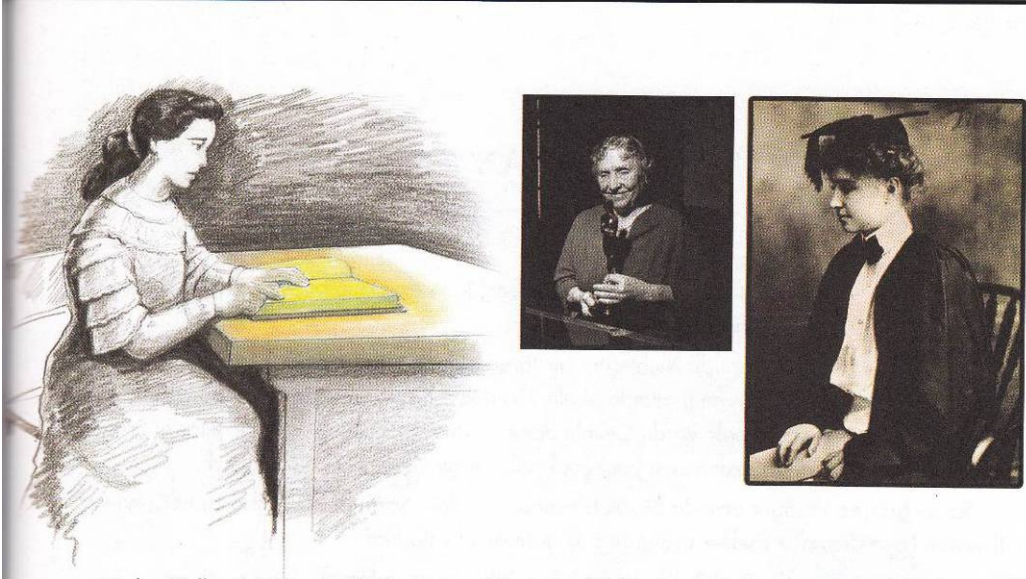
Helen aldığı yanıt karşısında büyük bir düş kırıklığı yaşamış ve arkadaşı adına çok üzül-müştü.

"Ben New York (Niv York)'un müzelerinde dolaşırken dokunduğum eşyaları keşfetmekten inanılmaz bir heyecan duyuyor, sözcüklerle anlatılmayacak kadar büyük bir mutluluk yaşıyordum." dedi. "Sen nasıl oluyor da görme engelli olmadığın hâlde çevrendeki böylesi güzellikleri fark edemiyorsun?"

Helen, yaşamı parmak uçlarında duyumsayarak yaşarken fiziksel engelleri olmamasına karşın "görmeden, duymadan" yaşayanlara şöyle sesleniyordu: "Gözlerinizin, bugünden sonra yalnızca üç gün daha görebileceğini varsayın. İyice düşünün. Yalnızca üç gün daha görebileceksiniz çevrenizi. İşte ancak böyle bir zorunluluk karşısında anlayabileceksiniz baktığınız yerdeki tüm ayrıntıları. Üç gün daha işlebileceğinizi düşünün. Her bir sesin, her bir notanın nasıl özlemle ruhunuza dolduğunu göreceksiniz. Yaşanacak üç gününüz kaldığını düşünün. Yaşamın tüm saniyelerini nasıl özlemle yaşadığınızı ve yaşadığınız her saniyeden ne denli büyük bir tat aldığınızı göreceksiniz."

Resim 23 Helen KellerYazı alanı kenarında oluşturulmuş üçgen kompozisyon

Helen Keller, hiçbir engeli olmamasına karşın çevrelerinin “zenginliğini” göremeyen, duya-mayan kişilerin var olduklarını anlayınca onlara, yaşamı “göstermek” ve “duyurmak” için de-neyimlerini bir kitapta toplamaya karar verdi. Yazılarını önce görme engellilerin kullandığı Bra-ille (Bireyl) daktilosunda yazıyor, daha sonra normal daktiloya geçiriyordu. Onun, Radcliffe (Redkılıf)’te okuduğu sırada aralıklarla yazmaya başladığı yaşam öyküsünü tamamlaması tam elli yıl sürdü. “Benim Yaşam Öyküm” adını verdiği kitabı önce dizi olarak yayımlandı. Helen Keller’ın bu en çok tanınan yapıtı ellinin üstünde yabancı dile çevrildi.

Helen Keller bir yandan kitabını yazarken bir yandan da çeşitli dergilere yazılar yazıyor, bunların dışında ayrıca, kendisinin de üyesi olduğu Amerika Görme Engelliler Derneği ve Dün-ya Körler Birliği için ülke ülke dolaşarak konferanslar veriyor, bağış topluyordu.

1946 ve 1955 yılları arasında beş kıtada otuz beş ülkeyi dolaşmış, gittiği her ülkede milyon-larca görme engelliye yaşama sevinci ve yaşam aydınlığı götürmüştü. Helen Keller için yaşam ya tümüyle kişisel cesaret isteyen bir savaşım alanıydı ya da hiçbir şeydi. Bu cesaret örneğini sergileyerek savaşım alanında her zaman bir “kazanan” olan Helen Keller, gerek cesur bir ki-şinin neler yapabileceğini kanıtlaması nedeniyle gerek milyonlarca görme engelli kişiye taşıdı-ğı yaşam sevinci, umudu ve aydınlığı nedeniyle devlet kuruluşları düzeyinde birkaç kez üstün hizmet madalyasıyla ödüllendirilmiş, birçok üniversite tarafından ise kendisine onursal doktora verilerek insanlığın teşekkürleri ifade edilmiştir.

Helen Keller 1968 yılında seksen sekizinci doğum gününü kutlamaya hazırlandığı sırada do-ğum gününden birkaç gün önce Arcan Ridge (Arkan Riç)’te yaşamını yitirdi. Senatör Lister Hill (Lister Hil), onun cenaze töreninde “örnek kişi”nin bu “örnek yaşamı”nı şu sözlerle özetleyebil-miştir:

“O ölmedi, yaşamaya devam edecek. Çünkü Helen Keller, hiç ölmek üzere doğan, az rastlanan ölümsüz adlardan biridir. Tüm dünyaya, cesaret ve inancın sınırları olmadığını gös-termiştir. Onun örnek kitapları okunduğu ve cesaret öyküleri anlatıldığı sürece, bu dünyada o hep yaşayacaktır.”

Nuray BARTOSCHEK (Bartoşek)

Resim 25 Helen Keller Kurşun kalem pastel ve fotoğrafın bir arada kullanıldığı kompozisyon.

4.8.Ergenekon Destanı

Klasik sayfa düzenlemesi düzenlenmiştir. Yazı alanının çok olması görselde bu şekilde bir forma gitmeyi mecbur kılmıştır. Üstte görsel alt planda ise yazı kullanılmıştır. Bazı sayfa düzenlemelerinde görsel ve yazı iç içe uygulanarak sayfa içi formda hareket elde edilmeye çalışılmıştır.

ERGENEKON DESTANI

Göktürk Devleti'nin toprakları geniş bir alanı kaplıyordu. Gök bayrağın dalgalandığı yerde, huzur vardı, özgürlük vardı, refah vardı. Bu ülkede yaşayan yabancı topluluklar içinde en güçlüsü Tatarlardı.

Tatar Han'ı Sevinç Han, Göktürkleri ve Göktürk Kağan'ı İl Han'ı kısıkanıyordu ama ordusuna güvenemediği için İl Han'ın üstüne varamıyordu. Sevinç Han, İl Han'ı mağlup etmek için Çinlileri ve Göktürlere bağlı toplulukları yavaş yavaş yanına çekiyordu. Sevinç Han, Çinlilerden ve diğer milletlerden aldığı yardım ile savaş hazırlıklarını yoğunlaştırdı. Kazanacağına kanaat getirince hücum emrini verdi. Sevinç Han ne yaparsa yapsın bir türlü başarı elde edemiyordu. Başka bir yol bulmalıydılar ama nasıl? Tilkiler tilkisi kurnaz Sevinç Han, çareyi bulmuştu. Sabahın erken saatlerinde kuşatmacılar arasında bir dalgalanma oldu. Tatarlar alelacele toparlanıyor, dağınık bir şekilde çekiliyordu.

İl Han düşmanın ne olduğunu çok iyi biliyordu. Savaşta her türlü oyun olurdu. Bu nedenle düşmanı kendi hâlinde bırakıp olabilecekleri beklemek en doğrusu idi. Fakat herkes düşmana son bir darbe vurma taraftarıydı. Söz birliğine varıldı. Düşmana hücum edilecekti. Hazırda bekleyen aygırlarına atlayıp düşmanın peşine düştüler. Bu sırada düşman çerilerinden bir tümen ayrılıp pusuya yatmış, savunmasız kalan obaya baskın yapmak için hazır bekliyordu. Öte taraftan bir tümen de takibe devam eden Türk cengâverlerini arkadan çembere almak için hazır bekliyordu. İl Han, çerileri ile birlikte kaçan düşmanı dağıtmaya, yok etmeye çalışırken pusuya yatmış olan hazır tümen arkadan çevirme harekâtına başladı.

Kalleşçe arkadan vurulan Göktürk milleti gibi kağanları İl Han da sırtından yediği kargı ile atından düştü. Bu sırada obaya baskın yapan düşman tümeni, çadırları ateşe vermiş; yaşlı, çocuk, ka-

dın, kız, gelin demeden önüne kim çıkarsa ya öldürmüş ya da esir etmişti. Yiğitlerin çoğu ölmüş, bir kısmı da kadınlar, kızlar, çocuklar ve yaşlılarla birlikte esir edilmişti. İl Han'ın en ufak oğlu Kayan Tigin ile yeğeni Tukuz Oğuz da esirlerin arasında idi ama kimliklerini belli etmediler.

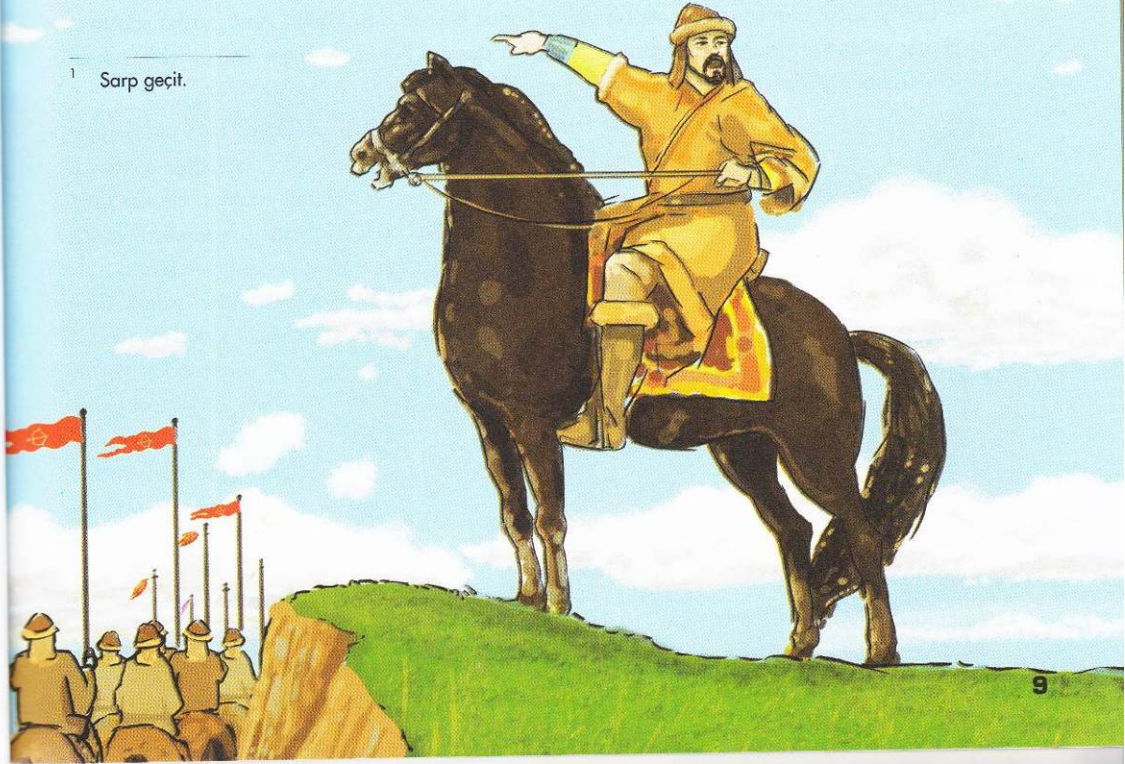
Kayan Tigin ile Tukuz Oğuz tutsak olmaksızın ölmeyi yeğ tutarlardı. İki yiğidin içi içini yiyordu. Ne zaman, nasıl, hangi yoldan kaçacaklarını özetle her şeyi ama her şeyi en ince ayrıntılarına kadar hesapladılar. Her şey planladıkları gibi gidince eşleriyle birlikte özgürlüğe dört nala at sürdüler. Öz yurtlarına döndüler. Görüntü çok korkunçtu. Koca bir devlet burada toprağa gömülmüştü. Göktürk nesli devam etmeli, bu bayrak bir şekilde dalgalanmalıydı.

Çevrede dağınık ve sahihsiz dolaşan hayvanları bir araya topladılar. Burada kalamazlardı. Güçlenmek, güçlü nesiller yetiştirmek için kimsenin bilmediği, kimsenin yolunun düşmediği dağlara gitmeliydiler.

Daha yorgunlukları geçmeden dağlara vurdular. Küçük bir konvoy yapıp zorlu bir yolculuğa giriştiler. Karşıdaki kara dağların eteklerine vardıkdan sonra ufak dağları birer birer aşmaya başladılar. Sarp geçitlere dalıyor, yalçın kayaları delercesine aşılıyorlardı. Yaban keçilerinin bile tırmanmaya cesaret edemediği bu sarp kayalık yoldan artık geriye dönüş yoktu. Koca nehirler yukarıdan bakıldığında bir ip kalınlığında görünüyordu.

Bu kadar sıkıntının, bu kadar tehlikenin arkası aydınlık oldu. Yolun iyice daraldığı en tehlikeli yerin hemen peşinden bir düzlüğe geldiler. Düz kayalık arazinin uç noktasından bakınca dört bir tarafı yalçın kayalarla kuşatılmış yemyeşil bir vadiye indiler. Burası sanki cennetten bir köşe idi. Bu keşfedilmemiş, insan ayağı değmemiş topraklara "ERGENEKON"¹ adını verdiler. Buraya çok çabuk alıştılar. Havasına, suyuna hayran kaldılar. Hayvanları çoktu, toprakları bereketliydi.

¹ Sarp geçit.

Resim 27 Ergenekon Destanı

Aylar yılları takip ediyor, yeni çocuklar doğuyor, Göktürkler gittikçe kalabalıklaşıyordu. Bu yurda yerleşeli tam dört yüz elli yıl olmuştu. Göktürkler, Ergenekon'a sığmaz olmuşlardı. Otlaklar, meralar eski verimliliğini kaybetmiş, hayvanlara yetmez olmuştu. Kayan Tigin ve Tukuz oğulları, çaresiz kaldılar, sıkıntıya düştüler. Çözüm aradılar, çıkış aradılar bulamadılar. Genç Göktürkler kesin karar vermişlerdi. Bu toprakları terk edecek, başka illere göçeceklerdi. Meşveret ettiler. En yaşlıları söz aldı:

— Dedemden duymuştum, o da dedelerinden duymuş. Buraya gelmeden önce Ergenekon'un dışında geniş, uçsuz bucaksız bir yerde yaşarlarmış. Atalarımız orada mutlu bir hayat sürdürürken düşmanlarımız güç birliği yapıp yurdumuzu kırıp geçirmişler, insanlarımızı telef etmişler. O yurt bizim yurdumuzdur. Topraklarımıza dönmeli, ülkemize yeniden yerleşip devletimizi kurmalıyız, dedi.

Yaşlıların hepsi bunu onayladı. Söz sahibi olanların içinde gençlerden biri heyecanla atılarak "Öyleyse ne duruyoruz? Şu aşılmaz duvar gibi kayaları, dağları aşalım, varalım eski yurdumuza bizindir diyelim." dedi. Göktürklerin hepsi aynı düşüncede idi. Göçe hazırlanacaklardı.

Ergenekon'un aşılmaz duvarlarını karış karış arşınladılar. Hiçbir çıkış, hiçbir iz yoktu. Dağlar engel olmuş yol vermiyordu ama bu dağları aşacak, her türlü engeli bir bir yok edecek, gerekirse dişleriyle tırnaklarıyla kazıyacaktı.

Herkesin en umutsuz olduğu anda usta bir demirci kalabalığa fısıldayıverdi:

— Durun bakalım, galiba bir yol biliyorum.

Hayret! Demircinin usulca söylediği kelimeler sanki bağırırçasına çıkmış, Ergenekon'un dağlarında yankılanıp daha büyük bir gürültüyle geri dönmüştü.

— Çok yorucu, oldukça zahmetli bir yol... Sonuç hüsrana da olabilir. Ama başka şansımız yok. Karşı yatan kara dağların bağrında bir demir damarı biliyorum. Eğer onu eritebilirsek çıkış yolu bulabiliriz. Fakat bu tahminimizden zor olabilir.

Demircinin anlatmaya çalıştığı güçlüğe kimse aldırmıyordu. Herkes çıkış yolu bulmuş gibi sevinç çığlıkları atıyordu.

Toplanıp iş bölümü yaptılar. Herkes ama herkes bu iş için yapması gerekeni yapacaktı. Kuru odunlar kesilip toplandı. Bir yandan da deve derisinden yetmiş adet büyük körük yapılıyordu. Herkes bıkmadan usanmadan aşkla,

şevkle, zevkle çalışıyordu. Kuru odun dallarından, ağaç köklerinden öyle bir yığınak yapıldı

Resim 28 Ergenekon Destanı

ki uzaktan bakıldığında küçük küçük tepeler gibi görünüyordu. Tüm hazırlıklar yeterli düzeye gelince odunlar, demir damarının olduğu bölgelere yerleştirilerek yakıldı. Odunların yeterli köz hâlini almasından sonra kömürler atılıyor, körükler habire hava üfürüyordu. Yorulanların yerine yenileri körüğün başına geçiyor, bıkmadan usanmadan körüğü çalıştırıyorlardı.

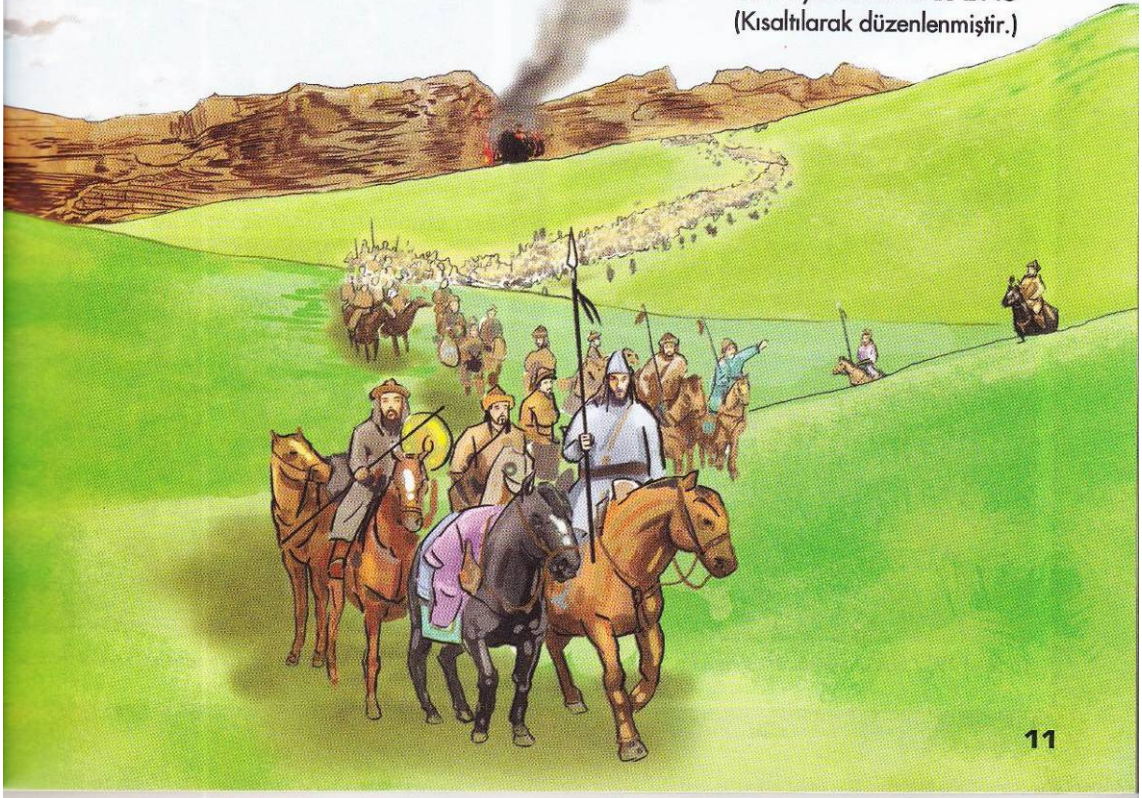
Herkes katkıda bulunmak için birbiriyle yarışlıyordu. Koca dağın demir damarı âdeta teslim olmuş, aleve karşı koyamıyordu. Günlerce sabırla çalıştılar. Demir damarı eriyor, yol vermez dağlar, usul usul, saygıyla yol veriyordu.

Sabırla koruk, helva olmuştu. Yol vermez denilen yalçın dağlar, sert kayalar, teslim olmuş; gizlediği yolun kapısının kilidini teslim etmişti. Yolun tamamı açılınca sevinç çığlıkları Ergenekon'da yankılanıp semalara yükseldi. Son hazırlıklar çok fazla sürmedi. Ala aygırlara binmiş nöbetçilerin eşliğinde Ergenekon'dan çıkış başladı. Herkes mutluluktan âdeta uçuyordu. Biraz buruk ama daha çok sevinçle yola koyuldular.

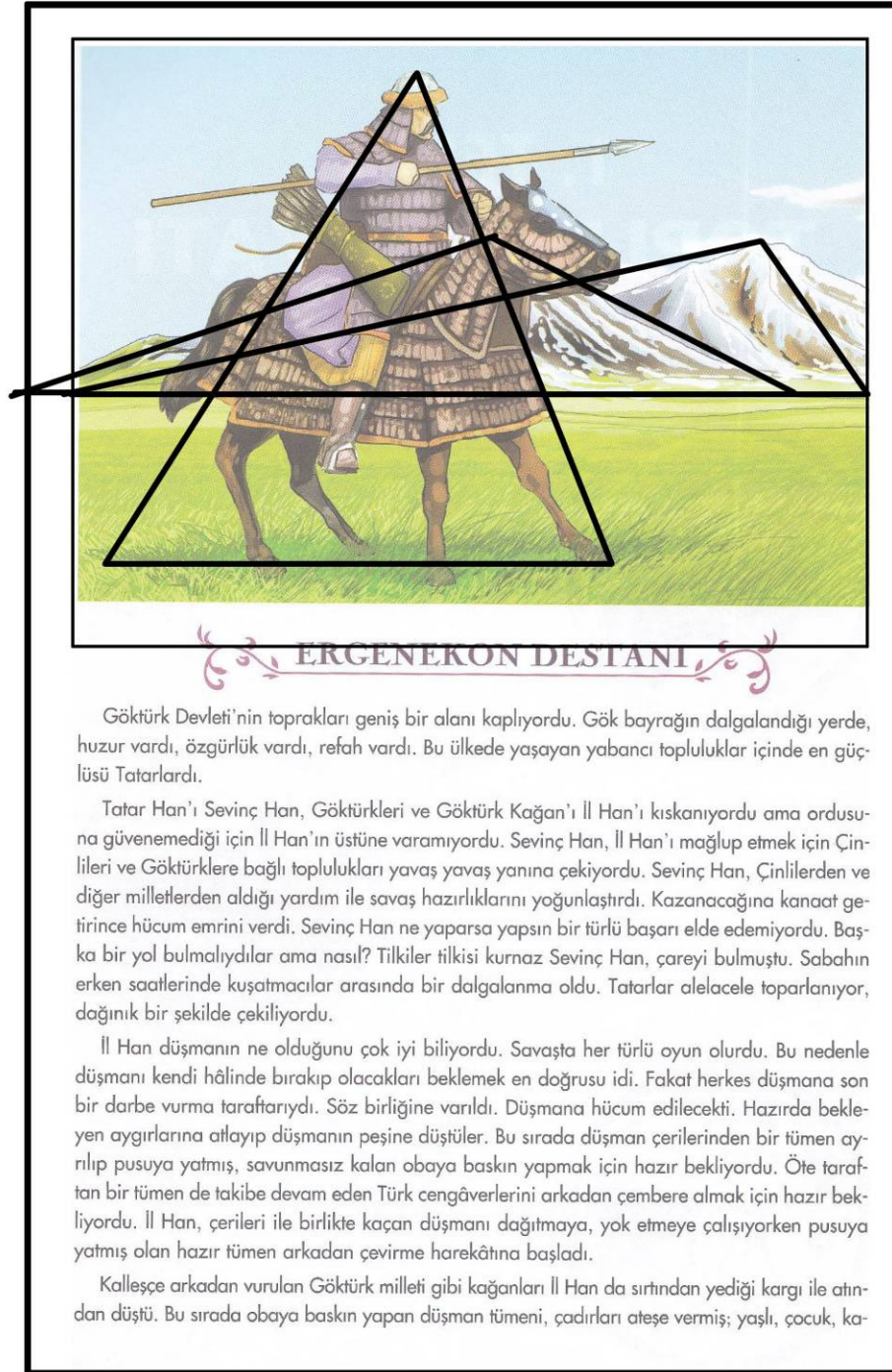
Demir yoldan sonra da epeyce yol aldılar. Daha sonra atalarının topraklarına konup yerleştiler. Çevre boylara, komşu boylara elçiler göndererek Ergenekon'dan çıkışlarını müjdelediler. Bunlardan kimi genç Göktürkleri iyi karşıladı, boyun eğdi. Kimi ise karşı geldi, savaştı. Ergenekon'dan çıkan genç Göktürklerin başında Kayan Han'ın soyundan gelme Börteçine bulunmakta idi.

Göktürkler o günü ve geceyi unutmadılar. Adına Ergenekon'dan çıkış günü dediler. O gün demiri ateşte ısıtıp örsün üstüne koyduktan sonra dövdüler. Önce Hakan sonra beyler dövdü. O gün, o tarih böylece bayram kabul edildi. Dilden dile anlatıldı. Destan oldu.

Hazırlayan: Suat KARADAĞ
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 29 Ergenekon Destanı

Resim 30 Ergenekon Destanı Üçgen kompozisyon ve metnin ilerleyişine doğru yerleştirilmiş figür hareketi gösterilmektedir.

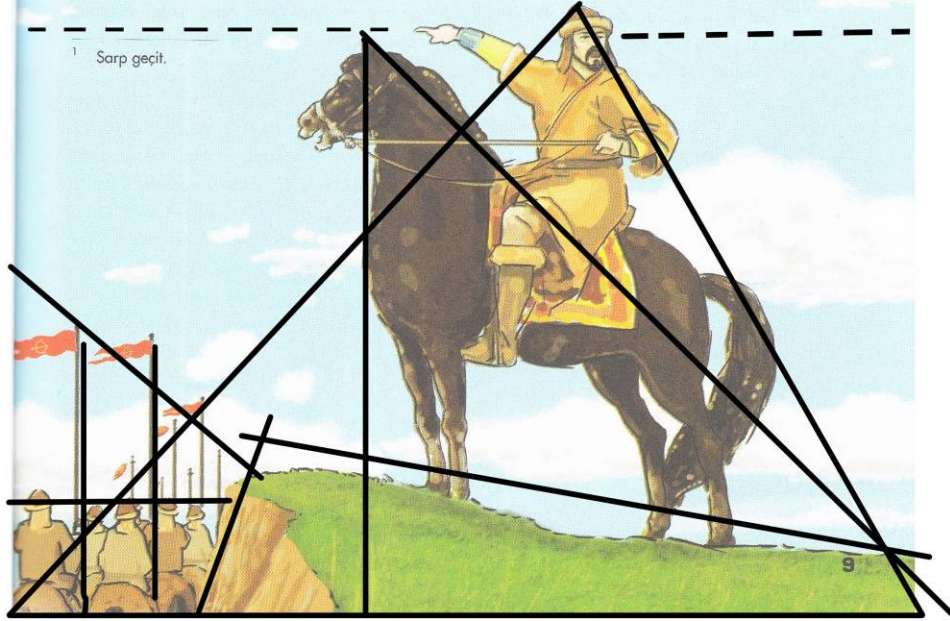
din, kız, gelin demeden önüne kim çıkarsa ya öldürmüş ya da esir etmişti. Yiğitlerin çoğu ölmüş, bir kısmı da kadınlar, kızlar, çocuklar ve yaşlılarla birlikte esir edilmişti. İl Han'ın en ufak oğlu Kayan Tigin ile yeğeni Tukuz Oğuz da esirlerin arasında idi ama kimliklerini belli etmediler.

Kayan Tigin ile Tukuz Oğuz tutsak olmaksızın ölmeyi yeğ tutarlardı. İki yiğidin içi içini yiyordu. Ne zaman, nasıl, hangi yoldan kaçacaklarını özetle her şeyi ama her şeyi en ince ayrıntılarına kadar hesapladılar. Her şey planladıkları gibi gidince eşleriyle birlikte özgürlüğe dört nala atıldılar. Öz yurtlarına döndüler. Görüntü çok korkunçtu. Koca bir devlet burada toprağa gömülmüştü. Göktürk nesli devam etmeli, bu bayrak bir şekilde dalgalanmalıydı.

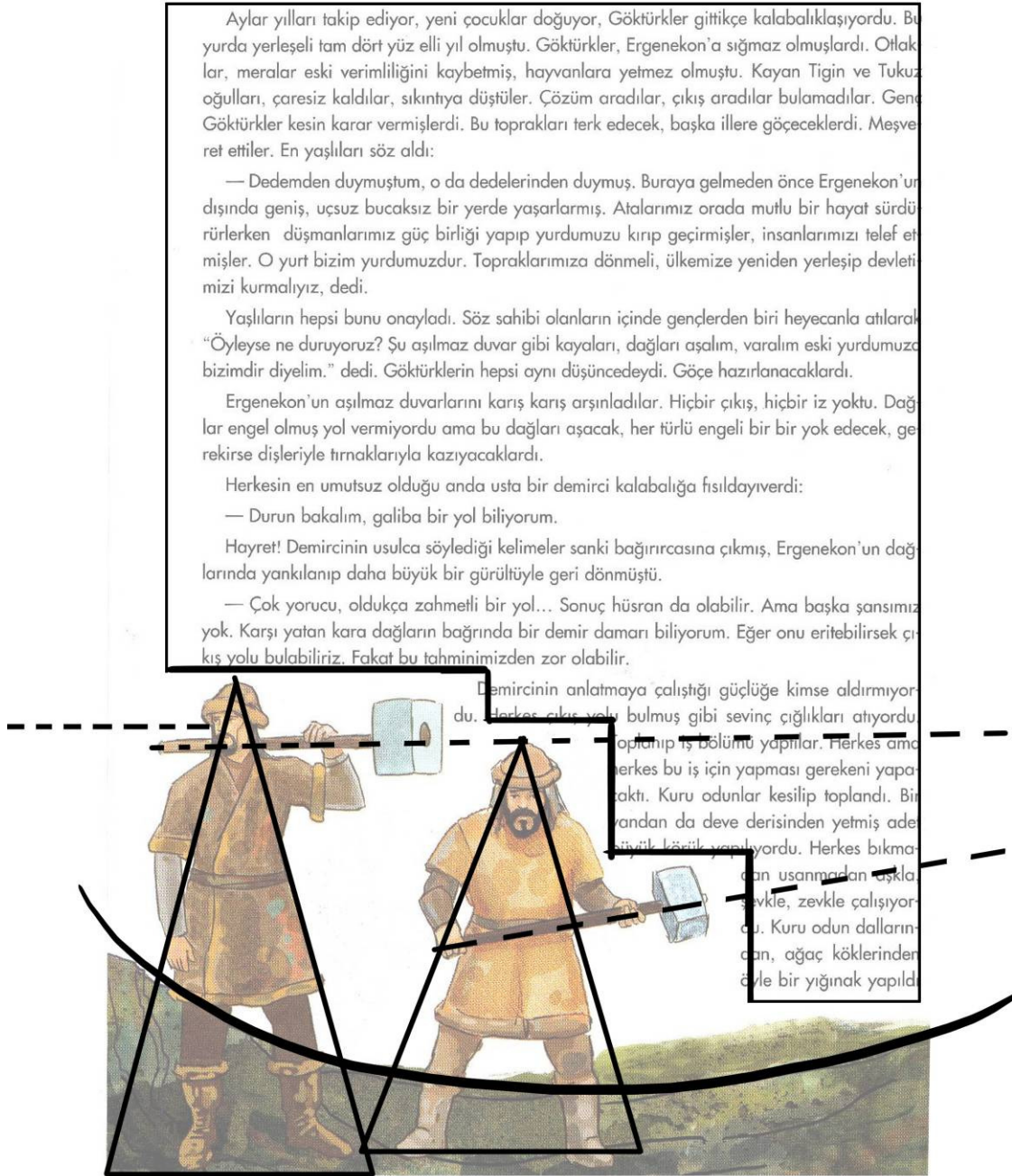
Çevrede dağınık ve sahihsiz dolaşan hayvanları bir araya topladılar. Burada kalamazlardı. Güçlenmek, güçlü nesiller yetiştirmek için kimsenin bilmediği, kimsenin yolunun düşmediği dağlara gitmeliydiler.

Daha yorgunlukları geçmeden dağlara vurdular. Küçük bir konvoy yapıp zorlu bir yolculuğa giriştiler. Karşındaki kara dağların eteklerine vardıkdan sonra ufak dağları birer birer aşmaya başladılar. Sarp geçitlere dalıyor, yalçın kayalar delercesine aşıyorlardı. Yaban keçilerinin bile tırmanmaya cesaret edemediği bu sarp kayalık yoldan artık geriye dönüş yoktu. Koca nehirler yukarıdan bakıldığında bir ip kalınlığında görünüyordu.

Bu kadar sıkıntının, bu kadar tehlikenin arkası aydınlık oldu. Yolun iyice daraldığı en tehlikeli yerin hemen peşinden bir düzlüğe geldiler. Düz kayalık arazinin uç noktasından bakınca dört bir tarafı yalçın kayalarla kuşatılmış yemyeşil bir vadiye indiler. Burası sanki cennetten bir köşe idi. Bu keşfedilmemiş, insan ayağı değmemiş topraklara "ERGENEKON"¹ adını verdiler. Buraya çok çabuk alıştılar. Havasına, suyuna hayran kaldılar. Hayvanları çoktu, toprakları bereketliydi.

Resim 31 Ergenekon Destanı Üçgen kompozisyon ve geriden ön tarafa aktarılan hareket gösterilmiştir.yazı planmı göşkyüzü üzerine yerleştirilerek bir arada kullanılmaya çalışılmıştır.

Resim 32 Ergenekon Destanı İki üçgen formla betimlenmiş figür ile metin içeriğindeki dağı delme sahnesi betimlenmeye çalışılmıştır. Yaz ve resim merdiveni kompozisyonu ile iç içe geçmiş böylece yazı resim ilişkisi kopmamıştır.

ki uzaktan bakıldığında küçük küçük tepeler gibi görünüyordu. Tüm hazırlıklar yeterli düzeye gelince odunlar, demir damarının olduğu bölgelere yerleştirilerek yakıldı. Odunların yeterli köz hâlini almasından sonra kömürler atılıyor, körükler habire hava üfürüyordu. Yorulanların yerine yenileri körüğün başına geçiyor, bıkmadan usanmadan körüğü çalıştırıyorlardı.

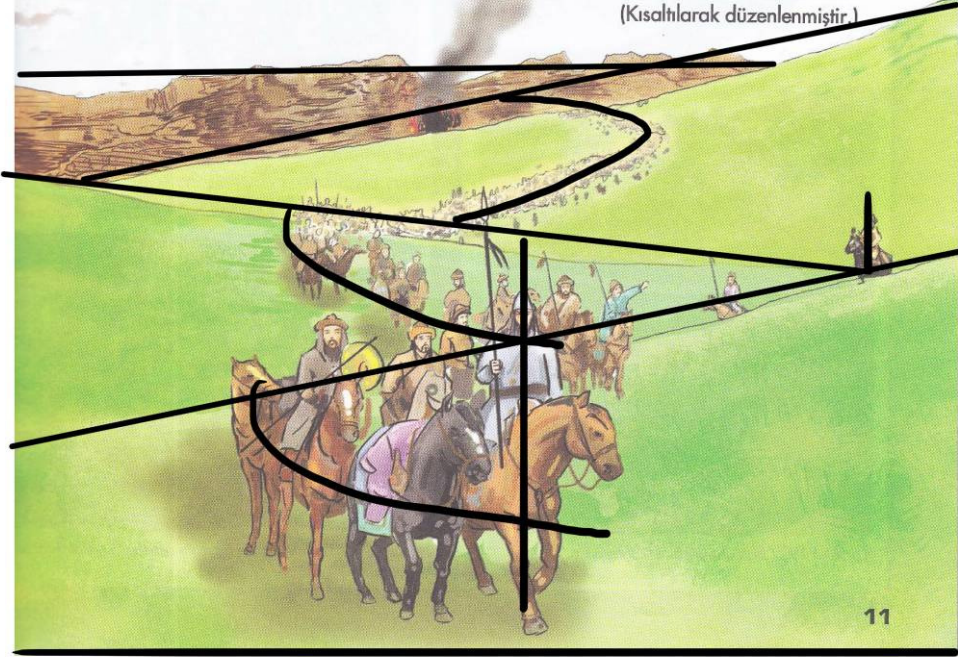
Herkes katkıda bulunmak için birbiriyle yarışlıyordu. Koca dağın demir damarı âdeta teslim olmuş, aleve karşı koyamıyordu. Günlerce sabırla çalıştılar. Demir damarı eriyor, yol vermez dağlar, usul usul, saygıyla yol veriyordu.

Sabırla koruk, helva olmuştu. Yol vermez denilen yalçın dağlar, sert kayalar, teslim olmuş; gizlediği yolun kapısının kilidini teslim etmişti. Yolun tamamı açılınca sevinç çığlıkları Ergenekon'da yankılanıp semalara yükseldi. Son hazırlıklar çok fazla sürmedi. Ala aygırlara binmiş nöbetçilerin eşliğinde Ergenekon'dan çıkış başladı. Herkes mutluluktan âdeta uçuyordu. Biraz buruk ama daha çok sevinçle yola koyuldular.

Demir yoldan sonra da epeyce yol aldılar. Daha sonra atalarının topraklarına konup yerleştiler. Çevre boylara, komşu boylara elçiler göndererek Ergenekon'dan çıkışlarını müjdelediler. Bunlardan kimi genç Göktürkleri iyi karşıladı, boyun eğdi. Kimi ise karşı geldi, savaştı. Ergenekon'dan çıkan genç Göktürklerin başında Kayan Han'ın soyundan gelme Börteçine bulunmakta idi.

Göktürkler o günü ve geceyi unutmadılar. Adına Ergenekon'dan çıkış günü dediler. O gün demiri ateşte ısıtıp örsün üstüne koyduktan sonra dövdüler. Önce Hakan sonra beyler dövdü. O gün, o tarih böylece bayram kabul edildi. Dilden dile anlatıldı. Destan oldu.

Hazırlayan: Suat KARADAĞ
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 33 Ergenekon Destanı Ergenekon dan çıkışın betimlendiği bu sahnede diyagonal bindirmeleri s kompozisyon keserek önden arkaya , arkadan öne bir hareketli gerilim çizgisi oluşturulmaya çalışılmıştır.

4.9. Mimar Sinan

Araştırmacı tarafından iki farklı Mimar Sinan resmi çizilmiştir. Çizgisel ve ton çözümlmeleri gösterilmeye çalışılmıştır.

Kullanılan renkler canlıdır. Metin içeriği ile örtüşen mekanlar ve sahneler kurgulanmıştır. Dönemin kıyafeti ve atmosferi yansıtılmaya çalışılmıştır. Gerçeklik duygusu ön plana çıkarılması amaçlanmıştır.

MİMAR SİNAN

İstanbul'un nüfusu gün geçtikçe artıyordu. Bu yüzden şehirdeki çeşmeler yeterli gelmemeye başlamıştı. Üstelik çeşmeler iplik gibi ince akıyordu. Hele yaz aylarında birçok camide, köşk ve saraylarda su sıkıntısı baş gösteriyordu. Kanuni Sultan Süleyman bazen sıkıntılı hâllerinde maiyeti ile beraber Kâğıthane taraflarına giderdi. Orada avlanır, atını koştururdu. Yine bir gün avlanmak amacıyla Kâğıthane'ye gelmişti. Padişah çok üzgündü. Çünkü İstanbul'a su lazımdı. Ancak etrafta su kaynakları yoktu. Padişah bunları düşününce atını dört nala sürmeye başladı. Maiyeti ise ona yetişmekte zorlanıyordu. Atını hızla koşturan padişah derin düşünceler içerisindeydi. Az sonra ileride bir çayırılık gördü. Hemen dizginlerini çekip atını durdurdu. Yere atladı. Burada ufak bir göl vardı. Bu gölün etrafı sazlarla çevrilmişti. Padişah sazları araladı. Büyük bir çubuk alarak suyun derinliğini ölçtü. Göl epey derindi. "Acaba içilir mi?" diye düşündü. Suyu avcuyla alıp içti. Tadı mükemmeldi. Aklına bu suyu İstanbul'a getirmek fikri geldi. "Acaba suyu, Mimarbaşı Sinan İstanbul'a getirebilir mi? Getirebilirse İstanbul bol suya kavuşur. Ama İstanbul'a o kadar uzaktayız ki bu mesafeden su gelir mi? Çok zor ama... Mimarbaşına bu konuyu açayım. Gelsin buralara baksın. Ölçsün biçsin. Hesaplasın bakalım. Onun sözüne göre bir yol tutarız." diye düşündü. Hemen geri döndü. Maiyeti ile yolda karşılaştı. Padişah onlara,

Resim 34 Mimar Sinan

— Tez saraya dönüyoruz, dedi.

Beraberindekiler çok şaşırdılar. Zira padişah ava çıktığı vakit iki üç gün sonra saraya dönerdi. Hâlbuki daha bu sabah gelmişlerdi.

Saraya döndüler. Padişah içeri girer girmez:

— Bana tez Mimarbaşı Sinan'ı çağırın, dedi.

Mimar Sinan:

— Beni emretmişsiniz hünkârım.

— Mimarbaşı bugün avda, Kâğıthane'nin kuzeyinde büyük bir göl gördüm. Bu su İstanbul'a getirilemez mi? Mesafe çok fazla ama...

— Benim de görmem lazım hünkârım.

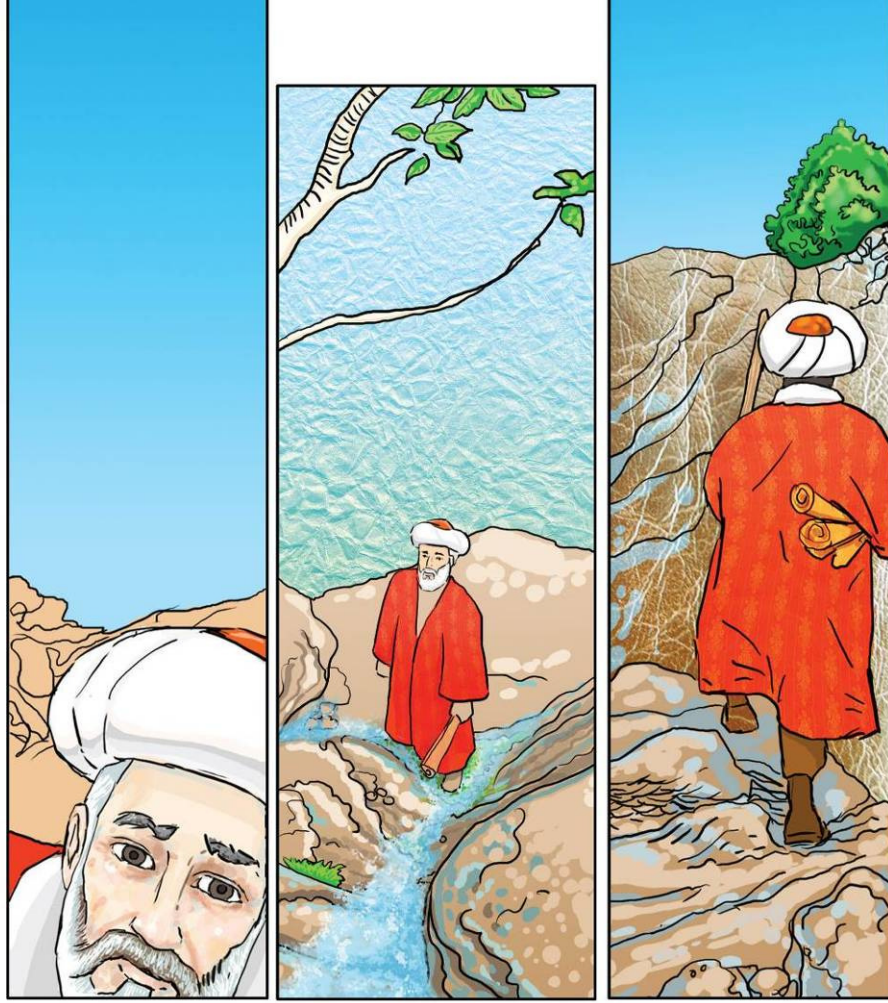
— Yarın erkenden burayı gör. Yanına kılavuz da vereyim.

— İyi olur efendim.

Sabah olduğunda Sinan birkaç kılavuz ile birlikte Kâğıthane'ye doğru dört nala at sürüyordu. O da heyecanlanmıştı. Eğer bol su var ise ne yapıp edip bu suyu İstanbul'a getirmeliyim, diye düşünüyordu.

Resim 35 Mimar Sinan

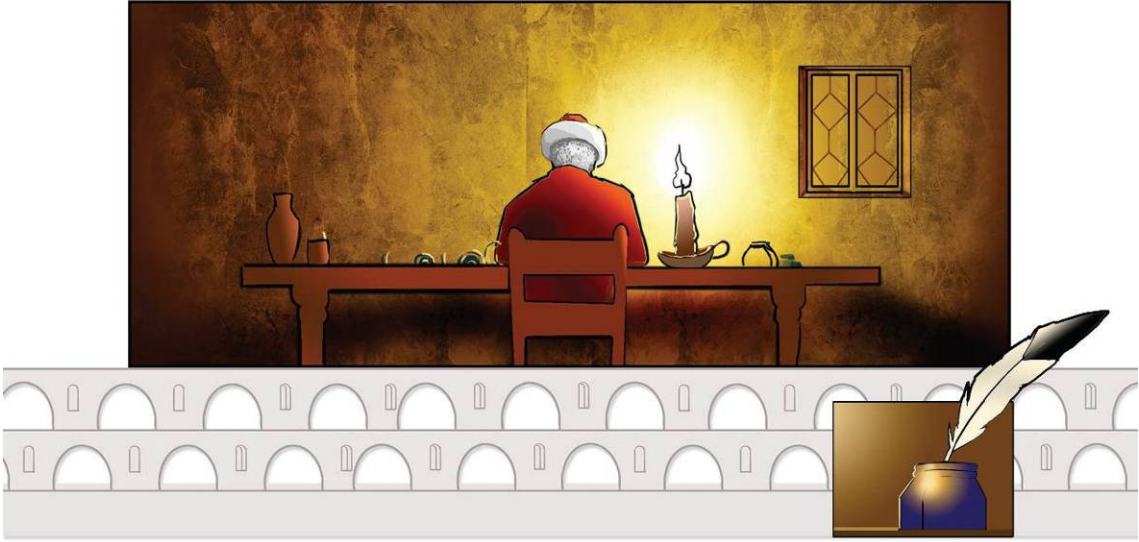

Mimar Sinan, Padişahın tarif ettiği yeri buldu. Gerçekten de burada büyük bir göl vardı. Sinan hemen suya elini uzattı:

— Su soğuk. Demek ki kaynak suyu. İşte bu çok iyi. Acaba tadı nasıl? Padişahım tadının da güzel olduğunu söyledi ama bir de ben tadına bakayım. Him, tadı da güzel... Bir de gölün etrafını dolaşayım.

Sinan gölün çevresini de dolaştı. Irili ufaklı birçok kaynak sızarak göle doğru akıyordu. “Eğer yazın dahi burası kurumadıysa yeterli su bulunuyor demektir. Evet su yeterli gözüküyor. Ama bunu İstanbul’a dek götürmek büyük bir mesele.” diye düşündü.

Hemen atına atladı. Yüksek bir yere çıkıp etrafına uzun uzun bakındı. Bazı notlar aldı. Saraya döndü. Padişaha bir süre daha arazi incelemesi yapması gerektiğini söyledi. Ertesi sabah yine araziye çıktı. Nerede tepe, nerede vadi, nerede geçit var ise bunları bir bir yazdı. Büyük bir harita yaparak kaynakları ve suyun yolunu çizdi. İki üç gün bu çalışma devam etti. Odasına kapandı ve bir süre çalıştı. En uygun su güzergâhını çizdi.

Ancak bazı yerlere su kemerleri inşa etmesi gerekecekti. Planlarını çizdi. Hesaplarını yaptı. Padişahın huzuruna öyle çıktı:

— Hünkârım, su kaynaklarının olduğu yerleri tetkik ettim. Mesafeyi hesapladım. Bu su yolunu ancak padişahım Kanuni Sultan Süleyman getirebilir. Bu suların masraflarını ancak Osmanlı Hazinesi karşılayabilir. Eğer siz bunca masrafı yaparsanız ben suları dağdan dağa atlatıp İstanbul'a getirebilirim. Bu sözler üzerine Padişah Kanuni Sultan Süleyman çok heyecanlandı.

— Doğru mu dersin Mimarbaşı!

— Buradan su kaynaklarının olduğu yere keselerle altın dizerim. Yeter ki sen o suyu şehre getir. Yeter ki halkımın susuzluğunu gider. Bundan iyi hayır mı olur Mimarbaşı?

— Doğru dersiniz hünkârım.

Resim 37 Mimar Sinan

Sinan inşaat işine 1554 yılında başladı. Su yolları yapılıyor, vadilere su kemerleri kuruluyordu. Sinan bu çalışmaların başında bulunuyor, elinde su terazisi suyun akacağı eğimi tespit ediyordu. Söz konusu çalışmalar hiç ara vermeden tam dokuz sene devam etti. 1563 yılında inşaat bitmişti ki o sene çok yağmur yağdı. Derelerden taştı. İçme suyu güzergâhındaki hendekleri ve kemerleri zarara uğrattı. Bu yüzden şehre su verilemedi. Ama Sinan hasar gören kemerleri çabuk onardı. Su yollarını düzeltti. 1564 yılında İstanbul bol miktarda suya kavuştu. Bu arada tam dokuz yıl merakla suyun gelmesini bekleyen ahali ise ümidini yitirmiş, kendi aralarında ümitsizce konuşmaya başlamıştı:

- Boşuna masraf yapılıyor.
- Oradan buraya su gelir mi?
- Atla bile gitmek yarım gün tutuyor.
- Mimarbaşı, gelir, demiş.
- Padişah da ona inanmış.
- Boşuna devlet hazinesinden harcama yapılıyor.
- Boşuna ya...

Sinan'ın ustalığını bilmeyenler çeşmelerden buz gibi su içince ne kadar yanıldıklarını anladılar. Bu kez Sinan'ı takdir etmeye başladılar:

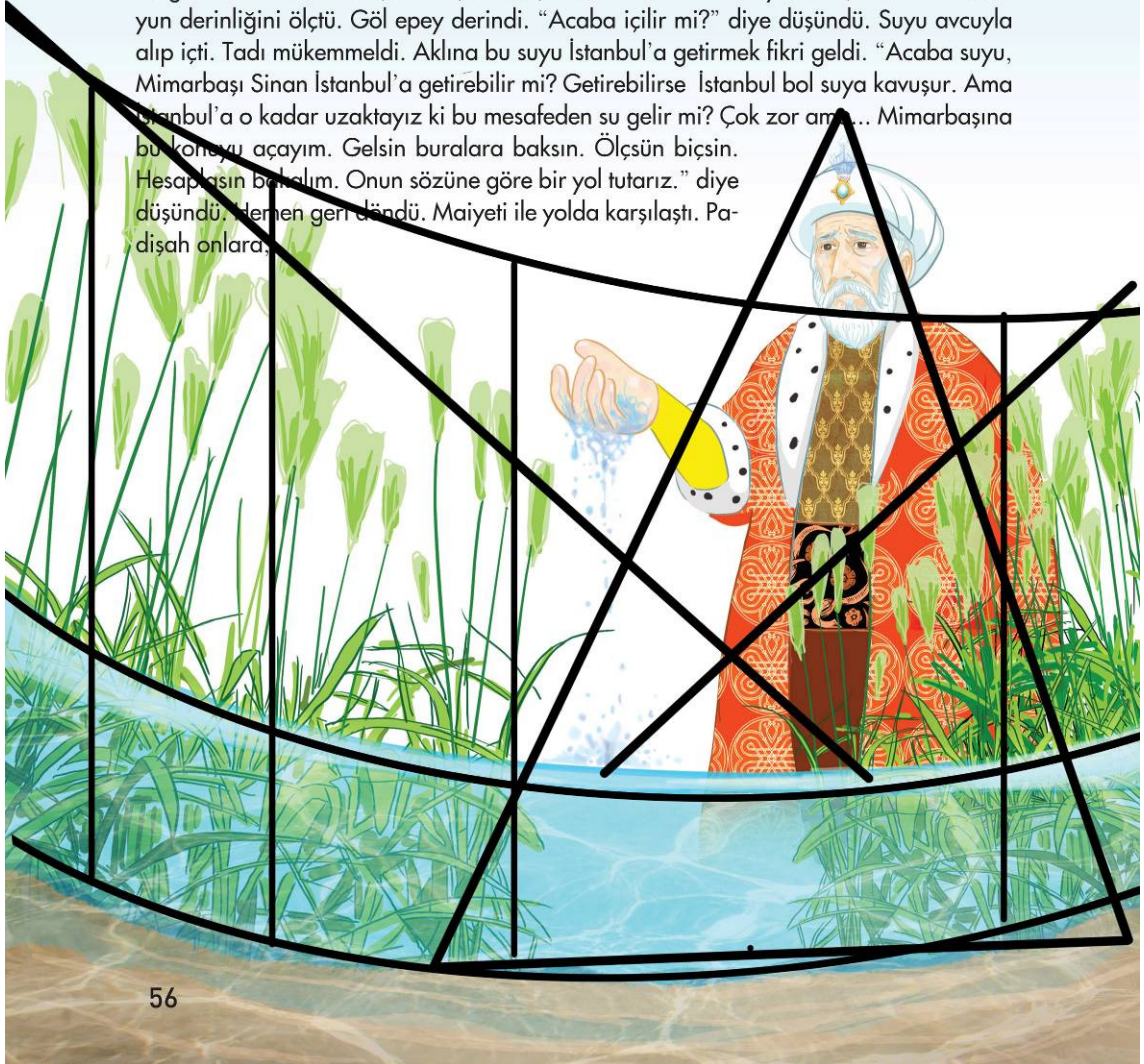
- Mimarbaşı ne kadar ustaymış.
- Suyu ta nerelerden getirdi.
- Şehir susuzluktan kurtuldu.
- Çok çalışıldı ama netice başarılı oldu.

Resim 38 Mimar Sinan

MİMAR SİNAN

İstanbul'un nüfusu gün geçtikçe artıyordu. Bu yüzden şehirdeki çeşmeler yeterli gelmemeye başlamıştı. Üstelik çeşmeler iplik gibi ince akıyordu. Hele yaz aylarında birçok camide, köşk ve saraylarda su sıkıntısı baş gösteriyordu. Kanuni Sultan Süleyman bazen sıkıntılı hâllerinde maiyeti ile beraber Kâğıthane taraflarına giderdi. Orada avlanır, atını koştururdu. Yine bir gün avlanmak amacıyla Kâğıthane'ye gelmişti. Padişah çok üzgündü. Çünkü İstanbul'a su lazımdı. Ancak etrafta su kaynakları yoktu. Padişah bunları düşününce atını dört nala sürmeye başladı. Maiyeti ise ona yetişmekte zorlanıyordu. Atını hızla koşturan padişah derin düşünceler içerisindeydi. Az sonra ileride bir çayırılık gördü. Hemen dizginlerini çekip atını durdurdu. Yere atladı. Burada ufak bir göl vardı. Bu gölün etrafı sazlarla çevrilmişti. Padişah sazları araladı. Büyük bir çubuk alarak suyun derinliğini ölçtü. Göl epey derindi. "Acaba içilir mi?" diye düşündü. Suyu avcuyla alıp içti. Tadı mükemmeldi. Aklına bu suyu İstanbul'a getirmek fikri geldi. "Acaba suyu, Mimarbaşı Sinan İstanbul'a getirebilir mi? Getirebilirse İstanbul bol suya kavuşur. Ama İstanbul'a o kadar uzaktayız ki bu mesafeden su gelir mi? Çok zor ama... Mimarbaşına bu konuyu açayım. Gelsin buralara baksın. Ölçsün biçsin. Hesaplasın bakalım. Onun sözüne göre bir yol tutarız." diye düşündü. Hemen geri döndü. Maiyeti ile yolda karşılaştı. Padişah onlara...

Resim 39 Mimar Sinan farklı açıdan yansıtılan yarın daire içerisindeki üçgen öge.

MİMAR SİNAN

İstanbul'un nüfusu gün geçtikçe artıyordu. Bu yüzden şehirdeki çeşmeler yeterli gelmemeye başlamıştı. Üstelik çeşmeler iplik gibi ince akıyordu. Hele yaz aylarında birçok camide, köşk ve saraylarda su sıkıntısı baş gösteriyordu. Kanuni Sultan Süleyman bazen sıkıntılı hâllerinde maiyeti ile beraber Kâğıthane taraflarına giderdi. Orada avlanır, atını koştururdu. Yine bir gün avlanmak amacıyla Kâğıthane'ye gelmişti. Padişah çok üzgündü. Çünkü İstanbul'a su lazımdı. Ancak etrafta su kaynakları yoktu. Padişah bunları düşününce atını dört nala sürmeye başladı. Maiyeti ise ona yetişmekte zorlanıyordu. Atını hızla koşturan padişah derin düşünceler içerisindeydi. Az sonra ileride bir çayırılık gördü. Hemen dizginlerini çekip atını durdurdu. Yere atladı. Burada ufak bir göl vardı. Bu gölün etrafı sazlarla çevrilmişti. Padişah sazları araladı. Büyük bir çubuk alarak suyun derinliğini ölçtü. Göl epey derindi. "Acaba içilir mi?" diye düşündü. Suyu avcuyla

Resim 40 Mimar Sinan leke kompozisyonu.

— Tez saraya dönüyoruz, dedi.

Beraberindekiler çok şaşırdılar. Zira padişah ava çıktığı vakit iki üç gün sonra saraya dönerdi. Hâlbuki daha bu sabah gelmişlerdi.

Saraya döndüler. Padişah içeri girer girmez:

— Bana tez Mimarbaşı Sinan'ı çağırın, dedi.

Mimar Sinan:

— Beni emretmişsiniz hünkârım.

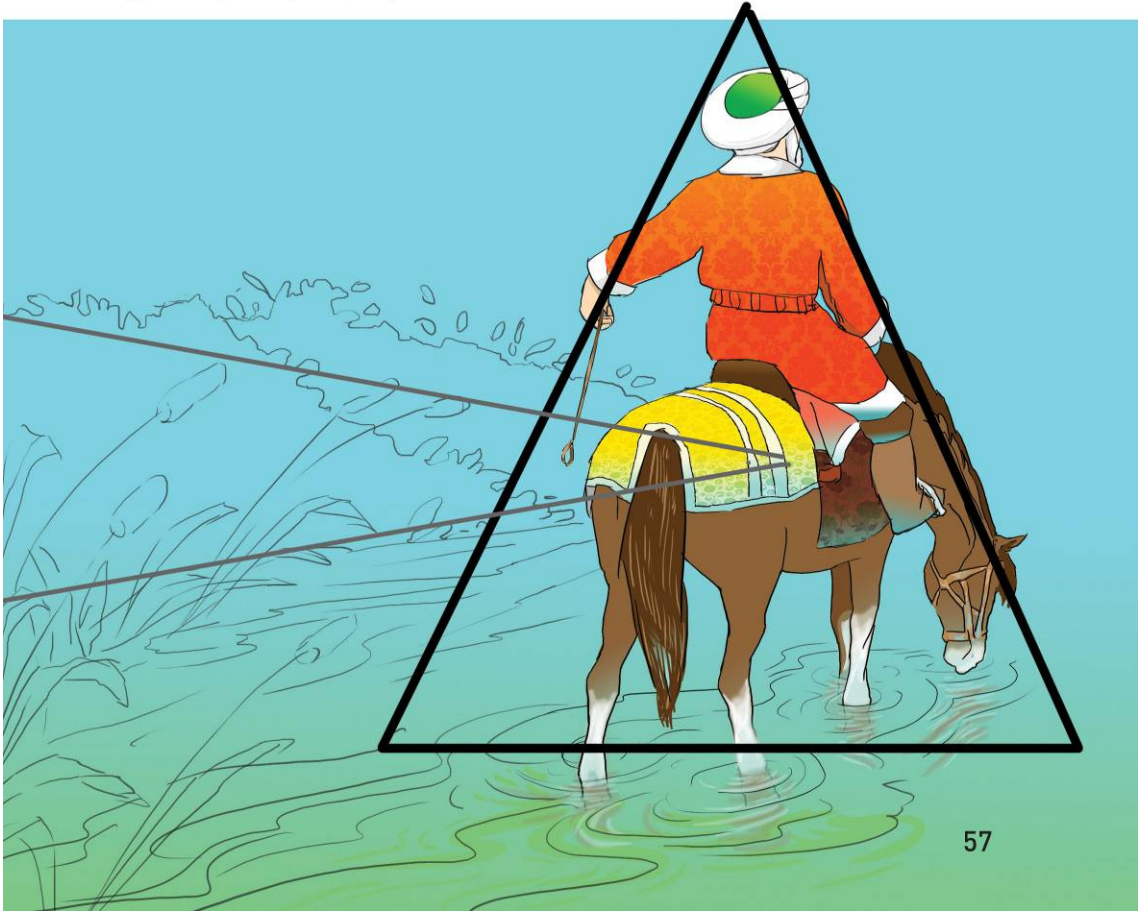
— Mimarbaşı bugün avda, Kâğıthane'nin kuzeyinde büyük bir göl gördüm. Bu su İstanbul'a getirilemez mi? Mesafe çok fazla ama...

— Benim de görmem lazım hünkârım.

— Yarın erkenden burayı gör. Yanına kılavuz da vereyim.

— İyi olur efendim.

Sabah olduğunda Sinan birkaç kılavuz ile birlikte Kâğıthane'ye doğru dört nala at sürüyordu. O da heyecanlanmıştı. Eğer bol su var ise ne yapıp edip bu suyu İstanbul'a getirmeliyim, diye düşünüyordu.

Resim 41 Mimar Sinan çizgi, leke, renk birlikteliği ve merkezde üçgen kompozisyon.

— Tez saraya dönüyoruz, dedi.

Beraberindekiler çok şaşırdılar. Zira padişah ava çıktığı vakit iki üç gün sonra saraya dönerdi. Hâlbuki daha bu sabah gelmişlerdi.

Saraya döndüler. Padişah içeri girer girmez:

— Bana tez Mimarbaşı Sinan'ı çağırın, dedi.

Mimar Sinan:

— Beni emretmişsiniz hünkârım.

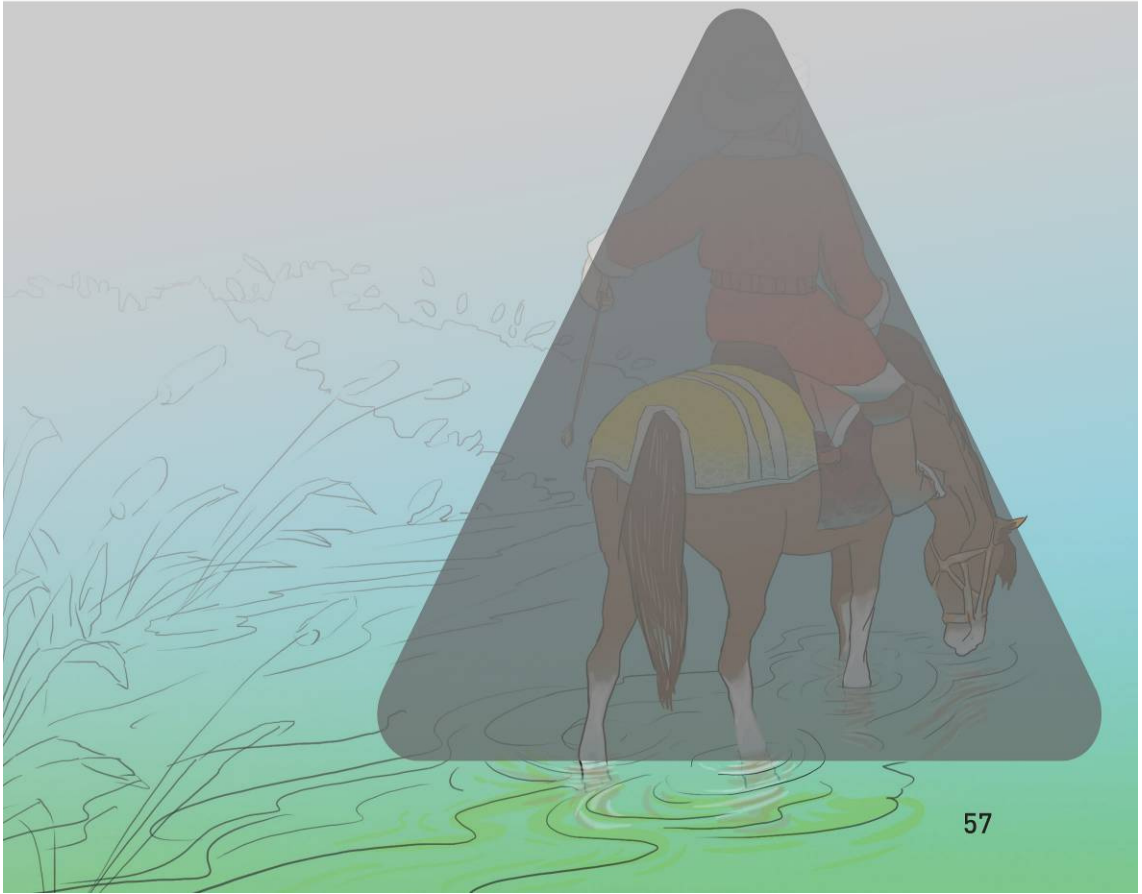
— Mimarbaşı bugün avda, Kâğıthane'nin kuzeyinde büyük bir göl gördüm. Bu su İstanbul'a getirilemez mi? Mesafe çok fazla ama...

— Benim de görmem lazım hünkârım.

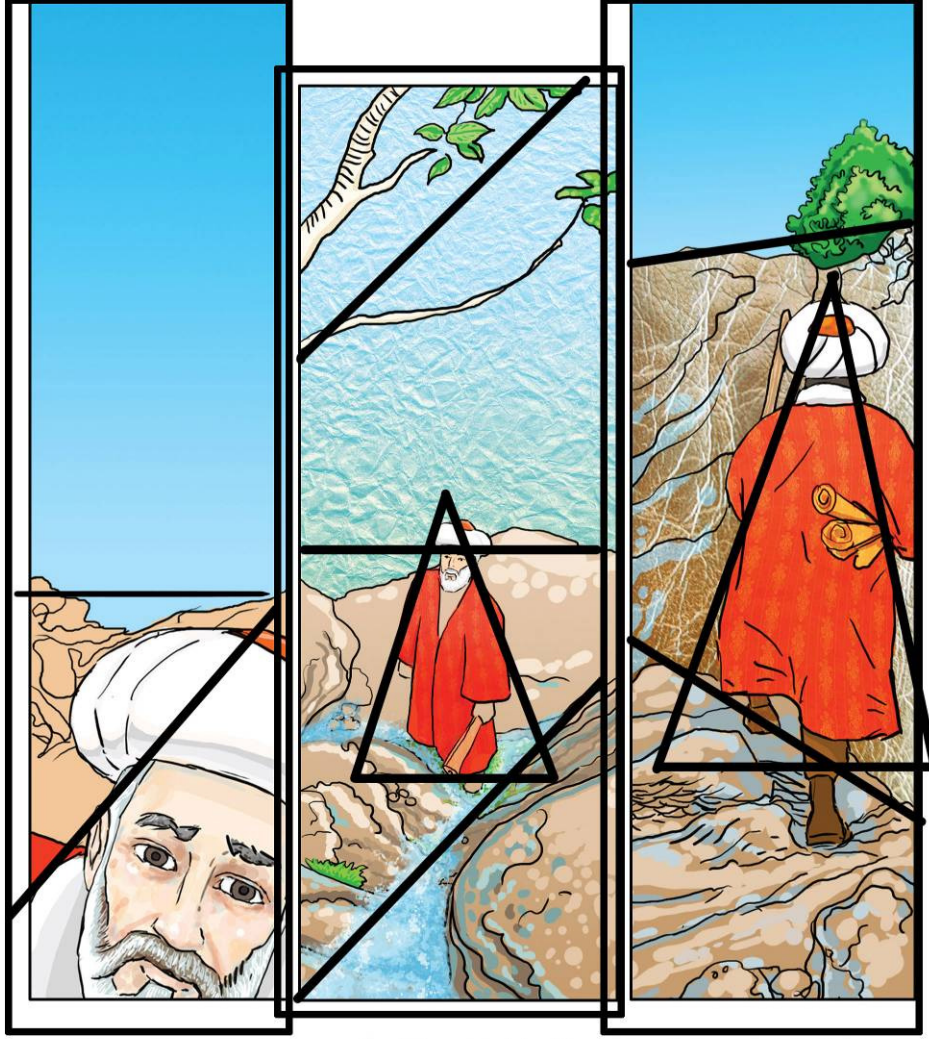
— Yarın erkenden burayı gör. Yanına kılavuz da vereyim.

— İyi olur efendim.

Sabah olduğunda Sinan birkaç kılavuz ile birlikte Kâğıthane'ye doğru dört nala at sürüyordu. O da heyecanlanmıştı. Eğer bol su var ise ne yapıp edip bu suyu İstanbul'a getirmeliyim, diye düşünüyordu.

Resim 42 Mimar Sinan leke değeri.

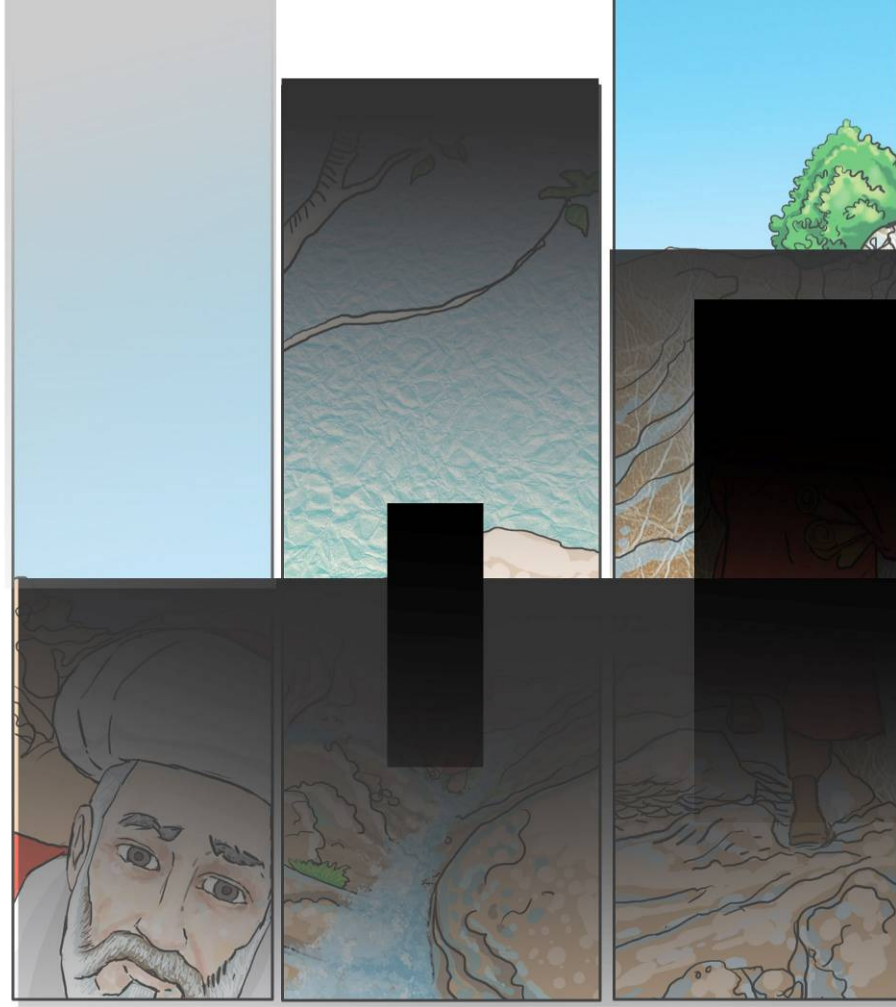
Mimar Sinan, Padişahın tarif ettiği yeri buldu. Gerçekten de burada büyük bir göl vardı. Sinan hemen suya elini uzattı:

— Su soğuk. Demek ki kaynak suyu. İşte bu çok iyi. Acaba tadı nasıl? Padişahım tadının da güzel olduğunu söyledi ama bir de ben tadına bakayım. Hım, tadı da güzel... Bir de gölün etrafını dolaşayım.

Sinan gölün çevresini de dolaştı. İrili ufaklı birçok kaynak sızarak göle doğru akıyordu. “Eğer yazın dahi burası kurumadıysa yeterli su bulunuyor demektir. Evet su yeterli gözüküyor. Ama bunu İstanbul’a dek götürmek büyük bir mesele.” diye düşündü.

Hemen atına atladı. Yüksek bir yere çıkıp etrafına uzun uzun bakındı. Bazı notlar aldı. Saraya döndü. Padişaha bir süre daha arazi incelemesi yapması gerektiğini söyledi. Ertesi sabah yine araziye çıktı. Nerede tepe, nerede vadi, nerede geçit var ise bunları bir bir yazdı. Büyük bir harita yaparak kaynakları ve suyun yolunu çizdi. İki üç gün bu çalışma devam etti. Odasına kapandı ve bir süre çalıştı. En uygun su güzergâhını çizdi.

Resim 43 Mimar Sinan farklı bölümler ile çizgiroman etkisinde kompozisyon düzenlemesi.

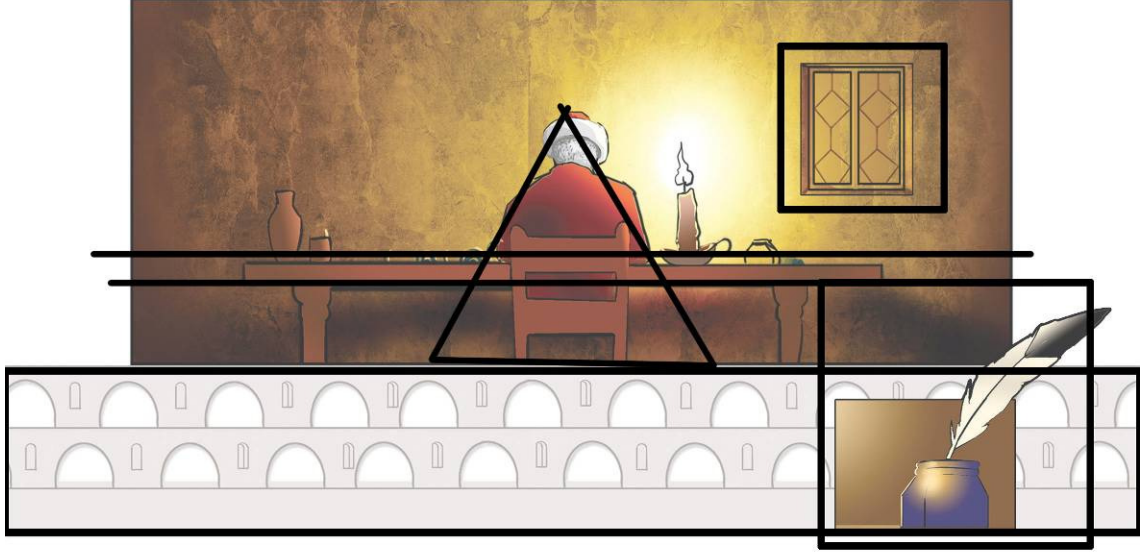

Mimar Sinan, Padişahın tarif ettiği yeri buldu. Gerçekten de burada büyük bir göl vardı. Sinan hemen suya elini uzattı:

— Su soğuk. Demek ki kaynak suyu. İşte bu çok iyi. Acaba tadı nasıl? Padişahım tadının da güzel olduğunu söyledi ama bir de ben tadına bakayım. Hım, tadı da güzel... Bir de gölün etrafını dolaşayım.

Sinan gölün çevresini de dolaştı. İrili ufaklı birçok kaynak sızarak göle doğru akıyordu. “Eğer yazın dahi burası kurumadıysa yeterli su bulunuyor demektir. Evet su yeterli gözüküyor. Ama bunu İstanbul’a dek götürmek büyük bir mesele.” diye düşündü.

Hemen atına atladı. Yüksek bir yere çıkıp etrafına uzun uzun bakındı. Bazı notlar aldı. Saraya döndü. Padişaha bir süre daha arazi incelemesi yapması gerektiğini söyledi. Ertesi sabah yine araziye çıktı. Nerede tepe, nerede vadi, nerede geçit var ise bunları bir bir yazdı. Büyük bir harita yaparak kaynakları ve suyun yolunu çizdi. İki üç gün bu çalışma devam etti. Odasına kapandı ve bir süre çalıştı. En uygun su güzergâhını çizdi.

Ancak bazı yerlere su kemerleri inşa etmesi gerekecekti. Planlarını çizdi. Hesaplarını yaptı. Padişahın huzuruna öyle çıktı:

— Hünkârım, su kaynaklarının olduğu yerleri tetkik ettim. Mesafeyi hesapladım. Bu su yolunu ancak padişahım Kanuni Sultan Süleyman getirebilir. Bu suların masraflarını ancak Osmanlı Hazinesi karşılayabilir. Eğer siz bunca masrafı yaparsanız ben suları dağdan dağa atlatıp İstanbul'a getirebilirim. Bu sözler üzerine Padişah Kanuni Sultan Süleyman çok heyecanlandı.

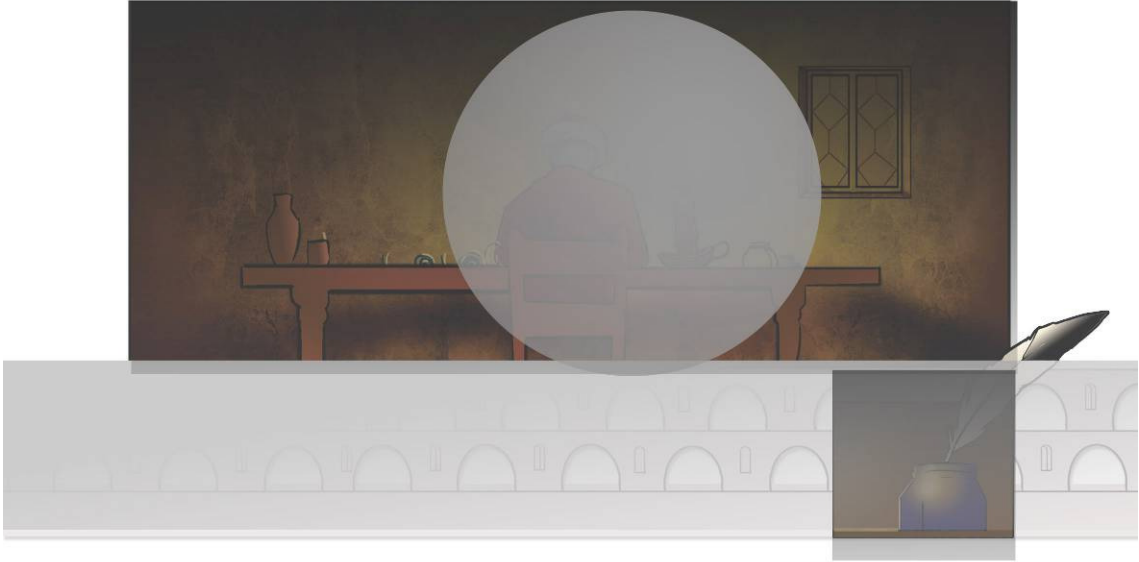
— Doğru mu dersin Mimarbaşı!

— Buradan su kaynaklarının olduğu yere keselerle altın dizerim. Yeter ki sen o suyu şehre getir. Yeter ki halkımın susuzluğunu gider. Bundan iyi hayır mı olur Mimarbaşı?

— Doğru dersiniz hünkârım.

Resim 44 Mimar Sinan merkezden dışa açılan çizgisel kompozisyon ve aynı sayfa içerisinde grafiksel unsurların resme dahil edilmesi.

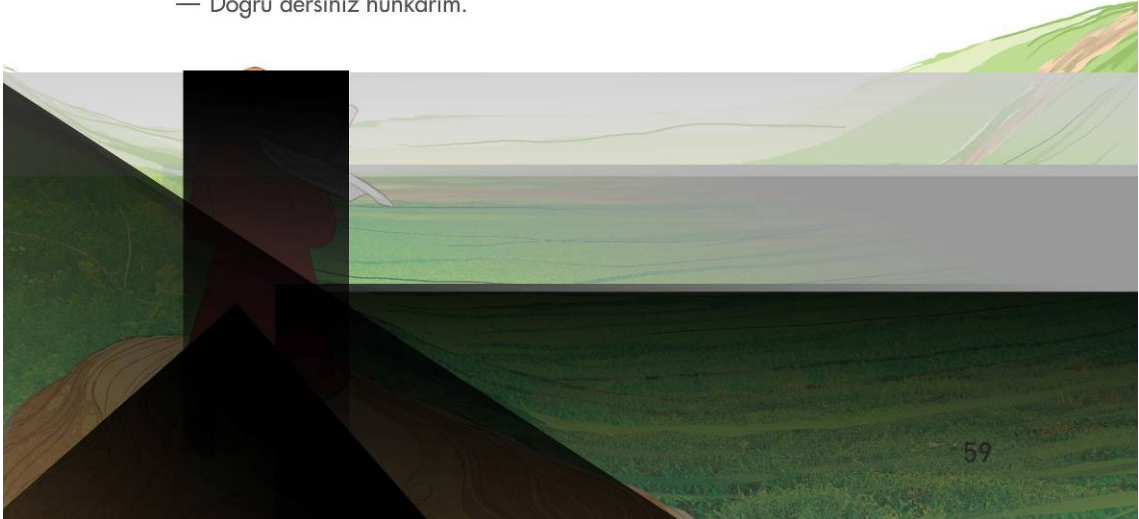
Ancak bazı yerlere su kemerleri inşa etmesi gerekecekti. Planlarını çizdi. Hesaplarını yaptı. Padişahın huzuruna öyle çıktı:

— Hünkârım, su kaynaklarının olduğu yerleri tetkik ettim. Mesafeyi hesapladım. Bu su yolunu ancak padişahım Kanuni Sultan Süleyman getirebilir. Bu suların masraflarını ancak Osmanlı Hazinesi karşılayabilir. Eğer siz bunca masrafı yaparsanız ben suları dağdan dağa atlatıp İstanbul'a getirebilirim. Bu sözler üzerine Padişah Kanuni Sultan Süleyman çok heyecanlandı.

— Doğru mu dersin Mimarbaşı!

— Buradan su kaynaklarının olduğu yere keselerle altın dizerim. Yeter ki sen o suyu şehre getir. Yeter ki halkımın susuzluğunu gider. Bundan iyi hayır mı olur Mimarbaşı?

— Doğru dersiniz hünkârım.

Resim 45 Mimar Sinan leke değerleri

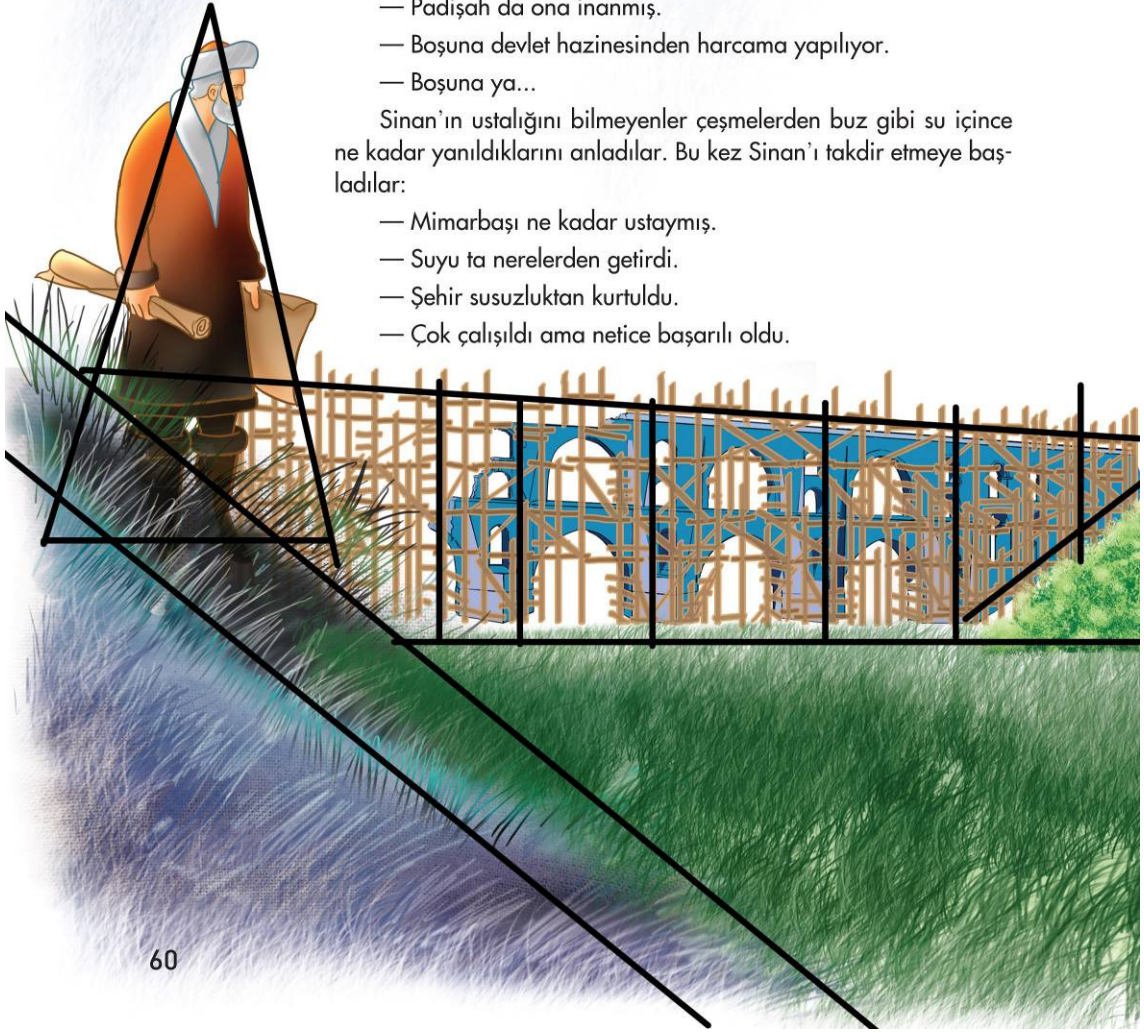
Sinan inşaat işine 1554 yılında başladı. Su yolları yapıyor, vadilere su kemerleri kuruluyordu. Sinan bu çalışmaların başında bulunuyor, elinde su terazisi suyun akacağı eğimi tespit ediyordu. Söz konusu çalışmalar hiç ara vermeden tam dokuz sene devam etti. 1563 yılında inşaat bitmişti ki o sene çok yağmur yağdı. Derelerden taştı. İçme suyu güzergâhındaki hendekleri ve kemerleri zarara uğrattı. Bu yüzden şehre su verilemedi. Ama Sinan hasar gören kemerleri çabuk onardı. Su yollarını düzeltti. 1564 yılında İstanbul bol miktarda suya kavuştu. Bu arada tam dokuz yıl merakla suyun gelmesini bekleyen ahali ise ümidini yitirmiş, kendi aralarında ümitsizce konuşmaya başlamıştı:

- Boşuna masraf yapılıyor.
- Oradan buraya su gelir mi?
- Atla bile gitmek yarım gün tutuyor.
- Mimarbaşı, gelir, demiş.

- Padişah da ona inanmış.
- Boşuna devlet hazinesinden harcama yapılıyor.
- Boşuna ya...

Sinan'ın ustalığını bilmeyenler çeşmelerden buz gibi su içince ne kadar yanıldıklarını anladılar. Bu kez Sinan'ı takdir etmeye başladılar:

- Mimarbaşı ne kadar ustaymış.
- Suyu ta nerelerden getirdi.
- Şehir susuzluktan kurtuldu.
- Çok çalışıldı ama netice başarılı oldu.

Resim 46 Mimar Sinan diyagonaler ve çizgi yönleri .

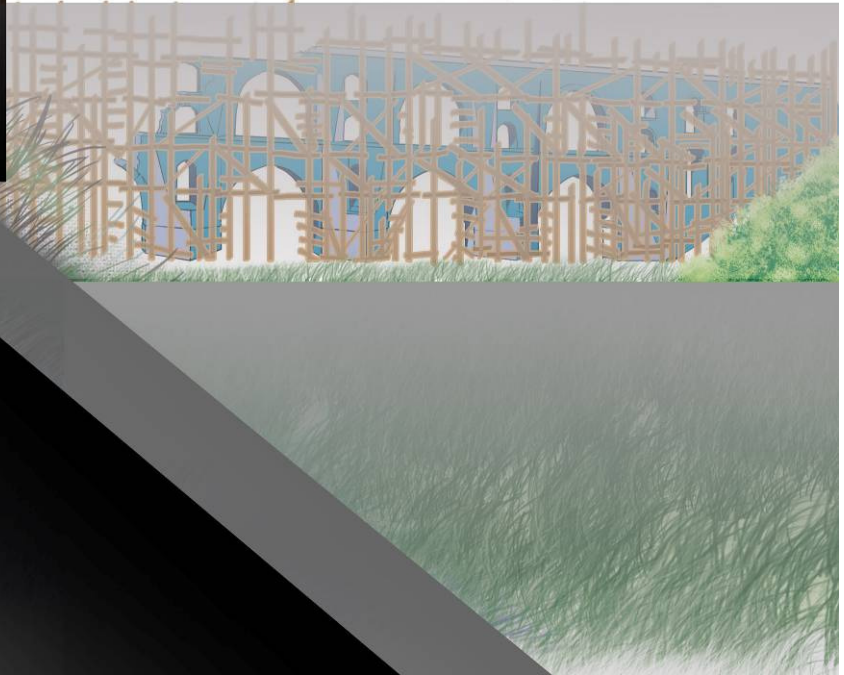
Sinan inşaat işine 1554 yılında başladı. Su yolları yapıyor, vadilere su kemerleri kuruluyordu. Sinan bu çalışmaların başında bulunuyor, elinde su terazisi suyun akacağı eğimi tespit ediyordu. Söz konusu çalışmalar hiç ara vermeden tam dokuz sene devam etti. 1563 yılında inşaat bitmişti ki o sene çok yağmur yağdı. Derelerden taştı. İçme suyu güzergâhındaki hendekleri ve kemerleri zarara uğrattı. Bu yüzden şehre su verilemedi. Ama Sinan hasar gören kemerleri çabuk onardı. Su yollarını düzeltti. 1564 yılında İstanbul bol miktarda suya kavuştu. Bu arada tam dokuz yıl merakla suyun gelmesini bekleyen ahali ise ümidini yitirmiş, kendi aralarında ümitsizce konuşmaya başlamıştı:

- Boşuna masraf yapılıyor.
- Oradan buraya su gelir mi?
- Atla bile gitmek yarım gün tutuyor.
- Mimarbaşı, gelir, demiş.

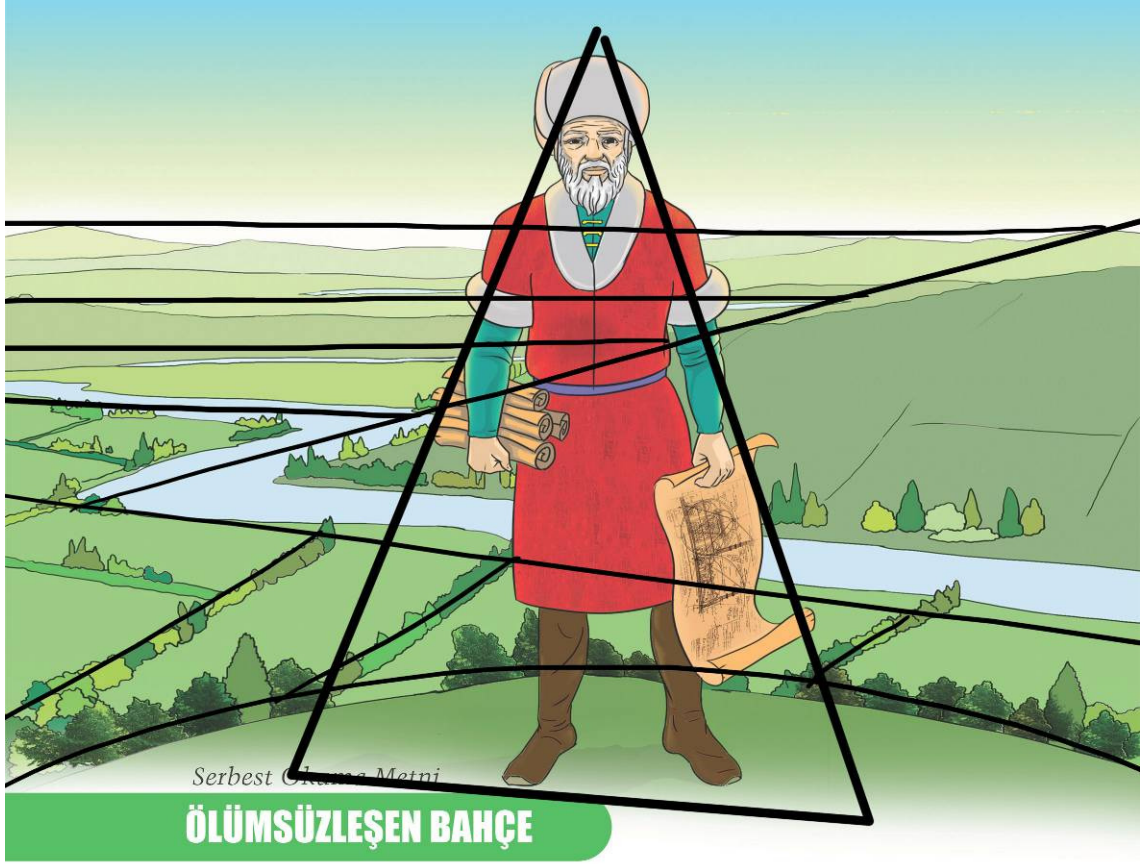
- Padişah da ona inanmış.
- Boşuna devlet hazinesinden harcama yapılıyor.
- Boşuna ya...

Sinan'ın ustalığını bilmeyenler çeşmelerden buz gibi su içince ne kadar yanıldıklarını anladılar. Bu kez Sinan'ı takdir etmeye başladılar:

- Mimarbaşı ne kadar ustaymış.
- Suyu ta nerelerden getirdi.
- Şehir susuzluktan kurtuldu.
- Çok çalışıldı ama netice başarılı oldu.

Resim 47 Mimar Sinan leke değerleri.

İkinci Selim, padişahlığının üçüncü yılında kendi adına bir cami yaptırmaya karar verdi. Ülkenin mimarı ak sakallı Koca Sinan'ı çağırttı. Ona:

—Ey ustalar ustası, dedi. Sen hem dedem Yavuz Sultan Selim Han'ın hem de babam Kanuni'nin ulu mimarısın. Ülkemize sayısız eserler kazandırdın. Kardeşim Şehzade Mehmet için yaptığın Şehzade Başı Camisi, babamın adına yaptığın Süleymaniye, bütün görkemiyle gözümün önünde. Bana öyle bir cami yap ki ününe ün katılsın. Adımız sonsuza dek birlikte söylensin.

—Buyruğunuz başım üstüne Sultanım, dedi Koca Sinan. Ne yazık ki İstanbul'da cami yapabileceğim uygun bir tepe kalmadı. Yalnız eski başkentimiz Edirne'de bildiğim bir tepe var. Meriç Ovası'nı bir uçtan bir uca görür. Ferman buyurun caminizi oraya yapayım.

Padişah'ın buyruğu üstüne caminin Edirne'de yapımına karar verilerek hemen hazırlıklara başlandı.

Caminin yapılacağı tepede dillere destan bir bahçe vardı. Bu bahçe, Selim Dede adlı yaşlı bir adamındı ve tepedeki en geniş bahçelerden biriydi. Bahçede her türlü yemiş ağacı vardı. Selim Dede bu yemişleri hiç satmazdı. Çevredeki çocuklar, kendi bahçeleri gibi gelip yerlerdi yemişleri. Toplayıp evlerine götürürlerdi. Onun için Dede'nin bahçesi yaz kış çocuklarla dolup taşardı. Selim Dede'nin bahçesinde renk renk lâleler,

İkinci Selim, padişahlığının üçüncü yılında kendi adına bir cami yaptırmaya karar verdi. Ülkenin mimarı ak sakallı Koca Sinan'ı çağırttı. Ona:

—Ey ustalar ustası, dedi. Sen hem dedem Yavuz Sultan Selim Han'ın hem de babam Kanuni'nin ulu mimarısın. Ülkemize sayısız eserler kazandırdın. Kardeşim Şehzade Mehmet için yaptığın Şehzade Başı Camisi, babamın adına yaptığın Süleymaniye, bütün görkemiyle gözümün önünde. Bana öyle bir cami yap ki ününe ün katılsın. Adımız sonsuza dek birlikte söylensin.

—Buyruğunuz başım üstüne Sultanım, dedi Koca Sinan. Ne yazık ki İstanbul'da cami yapabileceğim uygun bir tepe kalmadı. Yalnız eski başkentimiz Edirne'de bildiğim bir tepe var. Meriç Ovası'nı bir uçtan bir uca görür. Ferman buyurun caminizi oraya yapayım.

Padişah'ın buyruğu üstüne caminin Edirne'de yapımına karar verilerek hemen hazırlıklara başlandı.

Caminin yapılacağı tepede dillere destan bir bahçe vardı. Bu bahçe, Selim Dede adlı yaşlı bir adamındı ve tepedeki en geniş bahçelerden biriydi. Bahçede her türlü yemiş ağacı vardı. Selim Dede bu yemişleri hiç satmazdı. Çevredeki çocuklar, kendi bahçeleri gibi gelip yerlerdi yemişleri. Toplayıp evlerine götürürlerdi. Onun için Dede'nin bahçesi yaz kış çocuklarla dolup taşardı. Selim Dede'nin bahçesinde renk renk lâleler,

—Sağolasın, bütün ömrümü şu gördüklerin için harcadım. Benim yerimde olsaydın ey koca mimar, elinde yarattığın bu bahçeyi kıyıp verebilir miydin?

—Hayır, ben de olsam vermezdim. Ama onu ölümsüzleştirdim.

Selim Dede, hayretle baktı:

—Nasıl?

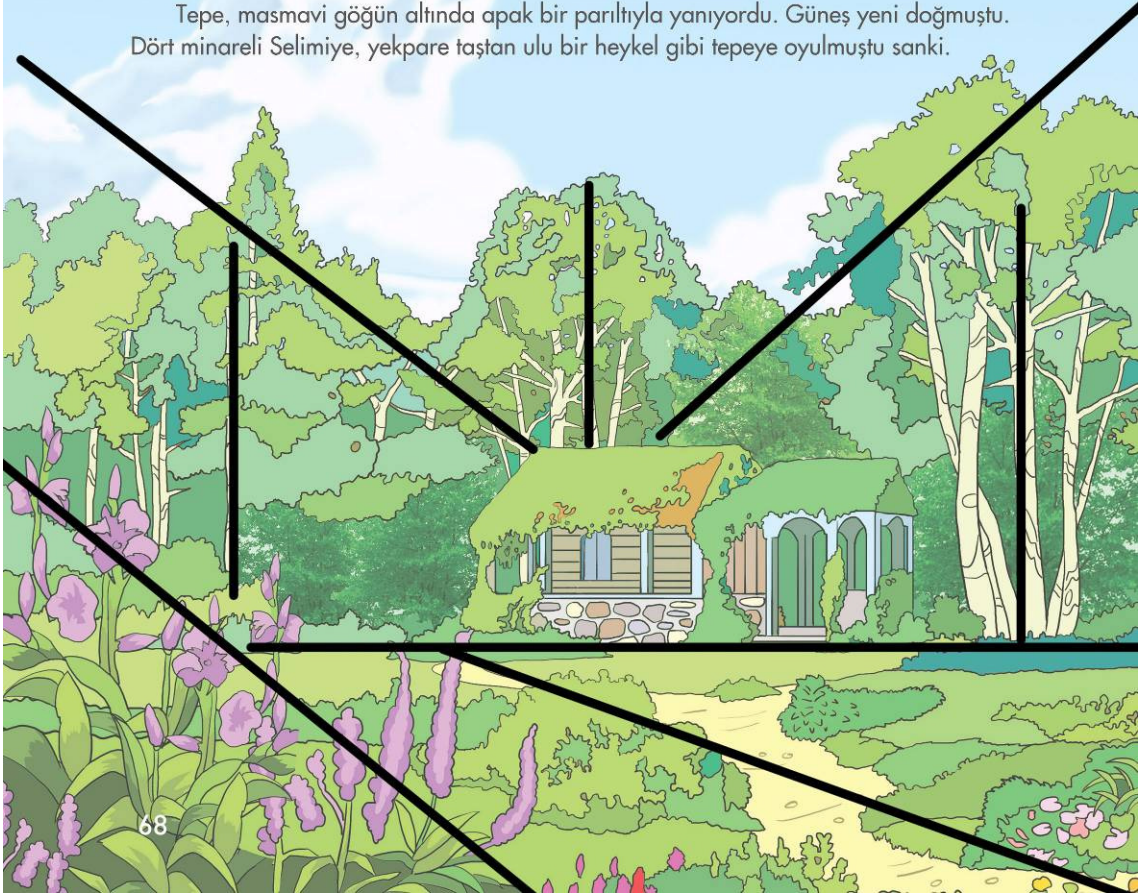
—Camiyi yapmam için bahçeyi bağışlamak senden, ölümsüzleştirmesi benden. Cami bitince bahçe de ölümsüzlüğe kavuşacak. Bana inan!

Selim Dede, mimarın bu sözleri karşısında toprağını caminin yapımı için bıraktı. Ona geniş bir ev verdiler. Padişah kendisine aylık bağladı.

Caminin yapımı beş yıl sürdü. Selim Dede, beş uzun yıl sabırla bekledi. Caminin yapılışını gün gün izledi. Önceleri bastonuna dayanarak her gün yokuşu tırmanıyor, yapım yerinde işçilerin çalışmasını gözliyordu. Temelin atılışını, harcın karılışını, taşların yontuluşunu, duvarların yükselişini, kolonların bağlanışını bir bir gördü. Bahçesinin nereye kurulacağını, nasıl ölümsüzleştirileceğinin merakı içinde bekledi, işçilerin arı gibi çalışmaları coşturuyordu Dede'nin yüreğini.

—Bahçeyi vermekte bunca gecikmeseydim keşke, diyordu içinden.

Tepe, masmavi göğün altında apak bir parıltıyla yanıyordu. Güneş yeni doğmuştu. Dört minareli Selimiye, yekpare taştan ulu bir heykel gibi tepeye oyulmuştu sanki.

Resim 50 Mimar Sinan kompozisyon yönleri.

—Sağolasın. bütün ömrümü şu gördüklerin için harcadım. Benim yerimde olsaydın ey koca mimar, elinde yarattığın bu bahçeyi kıyıp verebilir miydin?

—Hayır, ben de olsam vermezdim. Ama onu ölümsüzleştirdim.

Selim Dede, hayretle baktı:

—Nasıl?

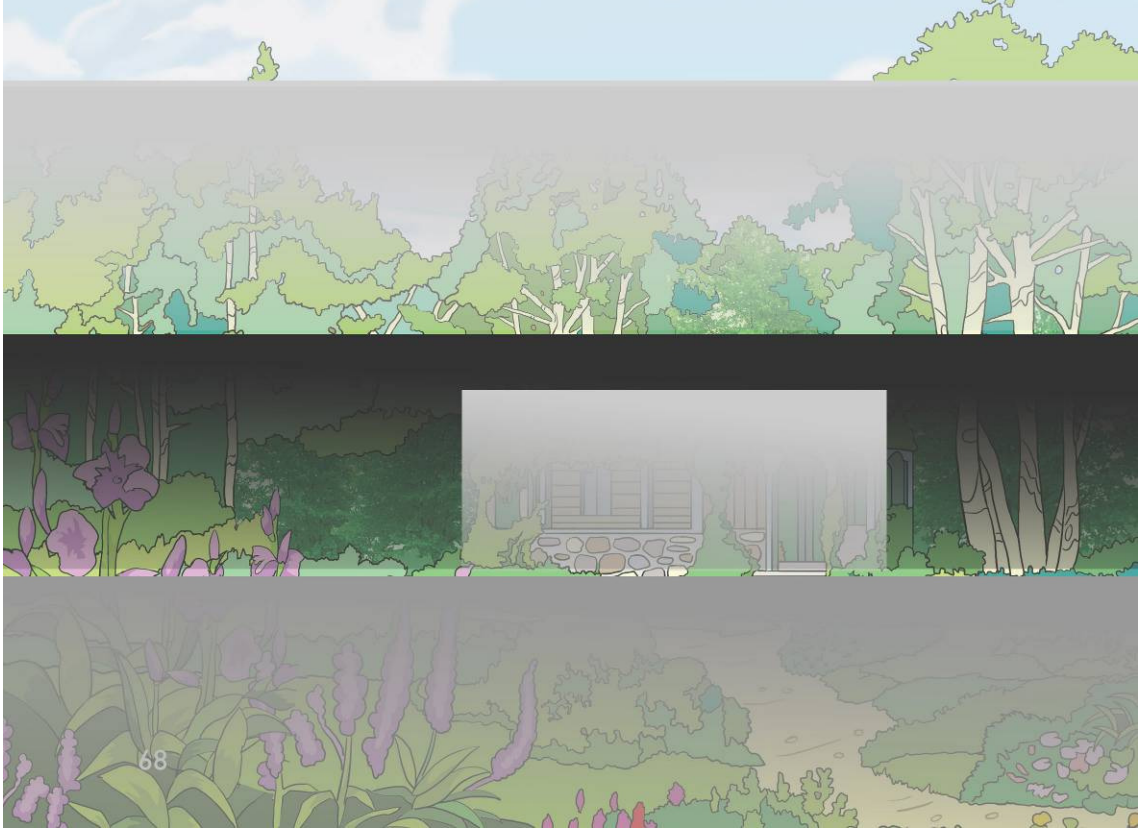
—Camiyi yapmam için bahçeyi bağışlamak senden, ölümsüzleştirmesi benden. Cami bitince bahçe de ölümsüzlüğe kavuşacak. Bana inan!

Selim Dede, mimarın bu sözleri karşısında toprağını caminin yapımı için bıraktı. Ona geniş bir ev verdiler. Padişah kendisine aylık bağladı.

Caminin yapımı beş yıl sürdü. Selim Dede, beş uzun yıl sabırla bekledi. Caminin yapılışını gün gün izledi. Önceleri bastonuna dayanarak her gün yokuşu tırmanıyor, yapım yerinde işçilerin çalışmasını gözlüyordu. Temelin atılışını, harcın karılışını, taşların yontuluşunu, duvarların yükselişini, kolonların bağlanışını bir bir gördü. Bahçesinin nereye kurulacağını, nasıl ölümsüzleştirileceğinin merakı içinde bekledi, işçilerin arı gibi çalışmaları coşturuyordu Dede'nin yüreğini.

—Bahçeyi vermekte bunca gecikmeseydim keşke, diyordu içinden.

Tepe, masmavi göğün altında apak bir parıltıyla yanıyordu. Güneş yeni doğmuştu. Dört minareli Selimiye, yekpare taştan ulu bir heykel gibi tepeye oyulmuştu sanki.

Resim 51 Mimar Sinan leke değerleri.

türlü türlü karanfiller, mor sümbüller de yetişiyordu. Onları da genç kızlar, gelinler gelir toparlardı çiçekler açtığında.

Selim Dede bu yüzden bahçesini, cami yapımı için vermekte direndi. Padişahın buyruğuna göre, topraklarını vermemekte direnenlerin ne yapıp edilip razı edilmeleri gerekiyordu. Yalnız bütün bunlar güzellikle olacaktı. Ne olursa olsun zor koşmak yoktu. Buyruk böyleydi.

Padişahın buyruğunu yerine getirmek için yöneticiler ne yaptılarsa Selim Dede'yi ikna edemediler. Ne kese kese altınlar ne çarşıbaşındaki büyük beyler konağı Selim Dede'yi kandırmaya yetti.

Sonunda, Selim Dede'yle bir de Mimar'ın konuşmasına karar verildi. Ak sakallı mimarbaşı, bir sabah erkenden, iki baştan birer katırın taşıdığı üstü deri kaplı kubbeli bir çadırı andıran tahtirevanıyla yokuşu tırmandı.

Selim Dede, tahtirevanın bahçesinin önünde durduğunu görünce heyecanlandı. Padişah geldi sandı. Gelen mimardı. Ak sakallı yaşlı mimarı saygıyla karşıladı. Bir süre ikisi de konuşmadı. Cıvıldaşan kuşların sesini dinlediler. Sessizliği Sinan bozdu:

—Bahçen gerçekten de dedikleri kadar güzelmış. Hayran oldum, dedi.

Mimarın bahçeyi beğenmesi Selim Dede'yi sevindirmişti.

Resim 52 Mimar Sinan iki figürün merkezde yer aldığı yatay ve diyağonellerle desteklendiği kompozisyon biçimi.

türlü türlü karanfiller, mor sümbüller de yetişiyordu. Onları da genç kızlar, gelinler gelir toparlardı çiçekler açtığında.

Selim Dede bu yüzden bahçesini, cami yapımı için vermekte direndi. Padişahın buyruğuna göre, topraklarını vermemekte direnenlerin ne yapıp edilip razı edilmeleri gerekiyordu. Yalnız bütün bunlar güzellikle olacaktı. Ne olursa olsun zor koşmak yoktu. Buyruk böyleydi.

Padişahın buyruğunu yerine getirmek için yöneticiler ne yaptılarsa Selim Dede'yi ikna edemediler. Ne kese kese altınlar ne çarşıbaşındaki büyük beyler konağı Selim Dede'yi kandırmaya yetti.

Sonunda, Selim Dede'yle bir de Mimar'ın konuşmasına karar verildi. Ak sakallı mimarbaşı, bir sabah erkenden, iki baştan birer katırın taşıdığı üstü deri kaplı kubbeli bir çadırı andıran tahtirevanıyla yokuşu tırmandı.

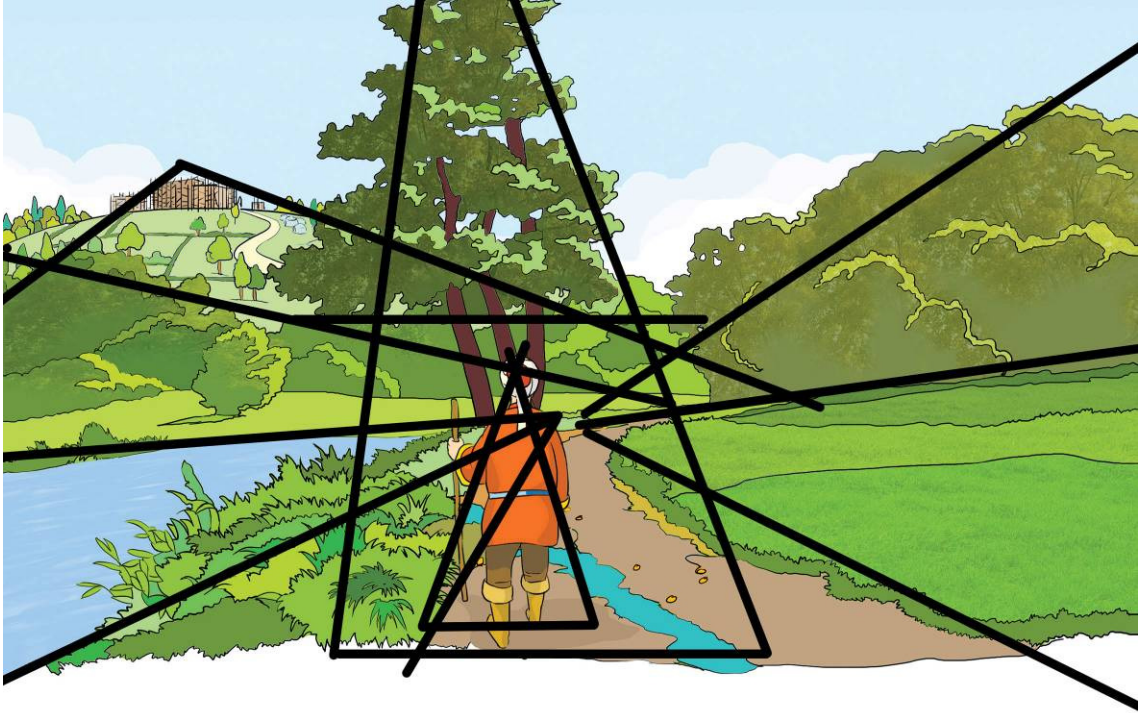
Selim Dede, tahtirevanın bahçesinin önünde durduğunu görünce heyecanlandı. Padişah geldi sandı. Gelen mimardı. Ak sakallı yaşlı mimarı saygıyla karşıladı. Bir süre ikisi de konuşmadı. Cıvıldaşan kuşların sesini dinlediler. Sessizliği Sinan bozdu:

—Bahçen gerçekten de dedikleri kadar güzelmış. Hayran oldum, dedi.

Mimarın bahçeyi beğenmesi Selim Dede'yi sevindirmişti.

Resim 53 Mimar Sinan koyu orta açık leke değerleri.

Ustalar, keserleri, kesikleri ellerinden yeni bırakmışlardı. İşçilerin üstleri başları daha yonttukları taşların tozu ile un aklıındaydı. Palangalar, yeni çözülmüştü kubbe-lerle minarelerden. Nakkaşlar, fırçalarının boyalarını daha silmemişlerdi. Herkes avluda toplanmıştı. Avlu güvercin doluydu. Şadırvandan su içip çevrede kanat çırpıyorlardı.

Selim Dede, kalabalığın üstünde uçuşan güvercinleri görünce gülümsedi. Sinan'a:

—Güvercinler bahçemin kokusunu alıp gelmişler, dedi. Çabuk götür oraya beni.

Caminin içinin aydınlığı Selim Dede'yi şaşırttı. Sanki duvarlar yerine ince tül perde-ler vardı da ışık onlardan süzülerek içeri giriyordu. Gözlerindeki bulanıklığı alıp götürdü bu aydınlık.

Sinan'la birlikte orada, çevresi çini kaplı mermer mihrabın önünde durdular. Çini-ler, iri yapraklı, kırmızı, mavi, yeşil şakayıklarla bezeliydi. Selim Dede, bahar çiçekleri açmış ağaçlarıyla kırmızı karanfillerini, renk renk lalelerini, mor sümbüllerini tanıdı he-men.

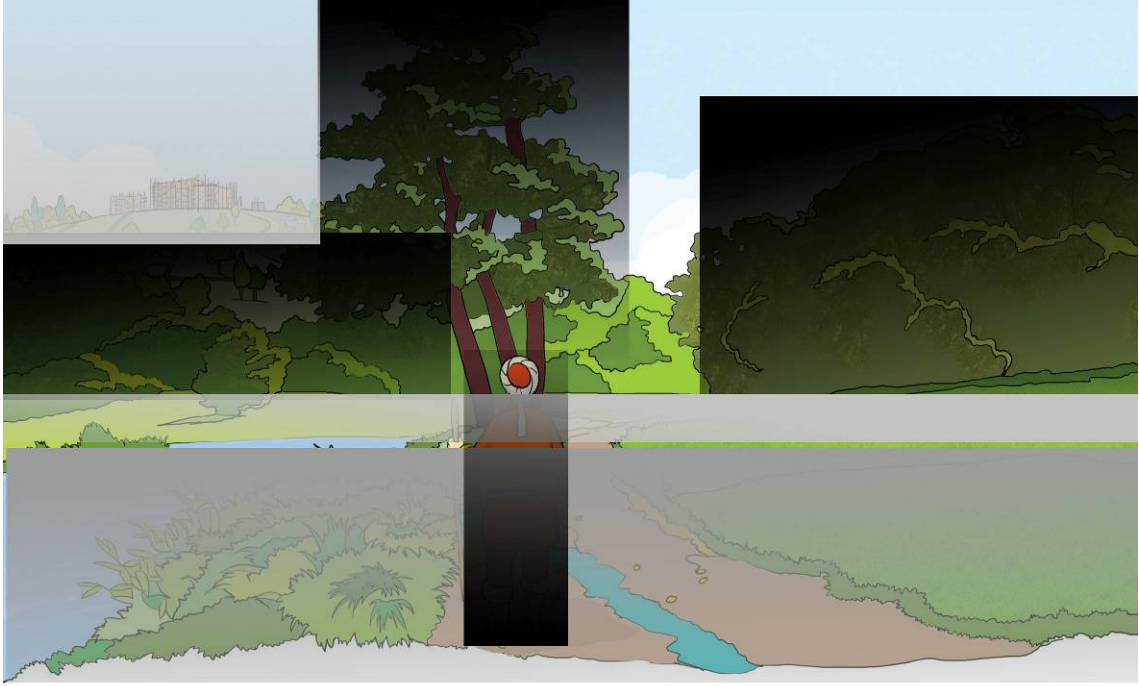
— Benim bahçem bu, diye bağırdı.

Az daha yaklaşıncı biricik elma ağacını da gördü. Bahçesi bahar çiçekleri açmış öteki ağaçlarıyla karanfillerin, lalelerin, sümbüllerin üstünde, yemyeşil yaprakları ara-sında güneşten iyice kızarmış elmalarıyla capcanlı duruyordu karşısında. Üstü nakış gibi elma doluydu. Görenin ağzı sulanırdı. Tıpkı eskiden olduğu gibi.

Selim Dede, sevinçten gözyaşlarını tutamadı.

Adnan ÖZYALÇINER
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 54 Mimar Sinan merkezde yer alan figürü vurgulayan kompozisyon çizgileri.

Ustalar, keserleri, kesikleri ellerinden yeni bırakmışlardı. İşçilerin üstleri başları daha yonttukları taşların tozu ile un aklığındaydı. Palangalar, yeni çözülmüştü kubbe-lerle minarelerden. Nakkaşlar, fırçalarının boyalarını daha silmemişlerdi. Herkes avluda toplanmıştı. Avlu güvercin doluydu. Şadırvandan su içip çevrede kanat çırpıyorlardı.

Selim Dede, kalabalığın üstünde uçuşan güvercinleri görünce gülümsedi. Sinan'a:

—Güvercinler bahçemin kokusunu alıp gelmişler, dedi. Çabuk götür oraya beni.

Caminin içinin aydınlığı Selim Dede'yi şaşırttı. Sanki duvarlar yerine ince tül perde-ler vardı da ışık onlardan süzülerek içeri giriyordu. Gözlerindeki bulanıklığı alıp götürdü bu aydınlık.

Sinan'la birlikte orada, çevresi çini kaplı mermer mihrabın önünde durdular. Çini-ler, iri yapraklı, kırmızı, mavi, yeşil şakayıklarla bezeliydi. Selim Dede, bahar çiçekleri açmış ağaçlarıyla kırmızı karanfillerini, renk renk lalelerini, mor sümbüllerini tanıdı he-men.

— Benim bahçem bu, diye bağırırdı.

Az daha yaklaşıncı biricik elma ağacını da gördü. Bahçesi bahar çiçekleri açmış öteki ağaçlarıyla karanfillerin, lalelerin, sümbüllerin üstünde, yemyeşil yaprakları ara-sında güneşten iyice kızarmış elmalarıyla capcanlı duruyordu karşısında. Üstü nakış gibi elma doluydu. Görenin ağzı sulanırdı. Tıpkı eskiden olduğu gibi.

Selim Dede, sevinçten gözyaşlarını tutamadı.

Adnan ÖZYALÇINER
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

4.10. Yunus Emre

Araştımacı tarafından Yunus Emre metni çizilmiştir. Kompozisyon öğeleri çizgisel ve leke değerleri üzerinden gösterilmeye çalışılmıştır.

Mekan kurgusu dönemin iç Anadolu koşulları tahmin edilerek yansıtılmaya çalışılmıştır. Çizimde Yunus Emre nin 40 yıl sırtında düz odun taşıması hikayesine göndermede bulunulmuştur. Metin içeriğinde ansiklopedik bilgiye karşıtlık oluşturan bir sahne betimlenmiştir. Yazı ile görsel arasında bir gerilim oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bir bütün, kendini daima bir zeminle var eder. şekil-zemin dayanışmasını dengeleyen her tasarım başarıya açılır. Bu ilişki; Zemin şekle egemen şekil-zemine egemen şekil-zemin eşdeğer olarak vardır (Turani, 1980: 109).

Serbest Okuma Metni

YUNUS EMRE

Anadolu'muz bundan yedi yüzyıl önce büyük bir karışıklık içindeydi. Yoksulluk artmış insanların can güvenliği azalmıştı. Hastalık, kıtlık, açlık ve savaş sürekli hâle gelmişti. İnsanların en büyük ihtiyacı huzur ve güvendi. Bunun için de başta sorunların açıkça ortaya konması, sonra da insanların birbirlerine hoşgörü göstermeleri gerekiyordu. İşte Türk şiirinin, düşüncesinin doruklarından Yunus Emre, Anadolu'nun bu sancılı ortamında doğmuş, yetişmiş ve onu düzeltmenin çarelerini aramıştır. İnsanlara yol göstermeye çalışmıştır.

Büyük şairin doğduğu, yaşadığı ve öldüğü yer tam anlamıyla bilinmemektedir. Kendi yazdıklarından yola çıkarak Sakarya Sarayköy doğumlu olduğu düşünülür.

Resim 56 Yunus Emre

Yunus Emre, halk tarafından benimsenmiştir. Şiirleri halk arasında o denli etkili olmuştur ki halkın çoğu onu kendilerinden biri olarak görmüştür.

Yunus Emre, o çağın koşulları içinde alınabilecek en yüksek eğitimi almış, çağının çok ilerisinde bilgili bir kimseydi.

Yunus Emre sahip olduğu yüksek kültürü halka aktarmıştır. Dervişliğin öyle gerektirmesi yüzünden, sahip olduğu özelliklerle övünmemiştir. Yunus, derviş olduktan sonra, Anadolu'nun hemen her yerini gezmiş ve 72 yaşında ölmüştür.

Büyük yazarların en büyük özelliklerinden biri, tanıdığı oldukları dönemi aktarabilmeleridir. Aramızda sekiz yüzyıl olmasına rağmen, Yunus Emre'nin Türkçesi bizi etkilemiştir. Ama asıl önemlisi birkaç dize ile bize, içinde yaşadığı ortamda güçlünün güçsüzü ezer hâle geldiğini, kimsenin görevini yapmadığını ve dünyanın tam bir bozulma içinde olduğunu gayet açık bir şekilde göstermesidir.

Bir ulusun varlığı, geçmişiyile sağlam bağlar kurabildiği ölçüde süreklilik kazanır. Yunus Emre, sanatı ve engin insan sevgisiyle, bizi yüzyıllar öncesine bağlayan büyük bir insandır.

Dr. M. Ali KILIÇBAY
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 57 Yunus Emre

Serbest Okuma Metni

YUNUS EMRE

Anadolu'ya bu bundan yedi yüzyıl önce büyük bir karışıklık içindeydi. Yoksulluk artmış insanların can güvenliği azalmıştı. Hastalık, kıtlık, açlık ve savaş sürekli hale gelmişti. İnsanların en büyük ihtiyacı huzur ve güven. Bunun için de başta sorunların açıkça ortaya konması, sonra da insanların birbirlerine hoşgörü göstermeleri gerekiyordu. İşte Türk şiirinin, düşüncesinin doruklarından Yunus Emre, Anadolu'nun bu sancılı ortamında doğmuş, yetişmiş ve onu düzeltmenin çarelerini aramıştır. İnsanlara yol göstermeye çalışmıştır.

Büyük şairin doğduğu, yaşadığı ve öldüğü yer tam anlamıyla bilinmemektedir. Kendi yazıklarından yola çıkarak Sakarya Sarayköy doğumlu olduğu düşünülür.

Yunus Emre, halk tarafından benimsenmiştir. Şiirleri halk arasında o denli etkili olmuştur ki halkın çoğu onu kendilerinden biri olarak görmüştür.

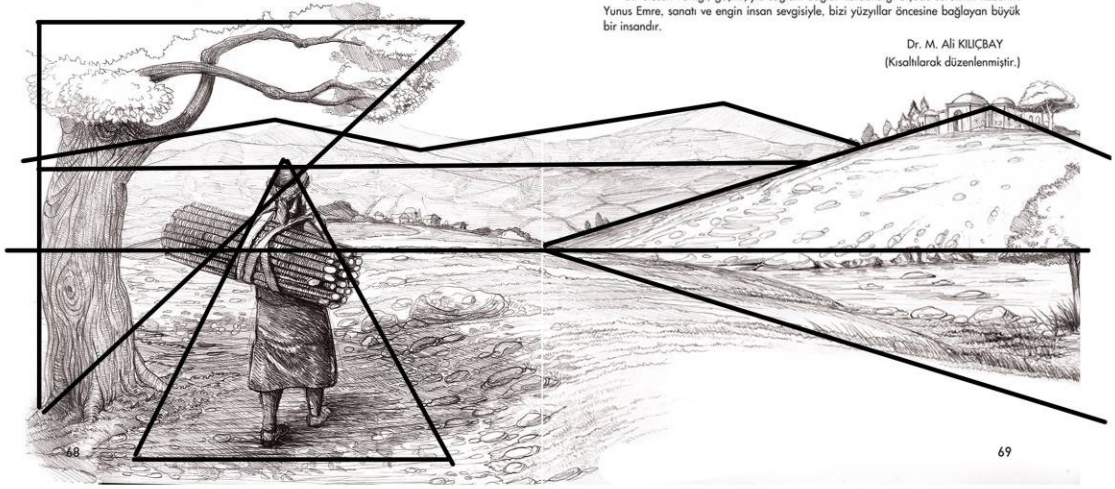
Yunus Emre, o çağın koşulları içinde alınabilecek en yüksek eğitimi almış, çağının çok ilerisinde bilgili bir kimseydi.

Yunus Emre sahip olduğu yüksek kültürü halka aktarmıştır. Dervişliğin öyle gerektirmesi yüzünden, sahip olduğu özelliklerle övünmemiştir. Yunus, derviş olduktan sonra, Anadolu'nun hemen her yerini gezmiş ve 72 yaşında ölmüştür.

Büyük yazarların en büyük özelliklerinden biri, tanıdığı oldukları dönemi aktarabilmeleridir. Aramızda sekiz yüzyıl olmasına rağmen, Yunus Emre'nin Türkçesi bizi etkilemiştir. Ama asıl önemlisi birkaç dize ile bize, içinde yaşadığı ortamda güçlünün güçsüzü ezer hale geldiğini, kimsenin görevini yapmadığını ve dünyanın tam bir bozulma içinde olduğunu gayet açık bir şekilde göstermesidir.

Bir ulusun varlığı, geçmişiyle sağlam bağlar kurabildiği ölçüde süreklilik kazanır. Yunus Emre, sanat ve engin insan sevgisiyle, bizi yüzyıllar öncesine bağlayan büyük bir insandır.

Dr. M. Ali KILIÇBAY
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 58 Yunus Emre yatay ve diyagonal gidiş ile üçgen kompozisyonun betimlenme aracı olarak kullanılması.

Serbest Okuma Metni

YUNUS EMRE

Anadolu'muz bundan yedi yüzyıl önce büyük bir karışıklık içindeydi. Yoksulluk artmış insanların can güvenliği azalmıştı. Hastalık, kıtlık, açlık ve savaş sürekli hâle gelmişti. İnsanların en büyük ihtiyacı huzur ve güvendi. Bunun için de başta sorunların açıkça ortaya konması, sonra da insanların birbirlerine hoşgörü göstermeleri gerekiyordu. İşte Türk şiirinin, düşünceşinin doruklarından Yunus Emre, Anadolu'nun bu sancılı ortamında doğmuş, yetişmiş ve onu düzeltmenin çarelerini aramıştır. İnsanlara yol göstermeye çalışmıştır.

Büyük şairin doğduğu, yaşadığı ve öldüğü yer tam anlamıyla bilinmemektedir. Kendi yazdıklarından yola çıkarak Sakarya Sarayköy doğumlu olduğu düşünülür.

Yunus Emre, halk tarafından benimsenmiştir. Şiirleri halk arasında o denli etkili olmuştur ki halkın çoğu onu kendilerinden biri olarak görmüştür.

Yunus Emre, o çağın koşulları içinde alınabilecek en yüksek eğitimi almış, çağının çok ilerisinde bilgili bir kimseydi.

Yunus Emre sahip olduğu yüksek kültürü halka aktarmıştır. Dervişliğin öyle gerek-tirmesi yüzünden, sahip olduğu özelliklerle övünmemiştir. Yunus, derviş olduktan sonra, Anadolu'nun hemen her yerini gezmiş ve 72 yaşında ölmüştür.

Büyük yazarların en büyük özelliklerinden biri, tanıdığı oldukları dönemi aktarabil-meleridir. Aramızda sekiz yüzyıl olmasına rağmen, Yunus Emre'nin Türkçesi bizi etkile-miştir. Ama asıl önemlisi birkaç dize ile bize, içinde yaşadığı ortamda güçlünün güçsüzü ezer hale geldiğini, kimsenin görevini yapmadığını ve dünyanın tam bir bozulma içinde olduğunu gayet açık bir şekilde göstermesidir.

Bir ulusun varlığı, geçmişiyle sağlam bağlar kurabildiği ölçüde süreklilik kazanır. Yunus Emre, sanat ve enin insan sevgisiyle, bizi yüzyıllar öncesine bağlayan büyük bir insandır.

Dr. M. Ali KILIÇBAY
(Kısaltılarak düzenlenmiştir.)

Resim 59 Yunus Emre önden arkaya doğru değişen leke değerleri.

BÖLÜM V

5. Sonuçlar

Yapılan araştırmada bulgulardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- Birinci alt probleme göre ulaşılan sonuçlar şunlardır.
- Görsellerin uygulanma yöntemleri zayıftır.
- Kullanılan teknikler öğrenci algı düzeyine uygundur.
- Hikayelerin çizim kurguları metin ile uyumlu değildir. Çizimler oluşturulma sürecinde metin ilişkisi gözardı edilmektedir.
- Metin içeriğindeki seviye ile görsel uygulamalardaki seviye farkı gözlemlenmektedir. Görseller yaşa hitap etmemektedir.

İkinci alt probleme göre ulaşılan sonuçlar şunlardır.

- Görseller sayfa krugusu içerisinde özensizce yerleştirilmiştir.
- Sayfa düzenlemeleri tek sayfa olarak düşünülmektedir. Oysa tasarımın A3 olarak düşünülmesi öğrencinin algısını kolaylaştırdığı unutulmamalıdır.
- Yazı alanları ve görsel alanlar bir planlama olmadan gelişigüzel düzenlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Alkan , C. (1979). Eğitim Ortamları. Ankara, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Altuğ, T. (2007). Kant Estetiği, İstanbul: Payel Yayınevi
- Atalayer, F. ve Üstün, B. (2000). Temel Tasarım Eğitim ve Öğretimi. Mimarlık.
- Becer, E. (1997). İletişim ve Grafik Tasarım. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları
- Çağlarca, S. (1993). Renk ve Armoni Kuralları İnkılap Yayınevi
- Çınar, İ. (2009). "Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Bazı Özellikler" *Eğitim Dergisi*. Sayı: 22.
- Coşkun, H. (1996). Ders Kitabının Eğitim ve Öğretimdeki Yeri. Ankara: Türkiye ve Almanya’da İlköğretim Ders Kitapları Sempozyumu
- Dursun, B. (2002). Ortaöğretim Kurumlarında Basılı Materyallerin (Kitapların) Biçimsel Açından Değerlendirilmesi Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi).
- Handono, E., B. (1996). “Effective and Visualisation for Learning Materials for Girls and Woman”, LRC Training Workshop in Phnom Penh, 11-12 September, Cambodia.
- <http://resim.nedir.com/#ixzz3AjYMGxTx>
- <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/157/isler.htm>
- İşler, A. Ş. (2003). Yazılı Ders Materyallerinde İllüstrasyon Kullanımının Yeri ve Önemi, Ankara: Milli Eğitim Dergisi Sayı 157.

- Sanlı, H. (2006). *İlköğretim 6. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Bilişsel Beceri ve Duyuşsal Özellikleri Kazandırma Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ
- Tepecik, A. (1994). Grafik Tasarlama İlkelerine Dayalı Tasarım Yöntem ve Teknikleri. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Turani, A. (1980). Basım Sanatının Gerçek Çehresi, Ankara: Toplum Yayınevi Karasar, 2004
- Turgut, B. (1996). Yayınlar Dairesi Başkanlığı'nın İlköğretim Ders Kitapları İle İlgili Etkinlikler, Ankara, Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları Sempozyumu.

EKLER

İLKÖĞRETİM TÜRKÇE DERSİ (6-8. SINIF) TASLAK DERS KİTAPLARINI İNCELEME VE DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ			
Kısaltmalar	DK: Baskıya hazır ders kitabı, ÖK: Baskıya hazır öğretmen kılavuz kitabı, ÇK: Baskıya hazır öğrenci çalışma kitabı SDU=Şımf Düzeyine Uygunluk		
DERS KİTABI			
			PUAN
DK 1	A	İçindekiler bölümü yer almalı NOT: İçindekiler bölümünün kitapta yer alması durumunda puanı 40 hata puanı girilecektir.	10
	B	- İçindekiler bölümünde belirtilen sayfa numaraları içerikte verilen sayfa numaraları ile aynı olmalı. - İçindekiler bölümünde belirtilen başlık ve alt başlıklar ile içerikte verilen başlıklarda birlik sağlanmalı. - İçindekiler bölümünde belirtilen başlık ve alt başlıklar ile içerikte verilen başlıklar örtüşmeli.	0,25
	A	Kaynakça bölümü yer almalı NOT: Kaynakça bölümünün kitapta yer alması durumunda puanı 40 hata puanı girilecektir.	10
DK 2	B	- Kitap yazarları tarafından hazırlanan metinler de dâhil olmak üzere, bütün metinlerin sonunda yalnızca yazar adı bulunmalı; ayrıntılı kaynakça kitabın sonunda yer almalı. - Kaynakça metinlerin hangi kaynaktan alındığını belirginleştirecek şekilde düzenlenmeli. - Kaynakçada kitap evi-kitabevi, baskı-basım gibi kelimelerin kullanımında alınmış yapıldığı kaynaktan yer alan bilgilere bağlı kalmalı. - İnternet kaynaklarında metnin yer aldığı sayfanın uzantısı tam olarak verilmeli. - İnternet kaynaklarında metnin indirilme tarihi belirtilmeli.	0,25
		- Her smifta bir zorunlu Atatürk teması olmak üzere altı ana tema ele alınmalı. - Temalar birleştirilmemeli. - Her temada en az üç on fazla dört okuma metnine yer verilmeli. - Bir temayı oluşturan okuma metinleri farklı türlerden seçilmeli. - Metinler temanın farklı yönlerini (farklı alt temaları) ele almalı. - Aynı kaynaktan ikiden fazla metin alınmamalı. - Aynı yazardan en fazla iki metin seçilmeli. - Kitap yazarları dinleme metinleriyle birlikte en fazla iki metin yazabilir. - Kitap bir komisyon tarafından yazılmışsa komisyon üyelerinin yazdığı metin sayısı toplamda ikiyi geçmemeli. - Aynı İnternet adresinden yazar adı belirtilmeden alınan metinlerin sayısı ikiyi geçmemeli. - İnternette alınan metin sayısı 4'ü geçmemeli. Kitap genelinde; - Ders kitabında yer alan okuma metinlerinin sayısının en az 1/2'si bütün halinde alınmalıdır. Şiirlerin bütün halinde alınması esastır. Şiir dışında bütün halinde alınan metinlerde eğisel yönden uygun olmayan ifadeler varsa –metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla beş kelime- çıkarılmalıdır. - Programda tür sınırlaması yoktur ancak ilgili sınıf düzeyinde belirtilen türlerden metinlere mutlaka yer verilmeli. - Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmeli. 6 temanın en az dördünde şiir türünden metin yer almalıdır. NOT: Yukarıdaki bölümlerdeki her bir ölçüte uyulması durumunda metin için 30 puan kırılır.	30
DK 3	İçerik		

DK 4		- Ders kitabı içindekiler, tema kapağı, okuma metinleri ile kaynakçadan oluşur. Bunlar dışında değerlendirme ve hazırlık çalışmalarına yer verilirse genel olarak 10 puan kırılır. - Atatürkçülük metinlerine tema bütünlüğü içinde yer verilmeli. Bu esasa uyulmaması durumunda genel olarak 10 puan kırılır.	10
DK 5		- Metinler, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımları ve üst becerileri desteklenmeli. - Kısıtlama ve düzenleme nitelikli biçimde yapılmalı. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılmamalı, metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla bir cümle ya da en fazla beş kelime çıkarılmalıdır. - Tahmin ederek okuma yönteminin kullanılacağı metinlerde, öğrencinin tahmin etmesi istenen kısımlarda, metnin orijinaline uygun biçimde tamamlanmasına yetecek kadar boşluk bırakılmalı.	4
DK 6	SDU	Metinler ilgili sınıf düzeyine uygun olmalı.	4
DK 7	Serbest okuma metni	Her temada en az iki serbest okuma metnine yer verilmeli. Serbest okuma metinleri "okuma metinlerinde bulunması gereken niteliklere uygun" nitelikte olmalı. Aynı temada yer alan serbest okuma metinleri farklı türlerden seçilmeli ve farklı alt temaları desteklenmeli.	2
DK 8	Dil ve Anlatım	Yazım ve Noktalama Kurallarına Uygunluk - Yazım ve noktalama hatası bulunmamalı. - Dizgi hatası bulunmamalı. - Benzer biçimde düzenlenen ifadelerin yazım ve noktalamasında birlik sağlanmalı. - Metinler, yazım ve noktalama yöntemiyle TDK Yazım Kılavuzu'nun son basımına göre düzenlenmeli. Dil Seçimi - Yazı diline uygun nitelikte ve estetik bir dil kullanılmalı. - Kullanılan dil, nitelik ve nicelik bakımından (kelime seçimi, cümle yapıları, cümle ve metin uzunluğu) öğrenci düzeyine uygun olmalı. - Terimler program diline uygun olmalı. - Her türlü kavram, terim ve adlandırma konusunda nüsha genelinde ve takım hâlindeki kitaplar arasında üslup birliği sağlanmalı. - Kitap genelinde ve takım hâlindeki kitaplar arasında üslup birliği sağlanmalı. Dil Bilgisi Kurallarına Uygunluk - Kelime, kelime grubu ve cümle düzeyinde anlatım bozuklukları olmamalı. Reklam unsuru - Reklam unsuru taşıyan ifadeler yer verilmemeli. NOT: Yazım ve noktalamalarındaki benzer hatalar genellenerek yazılacaktır. Hata fişine "genel" ifadesi yazılarak her genel hata 10 ile çarpılacaktır.	0,25
DK 9	Görsel Tasarım	- Türk Bayrağı "Türk Bayrağı Kanun ve Tüzüğü"ne uygun özellikte verilmeli. - Atatürk görselleri orijinaline uygun, nitelikli verilmeli. - Görsel öğeler kişi, zümre, kurum ve kuruluşları amaçlayıcı özellikte verilmemeli. - Seri kitaplarda ve aynı kitap içerisinde görsel öğe tekrarı yapılmamalı (kapak, içindekiler, tema, bölüm, ünite başı tasarımı hariç). - Görsel öğeler net ve temiz baskılı olmalı. - Görsel öğeler incelenirken: - Renklerde ilgi çekicilik, - Estetik sayfa düzenleme, - Gereksiz ayrıntıdan kaçınma, - Yazı ve görsel öğe dengesi, - Sayfada aşırı yoğunluk ve aşırı boşluktan kaçınma, - Özgün tasarım,	0,25

		➤ Kolay algılama. ➤ Kompozisyon kullandırma uygun olma şartları aranmalı. • Temsili resimler resmi kurumlar ile bunlara bağlı birimlerin arşivlerinden seçilerek verilmeli. Tarihî fotoğraflar, temsili resimler ve sanat eserleri kaynağa ile verilmeli. • Görsel tasarımlar reklam unsuru içermeyecek şekilde düzenlenmeli. • Görsel materyaller ve tasarımlar öğrencinin pedagojik gelişimine, seviyesine, gelişim basamaklarına uygun, çevresinden örneklerle düzenlenmeli. • Görsel öğede figürler doğal, estetik görünümde çizim (desen) ve renklendirme ile üslup bütünlüğü içinde verilmeli. • Metin yazıları ve öğretime yardımcı unsurlarda kullanılan yazılar karakter, renk ve boyut olarak kolay okunabilir, sistematik olmalı. • Görsel öğede figürler doğal görünümde verilmeli. • Öğretime yardımcı unsurlar doğru adlandırılmalı (fotoğraf, resim, şekil, şema, grafik, tablo, harita) ve numaralandırma ile verilmeli. • Madde imleri tutarlı ve estetik olmalı.
		AÇIKLAMALAR 1. İnceleme ve Değerlendirme çalışmaları 31.12.2009 tarih ve 27449-4. Mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "MEB Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği" doğrultusunda yapılır. 2. Ölçütler, yöntemlik-yönerge ve İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu esas alınarak hazırlanmıştır. 3. İlköğretim Türkçe Dersi (6-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan temalara bağlı alt temalar zenginleştirilebilir. 4. Temalara özgün isimler verilebilir. Bu isimler, temada ele alınan alt temaları kapsayıcı nitelikte olmalıdır. 5. Metinler görsel materyallerin yanı sıra metin parçaları, atasöz, özyek, özyek, duvar yazısı veya sloganlarla desteklenebilir. 6. Metinler kitapların yanı sıra dergi, gazete, ansiklopedi, ansiklopedik sözlük, resmî internet siteleri ile basılı materyallerin çevrim içi sunumlarından seçilebilir. 7. Metinlerin orijinalinden kontrollü olarak ve programda belirtilen esaslara uygunluğunu tespit etmek amacıyla kaynak dosyası yer almaktadır. 8. İnceleme aşamasında ders kitabı için yazılan metinlerde "Bu kitap için yazılmıştır." ifadesi yer almalı; kitap şartı kabul aldıktan sonra bu metinlerde yazar adına yer verilmeli.
ÖĞRETMEN KİTABI		
ÖK 1	A İçindekiler bölümü yer almalı NOT: İçindekiler bölümünün kitapta yer alması durumunda puantaja 40 hata puanı girecektir. B • İçindekiler bölümünde belirtilen sayfa numaraları içerikte verilen sayfa numaraları ile aynı olmalı. • İçindekiler bölümünde belirtilen başlık ve alt başlıklar ile içerikte verilen başlıklarda bütük sağlanmalı. • İçindekiler bölümünde belirtilen başlık ve alt başlıklar ile içerikte verilen başlıklar örtüşmeli.	10 0,25
ÖK 2	A Kitaptan verimli şekilde yararlanmayı sağlayacak unsurlara yer verilmeli • Kitaptan verimli bir şekilde yararlanmayı sağlayacak kullanımı kolaylaştırıcı organizasyon şeması ya da kitap genelinde yer alan ve kitabın kullanımına rehberlik eden açıklamalarla desteklenmiş sembol, logo vb. düzenlemelere yer verilmeli. • Tema esasına dayanan yıllık plan taslağına yer verilmeli. Yıllık plan taslağı; kazanımları temalara, metinlere ve temel dil becerilerine dağılımını, bunların öğretim yılı içinde hangi zaman diliminde ele alınacağını, ara disiplin ve diğer derslerle ilişkilendirmeyi, etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme kullamları araçları içermeli. B	10 20

ÖZGEÇMİŞ

08.08.1978 tarihinde Bitlis Mutki’de doğdu. İlköğretim, Ortaöğretim ve Lise Öğrenimlerini sırasıyla Bitlis, Bilecik, Bursa da tamamladı. 1998 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim iş Öğretmenliğinde öğrenim görmeye başladı. 2002 yılında mezun oldu .

KATILDIĞI SERGİLER

2000 Marmara Üniversitesi İlkbahar Şenlikleri Kişisel Resim Sergisi

2002 AİBÜ Mezuniyet Sergisi

2004 Tayyare Kültür Merkezi Kişisel Resim Sergisi Bursa

2006 Evin Sanat Galerisi kişisel Resim Sergisi Ankara

2007 Tayyare Kültür Merkezi Kişisel Resim Sergisi Bursa

2007 Medrese Galeri Karma Resim Sergisi Bursa

2008 Evin Sanat Galerisi Kişisel Resim Sergisi Ankara

2009 Evin Sanat Galerisi Karma Resim Sergisi Ankara

2010 Esat Kiraathanesi “Zamanda Oturanlar-Karakalem” Kişisel Resim Sergisi Ankara

2011 Bolu Güzel Sanatlar Galerisi Kişisel Resim Sergisi